

Fabrica „Electroputere” – Cralova. Se bobinează puternicul motor electric de 1.000 Kw.

autocratic. Munca aceasta nu este deloc ușoară. Uite cum s'a încrețit fruntea lui Ciobanu, cum își mușcă buzele.

— Noroc bun, tovarăși! Intră un om înalt cu privirea vioale.

— Noroc, tovarășe Micu. Am auzit că ai avut o consfătuire cu schimbul de cuptor. Becheanu îi făcu semn noului venit să șadă.

— Vă povestesc îndată cum a fost. Incepem ședința?

— Incepem.

Când Vișan Ana și-a exprimat dorința de a lucra la cuptor în munca de cocătoare, unii au ris de ea. Alții, printre care și directorul întreprinderii, au fost de părere că trebuie să încerce... Șeful de linie Farkaș a bizuit la început îndrugind lucruri nelămurite și confuze în legătură cu femeile care se cred atotștiutoare, dar apoi văzînd străduința și dragostea de muncă a fetei, a ajutat-o să se califice la cuptor și a sprijinit-o chiar în rezolvarea lecțiilor dela cursurile de pregătire profesională. Ana Vișan era acum într'adevăr fericită. Cît de mult se schimbase în ultimul timp viața ei, cît de interesantă și plăcută i-a devenit munca. Cu 10 ani în urmă cînd venise la București, se gîndea să intre slujnică la boierii din Capitală, să cîștige la ei bucată de piine pe care nu o avea acasă. Niște conștiente cu care se întâlneau aici au sfătuit-o să intre mai degrabă la fabrică. Și a intrat la întreprinderea Gagel, astăzi „Pionierul“. Asta era în septembrie 1944. Vișan Ana avea pe atunci 15 ani. A cunoscut aici în fabrică mulți oameni dintr'o bucată, care nu se împăcau cu patronii, care nu se împăcau nici cu sărăcia, care făceau adunări și demonstrații de stradă purtînd cu mîndrie steagurile purpurii cu secera și ciocanul.

Tara întrecăgă fierbea în vîltoarea anilor de după eliberare. Vișan Ana înțelegea însă prea puțin din cele ce se întîmplau în jurul ei.

— Cît de mare este clasa muncitoare? Cine sunt dușmanii care trebuie demascați, așa cum spun unii oameni la adunările din fabrică, la manifestații? Ce înțeleg oamenii

cînd spun că luptă împotriva burgheziei? I-a întrebato odată pe un muncitor, pe nume Scundu, care era tare inimos și iubit de toți cei din fabrică. — „Burghezi sunt stăpînii, capitaliști, fetițo. Stăpînii la care au slugărit părinții tăi la țară, stăpînii la care au robit amar de ani muncitorii dela orașe. Impotriva lor ne-am ridicato noi, muncitorii. Păi, poți să stai cu mîna în sîn, cînd sugarii n'au lapte la țîța mamei, cînd vii cu mămăliga rece la fabrică?... Știi și tu prea bine că boierii trăiesc altfel, că ei au din belșug de toate. Belșugul acesta e din munca noastră... furată. De aceea îi urim pe boieri, pe burghezi; de aceea luptăm împotriva lor. Acum a sunat ceasul nostru.“ — „Și-o fi altfel vreodată, nea Scundu?“ — „Vor trece doar cîțiva ani Ana și vei avea și tu altă viață, cu totul alta decît cea pe care ai trăit-o în trecut. Pentru această viață trebuie să lupti și tu alături de noi. Și tu faci parte din clasa muncitoare, din glorioasa noastră clasă muncitoare. Să fii mîndră de asta, tovarășă...“

— E un om tare bun și înțelept nea Scundu acesta, spuse Ana unei muncitoare mai în vîrstă, cu care lucra împreună la tablă.

— E comunist, draga mea...

A mai cunoscut Ana și alți comuniști din fabrică. Și-a dat seama că oamenii au multă încredere în ei, îi iubesc și-i urmează fără șovăire. Ana avea dorința să semene cu ei, să vadă lumea cu ochii lor, să vie și ea în sprijinul oamenilor, să-i ajute, să le dea încredere și tărie așa cum făceau comuniștii. În mod deosebit a îndrăgit-o Ana pe mătușa Gherghina. Și ea făcea parte din partid. Gherghina îi povestea despre țara minunată a Sovietelor, despre înfrățirea muncitorilor din toate țările lumii, despre lupta lor comună. Abia acum a început Ana să înțeleagă cît de mare este clasa muncitoare, cît e de puternică.

În 1947, Ana a cerut să fie primită în rîndurile partidului. „Carnetul Roșu, draga mea, îi spunea mătușa Gherghina, te obligă să fii întotdeauna demnă în fața oamenilor, să înveți sîrguincios, să

fii om de caracter cu însușiri bune.“ N'a uitat Ana de aceste sfaturi de mamă și de comunistă ale Gherghinei. De unde ar fi avut altfel atîta răbdare și voință la școala de alfabetizare, atîta perseverență la școala de calificare, de unde ar fi avut altfel tăria de a suporta critica atunci cînd greșea în muncă, cîntea de a-și recunoaște greșelile, de a vedea căile de îndreptare. Și cu toate că încă și peste ani de zile Ana avea să mai fie uneori pripită în muncă și cu judecata întunecată cînd era criticată, totuși cei dela brutărie văd în ea pe muncitoarea comunistă, în conștiința căreia educația partidului e ca sămînța aruncată în pămînt roditor. De curînd în brigada Anei a fost repartizată Niculina Militaru, o fată tînără dela țară care venise nu demult să lucreze la fabrică. „Tovarășă Ana, de ce sunt oamenii în întrecere?“ o întrebă într'o zi. „Ce-i aia calitate superioară?“ „De ce sunt unii oameni puși la tablă cu fotografiile?“ Ana își aducea aminte de întrebările sfioase cu care venea la inimosul nea Scundu, cu ani în urmă. O, dar Niculina va crește mult mai repede ca ea. Ea a intrat în fabrică în 1953, nu în 1944. Ea știe a citi, a scrie. Ana a obișnuit-o să citească „Scînteia Tineretului“, s'a îngrijit de înscrierea ei la cursurile politice ale organizației U.T.M. Și are angajamentul Niculinei că va învăța cu sîrguință și la școala de calificare.

*

În jurul Anei Vișan sunt strînși cîțiva cocători din brigadă și ajutorii lor, panacodarii.

— Uite, tovarăși, ce hotărîre trebuie să luăm după cele vorbite acum între noi. Să ne ținem de sfințenie de procesul tehnologic, de indicațiile maștrilor. Vă aduceți aminte ce spunea tovarășul director, zilele trecute? Cîți oameni au lucrat pentru aluatul pe care noi îl băgăm în cuptor? Tractoriștii, colectiviștii și țărani muncitori, care au arat, au semănat și au treierat grîul, muncitorii feriviști care l-au transportat, morarii care l-au măcinat. Un an de zile s'a lucrat pentru piinea

asta de grîu. Și tu, cocător, care scoți piinea cu trei minute înainte de timp, dai cu piciorul într'o muncă de un an de zile. Asta nu e atitudine muncitorească, asta e goană urîită după cîștig... și...

— Tovarășă Ana — o strigă ajutorul — trebuie imediat să încercăm...

— Înțeleg, înțeleg — spune cocătoarea Voicu Sanda, o fată frumoșică cu ochii mari, îndreptîndu-se spre cuptor. Dar de ce să nu bage pe gît procesul ăla tehnologic. Zău nu face să te cerți cu oamenii pentru un minut, două.

După terminarea schimbului, Vișan Ana se duse la cuptorul lui Anton Ilarion: „Tovarășe Anton, brigada mi-a dat o sarcină de cinste. Să chem la întrecere în numele ei echipa dumitale. Voi muncii foarte frumos și noi ne-am hotărît să vă ajungem“.

În aceste zile, în ședințele de grupă sindicală, s'au luat hotărîri importante pentru întărirea disciplinei în muncă. Direcțiunea a organizat o consfătuire cu maștrii pentru respectarea întocmai a procesului tehnologic. În întreprindere era permanent un delegat al trustului de panificație. Se ceruse și sprijinul Ministerului, al Institutului de Cercetări...

Și totuși chiar în zilele acestea Voicu Sanda a scos odată piine crudă din cuptor. Ana ceru convocarea unei ședințe speciale pentru acest caz. Să-și spună colectivul cuvîntul, să se amintească încăodată Sandei ce a spus despre colectivul întreprinderii bătrîna aceea cu basmaua țipătoare.

*

Cine și-ar închipui că e greu să-i obișnuiești pe unii oameni să creadă că doi ori doi fac patru? Cine și-ar închipui că e greu să obișnuiești pe unii cocători să țină piinea de 1½ kg. 40 de minute în cuptor cînd ei știu că așa trebuie să facă și așa e bine. Cine ar crede?

... Ciobanu se uită la jumătatea de piine pe care o ținea în mînă. Cei strînși în jurul lui se uitau la bucată de piine ca la a 8-a minune

a lumii. De, Ciobanu are dreptate. Miezul nu e chiar copt...

— Nu știu încă dela care cuptor a ieșit piinea. Dar am să aflu. Trebuie să vedem cine este cel care nu ține seama de cererea cetățenilor de a avea la masă o piine gustoasă, bine coaptă, cine lucrează cu alfta nepăsare?

Citeva clipe de tăcere apăsătoare.

— Se întâmplă uneori și la dumneata, tovarășe Ciobanu... spuse într-o doară cocătorul Neacșu.

— La mine? Ciobanu își strînse pumnii. Privirea taie ca lama. Zici că după consfătuire s'a mai întâmplat așa ceva la mine? Spune-mi în față dacă știi ceva. S'a întâmplat?

Neacșu stă o clipă pe gânduri.

— Nu s'a întâmplat...

... La sfârșitul lucrului Ciobanu îl luă laoparte pe Anton Ilarion:

— M'ai întrebă deunăzi cum am ajuns stahanovist. Mi s'a părut ciudată întrebarea pentru că lucrezi aici lângă mine. Dar niciodată nu am stat așa mai mult de vorbă asupra muncii noastre. Eu cred că în afară de minutele alea afurite trebuie să ne mai gândim mai serios la felul cum se face încălzirea cup-torului, și apoi la felul cum se încarcă vetrele. Vrei să mergem împreună o bucată din drum?

— Să mergem, tovarășe Ciobanu...

Maistrul Chiș e mînios. Alcargă furios dela un capăt la altul al atelierului și înjură printre dinți. Își vorbește de unul singur, să-și verse necazul. Apoi îl prinde la colț pe șeful de linie Farkas. „Auzi domnule ce li se urcă la cap tinerilor care au făcut oleacă de școală. Zău li s'a urcat la cap. Uite-l pe mucosul ăsta de Bălan Aurel. A mai fost sancționat pentru indisciplină și tot nu-și vede de treabă. Îi spun omenește să treacă o oră, două la table căci e nevoie de oameni. Zice să-l las în pace! Că știe el ce să facă. Atunci m'a luat gura pe dinainte... I-am zis-o pe șleau de o să mă pomenească. Acum iar o să fiu criticat că n'am atitudine justă... S'o fi auzit desigur și la organizație și la direcție...”

Toată ziua a umblat furios prin atelier. În zilele acestea numai de critică și necazuri a avut parte. Și la consfătuirea cu maestrul s'au dat serios la el. Că nu controlează respectarea prevederilor tehnologice, că nu este preocupat de întărirea disciplinii în atelier, că îmbunătățirea calității nu este o problemă principală pentru el. Poate să spună cineva că nu și-a însușit critica, deși pe alocuri a fost exagerată? Nimeni nu poate să spună asta. S'a revăzut fiecare fază a procesului de fabricație, s'a îmbunătățit munca la frământarea maialelor, s'a urmărit fermentarea lor după scripțe, s'a controlat în-deaproape munca cocătorilor. Dar obrăznicia lui Bălan l-a scos din

sărute. Păi, cum să-și îndeplinească bine munca de maistru, cum să întărească disciplina, dacă un nepriceput ca ăsta lucrează cum îl taie capul.

După masă venind dela cantină îl văzu pe Becheanu...

...O să vorbesc altădată cu el, își spuse Chiș, apoi se răzgîndi, căci tare mult îl sîcîia la suflet incidentul de astăzi.

— Zi și dumneata, tovarășe Becheanu, dacă a avut o atitudine justă. Eu zic că nu a avut.

— Sigur că nu a avut! spuse Becheanu. Și eu am vrut să-ți vorbesc astăzi. Purtarea lui Bălan a fost nesocotită, urfîlă. Dar faptul că ai strigat în atelier a făcut impresie proastă asupra oamenilor, în special asupra tinerilor... Asta nu întărește autoritatea și prestigiul maestrului. Astăzi tinerii văd în maistru, învățătorul și sfătuitoarul lor, îl iubesc, îl stimează. De-ai-aia trebuie să avem grijă cum să ne purtăm cu el!

— Cum tovarășe? izbucni Chiș— să-l fi lăsat să-și bată joc de mine?

— N'am spus asta, tovarășe Chiș... Voiam să spun că maistrul trebuie să se ocupe și de educația tinerilor, să se apropie de problemele, de preocupările lor. Cînd ai necazuri cu tinerii, tovarășe Chiș, încearcă să stai de vorbă și cu organizația de tineret... cere-i să te ajute...

— Dar dacă omu' e îndărătnic— bombăni Chiș cu gândul încă la ciocnirea lui cu Bălan...

— Încearcă totuși tovarășe... Un lucru bun și folositor merită oste-neală.

Nu știa maistrul că încă în ziua aceea, tovarășul Becheanu va

sta mult timp de vorbă cu cîțiva tineri din organizația U.T.M. și nu-și putea explica în zilele următoare de ce îl salută Bălan mai puțin sfidător ca altădată, de ce nu mai chiulește în timpul lucrului.

*

... Dragi tovarăși, ziua de astăzi este zi de sărbătoare pentru întreprinderea noastră... Astăzi se confirmă noi stahanoviști în întreprinderea noastră... Ne mîndrim cu acești tovarăși, ne sunt dragi pentru că prin munca lor deosebit de rodnică au contribuit mult la succesele obținute în ultimul timp de colectivul nostru, în lupta pentru realizarea sarcinilor trasate de partid și guvern. De două săptămîni piinea fabricată la noi e de calitate mai bună... Stahanoviștii noștri sunt în fruntea bătăliei pentru calitate. Și-i felicităm cu căldură. Cine sunt acești tovarăși? Li cunoașteți, doar voi i-ați propus. Pleșa Ștefan, Victor Roth, Becheanu Florea, Anton Ilarion...

Ropote de aplauze îl opresc din vorbă pe activistul comitetului de întreprindere.

Să ne trăiți, dragi tovarăși...

*

— Tovarășă Gherghina — nu-mi vine să cred nici ochilor, nici urechilor.

— Măi tovarășe — zîmbi Gherghina — păi, a fost vreedată deosebit între cuvintele și faptele guvernului nostru... Iacă ai să-ți clădești și tu casă...

Grupul de femei care se îndrepta spre tramvaiul 26, se oprea mereu din drum asaltînd-o cu noi întrebări pe Gherghina. După sfârșitul

lucrului ea le citise Hotărîrea în legătură cu construcțiile de locuințe și acum se bucura împreună cu ele de planurile pe care le fac. „La geam voi pune perdele cu dantelă”, spune una..., „în curtea căsuței vor fi flori multe”, îngîna visător o codană de curînd măritată.

Gherghina o învălue în privirea ei caldă plină de bunătatea unui larg suflet, iubitor de oameni. Cea mai mare bucurie pentru ea este să aducă între oameni cuvîntul partidului, să-i facă să-l înțeleagă, să le meargă la inimă. Muncitorii o ascultă întotdeauna cu dragoste. Despre orice ar discuta cu ea, fie despre copiii dela creșă, despre conferințele ascultate la Colțul Roșu sau probleme de producție, întotdeauna găsec la tovarășa Gherghina înțelegere, un sfat, o vorbă bună.

... Iată-le acum pe muncitoarele acestea strînse în jurul ei cerîndu-i părerea dacă perdelele cu dantelă sunt mai frumoase decît cele de mătase, dacă e bine sau nu să ai balcon la casă.

— Eu mă gîndesc acum, dragile mele, că în țările capitaliste mulți muncitori sunt nevoiți să-și pună alte întrebări. Unde vor merge dacă vor fi scoși din cocioabe pentru neplata chiriei, ce vor face cu copiii lor azvîrliți pe stradă?... V'am arătat eu zilele trecute niște poze în ziar. Poate vă amintiți de ele. Arătau cum oameni stau în pivnițe, sub poduri, pe unde apucă... Ei, dragile mele, ne-am luat cu vorba și uite cum a trecut timpul.

— Mai stai puțin mătușă Gherghina, o rugă o femeie mai în vîrstă. Și-i șopti la ureche: mîine viu să stăm oleacă de vorbă. Bărbatu'meu... tot nu se lasă de băutură. Zău, nu mai știu ce să fac cu el.

E agitație mare în toată fabrica. La table, la cuptor și prin panacodari se zăresc figuri noi de oameni. Sunt muncitorii dela fabrica de piine „Steagul Roșu” care au venit în schimb de experiență la această întreprindere unde în ultimul timp calitatea piinii s'a îmbunătățit simțitor.

Mai este încă cineva nou venit în fabrică. A sosit și el încă disdedimineată. E îmbrăcat într'un halat lung de se vede dela o poștă că nu a fost croit pe măsura lui. Din cînd în cînd notează cite ceva pe o hîrtie albă pe care o are în mîna. Gustă din aluat, îl frămîntă în mîna, se uită la grosimea piinii, îi cercetează coaja și clipește nemulțumit din ochi cînd vede vreo piine cu lipituri.

— Dar cine-i tovarășul acesta gras cu hirtia în mîna? întrebă un panacodar pe maistrul Farkas.

— E profesor dela universitate.

— Profesor dela universitate? repetă încet panacodarul cu mirare. Dar ce să caute un profesor la o fabrică de piine... Apoi se

bătu cu palma pe frunte și se întoarse către o față dela tablă: „Il vezi pe acela de-acolo care vorbește cu șefii? E profesor mare. A venit să vadă dacă fabricăm piinea așa cum spune știința.“

În antreul dela brutărie profesorul universitar Simionescu ascultă cu atenție explicațiile pe care i le dă laborantul Toth Erwin.

— E incontestabil că piinea dela dumneavoastră s'a îmbunătățit mult, chiar foarte mult. Tovarășii dela „Steagul Roșu“ vor avea multe lucruri de învățat aici. Dar trebuie să recunoaștem că nici dvs., nici noi n'am făcut încă tot ce era posibil. De exemplu... Ministerul a dat dispoziție ca inovația dumitale să fie aplicată peste tot. Acest lucru nu s'a făcut. Apoi aveți unele greutăți chiar în ce privește procesul de fabricație în ansamblu. Va trebui să studiem împreună, la institut, situația diastolică și puterea de fermentare. Piinea dumneavoastră încă nu este chiar pufoasă și ușoară așa cum doresc cetățenii.

Aceste probleme și încă alte multe au fost discutate la consfătuirea de după amiază la care a participat și profesorul Simionescu. Care au fost concluziile consfătuirii? Că treburile nu merg chiar pe roate așa cum începuseră să creadă unii, că sistemul de încălzire a cuptoarelor nu se face cu grijă. La muncile importante încă nu sunt suficiente cadre calificate, laboratorul încă nu a reușit să stabilească o legătură permanentă cu atelierul...

— Cum vă place piinea? Întrebă responsabilul centrului pe o femeie care în mai multe rânduri se arătase nemulțumită. pe drept, de calitatea piinii.

— Ei, n'am ce zice. În ultimul timp e destul de bună.

— Ii chiar bună, tovarășă — intră în vorbă o altă gospodină așezînd cu plăcere în coș o piine frumoasă și rumenă — acu o lună nu era nici măcar coaptă. Se vede că de atunci s'au schimbat lucrurile și la fabrică.

Responsabilul îl căută cu privirea pe omulețul cu mustața deasă care sta de vreun ceas aci la centru și asculta cele vorbite de cetățeni. În ultimul timp maestrul Chiș vizitează din ce în ce mai des centrele de distribuție. A luat și el obiceiul lui Becheanu Florea de a-și pleca urechea la părerile cetățenilor despre calitatea piinii. Nespuse de mult îl bucurau acum cele spuse de gospodina aceasta. O însoți pînă în stradă.

— Și zici, tovarășă, că ar fi bună piinea?

— Chiar așa este, spuse gospodina. Asta o știe tot cartierul.

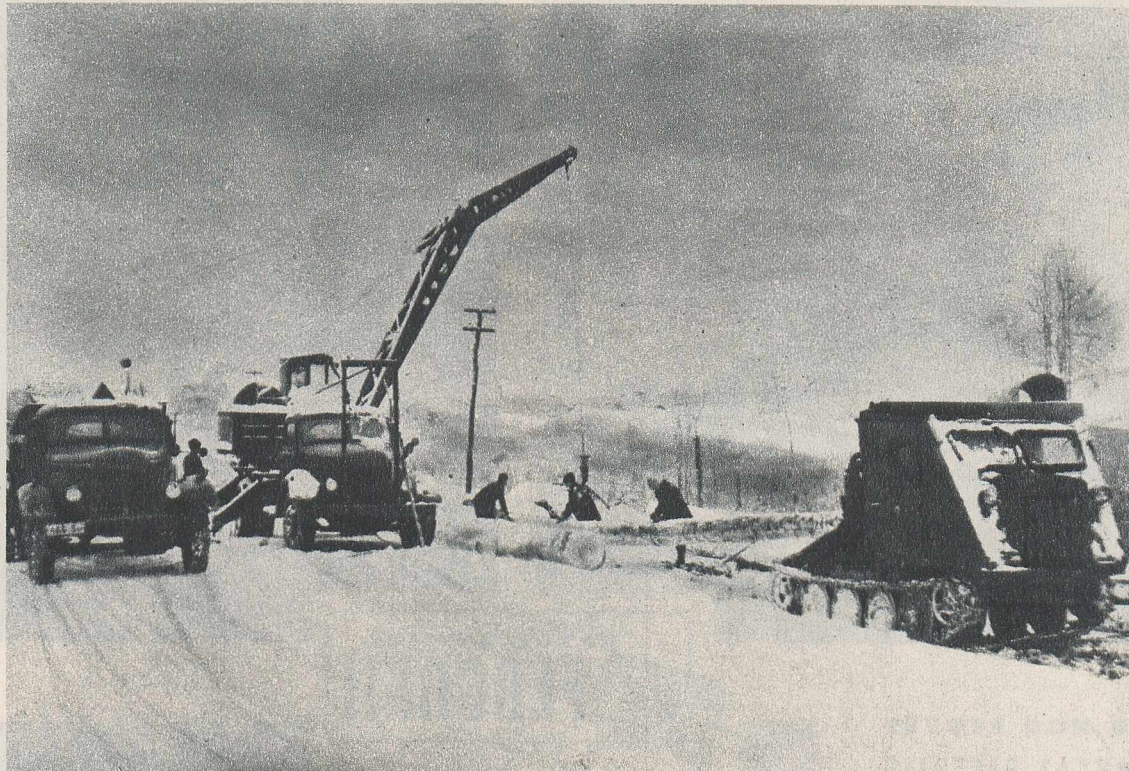
Omulețul cu mustața părea totuși nelămurit:

— Da, într'adevăr e coaptă și rumenă, dar nu e chiar așa de crescută cum ar trebui să fie.

— Vezi-ți de treabă, tovarășe, făcu supărată femeia, cauți și dumneata nod în papură.

— Totuși îți spun că piinea asta încă nu are înălțimea cerută. Trebuie să știm cu toții că oamenii au cerințele lor bine stabilite...

O salută respectuos pe femeia ce-l privea mirată, apoi se întoarse fânțos și vesel spre centrul de distribuție.

În apropiere de Vatra Dornei se află centrul forestier mecanizat din Dornișoara. Mecanizarea dela această unitate forestieră arată din plin grija partidului pentru ușurarea condițiilor de lucru ale muncitorilor, grija de a-i ajuta în obținerea unei productivități cât mai ridicate. Dela unele rudimentare, dela munca aspră a muncitorului forestier de altădată, la munca ce se desfășoară la Dornișoara cu ajutorul mijloacelor tehnice cele mai moderne, deosebirea este ca dela cer la pămînt.

Fotografiile noastre înfățișează cîteva aspecte de muncă dela acest centru forestier mecanizat.

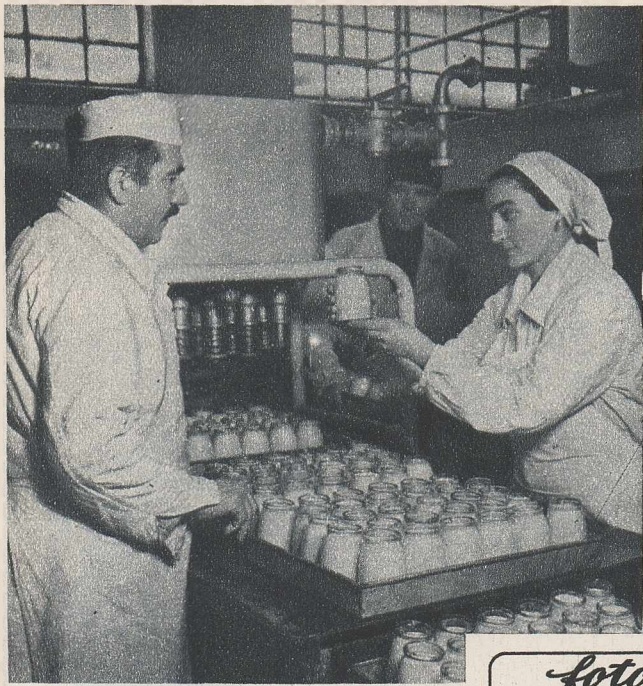
1. Aspect care ilustrează înalta mecanizare dela centrul Dornișoara: tractorul care poartă trunchiurile de copaci. Acesta și multe alte mașini au ușurat mult munca forestierilor, i-au ajutat să mărească considerabil productivitatea, au făcut ca salariile lor să crească simțitor.

2. O plută care coboară grăbită la vale este plină de pitoresc... Ninsărea a căzut din belșug, și în curînd apa rîului va îngheța. Deocamdată însă plutașii, înzestrați cu echipament de protecție, își vad nestingheriți de drum.

3. Trufașul copac va fi curînd doborît căci motoristul stahanovist Gheorghe Brănoaia, vestit în toată regiunea pentru succesele sale în muncă, folosește în locul uneltelor primitive de altădată, ferăstrăul electric de fabricație sovietică „J.N.M.I.K.5“. Folosînd mijloace tehnice moderne de muncă, colectivul dela Dornișoara luptă cu succes pentru a da țării cît mai mult material lemnos.

UN CENTRU MECANIZAT AL INDUSTRIEI FORESTIERE

fotocronica
FLACARII

**UN NOU PRODUS
LACTAT DIETETIC**

„Lactofructul” este un produs agreabil la gust, cu calități nutritive și diuretice. Secția de produse dietetice a Fabricii de produse lactate „București” a început fabricarea pe scară industrială a acestui aliment hrănitor, care va fi în curând desertul preferat al multora.

— Corespunde! Il puteți livra! — îi comunică maestrului Ghiță Stelian, chimista Dorotea Lenguceanu, după efectuarea controlului în laborator.

**SEARA, LA CLUBUL
STUDENTESC**

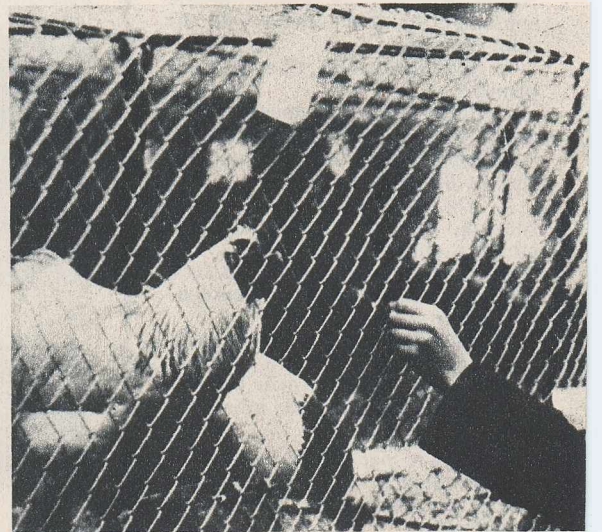
După orele de încordată atenție, petrecute în sala de curs sau în laborator, sunetele acordeonului și chitarei sunt deosebit de îmbietoare. Un coleg vrea să audă un ceardăș, fiindcă și-a amintit de fata de astă vară; altul își amintește de „Seara din port”; un al treilea vine cu altă propunere... La micul concert al studenților Institutului de cărbune „Gheorghe Gheorghiu-Dej” din Petroșani nicio dorință nu rămâne neimplinită. Repertoriul e destul de bogat...

↑ Cu prilejul recentei consfățuiri a folcloriștilor din R. P. R. s'au dezbătut o serie de probleme referitoare la îmbunătățirea muncii de culegere și valorificare a tezaurului artistic al poporului nostru. În fotografie, un aspect din sala unde s'a ținut consfătuirea.

↓ După ce a terminat școala de calificare, care funcționează în cadrul I.M.S. — Roman, tânărul Gheorghe Șchin a intrat în producție. Pistoaiele pentru tractoare, fabricate de el, sunt de bună calitate; șeful atelierului confirmă și el acest lucru. Directorul întreprinderii, tovarășul Nicolae Văcăreanu, a venit să se convingă personal de felul cum cresc tinerele cadre.

↓ La interesanta expoziție zootehnică din Arad au participat gospodăriile agricole de stat și colective, precum și gospodăriile individuale, din regiunile Oradea, Cluj, Timișoara, Regiunea Autonomă Maghiară, Baia Mare, Iași și București. Vizitatorii au avut astfel prilejul să cunoască rodul priceperii zootehnicienilor și al sîrguinței muncitorilor agricoli, colectivizilor și țăranilor muncitori.

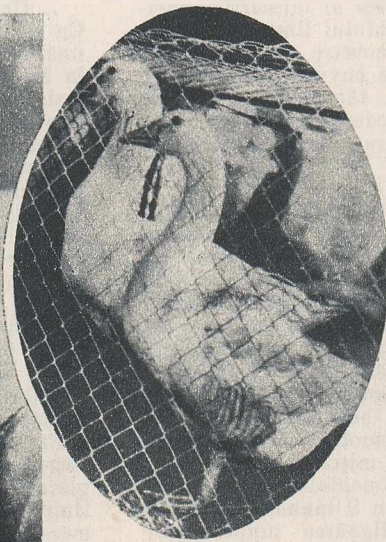

Expoziția „Copiii în arta plastică”, deschisă în cadrul „Galeriei Naționale de Artă”, cuprinde valoroase piese de pictură și sculptură. Copiii la joacă, la învățatură sau sport — iată teme îndrăgite de către artiștii noștri plastici. Ceea ce străbate ca un fir roșu această expoziție, este grija deosebită ce o poartă partidul și statul democrat-popular, copiilor din patria noastră.

Hotărîrea Partidului și Guvernului cu privire la contractările de animale și produse animale a fost primită cu însușirea de țărânișă muncitoare. Avantajele create celor ce cresc și îngrășă vite au făcut ca numărul contractelor să crească necontenit. Pe tot cuprinsul țării, bazele de recepție încheie lunar mii de contracte pentru îngrășarea porcilor și a vitelor mari. La sfîrșitul perioadei de îngrășare, vitele sunt predate, iar contractanții pot cumpăra prin comerțul de întîmpinare mărfurile prevăzute prin Hotărîre. Eforturile țărânișii muncitoare pentru creșterea și îngrijirea vitelor contribuie la îmbunătățirea aprovizionării oamenilor muncii dela orașe. În fotografie: la baza de recepție din Turnișor, raionul Sibiu, sunt aduse vitele îngrășate. Ele vor fi expediate abatoarelor și fabricilor de mezeluri și conserve, sporind cantitatea de carne pusă la dispoziția consumatorilor

VOIOȘIE PE PATINOAR

„Festivalul pe gheață”, care a avut loc la patinoarul „Știința” din București (Calea Plevnei), a atras un mare număr de spectatori de toate vîrstele. Numerele de acrobație și de clownerie executate aici, au fost îndelung aplaudate. Iscusitul urs a fost bisat cu căldură, și invitat să arate și alte „numere” din repertoriul său (jas); de succes s'a bucurat și perechea Kahane (mijloc).

Patinajul a devenit în patria noastră un sport popular, iubit și practicat de tot mai mulți sportivi. Din clipa cînd și-a deschis porțile, patinoarul colectivului sportiv „Progresul-Învățămînt” a fost invadat de sute de tineri voioși.

Un erou al clasei muncitoare

de C. DASCĂLU

Anul 1898... Congresul al V-lea al Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România se desfășura în zilele acelea ale lunii april, într'o atmosferă cu totul nesatisfăcătoare. Se judecau o seamă de „afaceri de onoare“, se cereau „jurii“ și „supraarbitrii“, iar interesele acute ale muncitorilor se părea că fuseseră uitate. În această atmosferă de luptă personală, nedumerirea unor delegați creștea. Dezbaterile nu mai luau sfârșit, iar problemele grave și imediate ale clasei muncitoare aveau sorți să rămână fără răspuns. Dar deodată din mijlocul congresiștilor, un om de statură puternică, înalt, cu trăsăturile feței energice, ceru cuvântul. Omul se ridică încet, și cu o voce domoală, moldovenească, începu să vorbească apăsat: — „Constat că noi, delegații din provincie, am venit de prisos la acest Congres, deoarece delegații clubului din București răpesc tot timpul Congresului numai cu chestiuni personale. Noi am venit aici ca să ne luminăm și să aducem o veste bună și mîntuitoare celor care ne-au ales...“ Această intervenție stîrni aprobarea și mulți congresiști aplaudară prelung. Cel care ceruse Congresului să revină la problemele arzătoare ale muncitorilor era delegatul Vasluiului, I. C. Frimu...

Pe tovarășul Frimu, cercuri restrînse din Iași, Bîrlad și Vaslui îl cunoșteau încă de prin anul 1890. Bun agitator și povestitor, el explica, în adunări, articole din ziarul „Muncitorul“ dela Iași. Tîmplar de meserie, cu școală puțină (patru clase primare), el era unul din acei oameni cu o extraordinară energie, care nu se da niciodată învins și pentru care lumina cărților era un izvor nesecat de putere, fără de care nu poți trăi și lupta.

În luna ianuarie a anului 1899 cluburile țărănești, întemeiate de socialiști cu scopul de „înarmare a țărănimii cu cunoștințele necesare pentru a se putea opune lăcomiei și nedreptății arendașilor, proprietarilor și uneltelor acestora“, începură să fie devastate. Lascăr Catargiu — „ministrul daraverilor dinăuntru“, cum îl numise un poet din acea vreme, într'o cronică rimată, pe falitul politician conservator—

dădu ordin să fie arestați cei care activează în cadrul celor aproape o sută de cluburi țărănești. Teroarea și schingiuirile încep...

Correspondența, registrele, bibliotecile se confiscă. Jandarmii cutureă satele și fac arestări. Baionetele împung țărani arestați pe drumurile pline de zloată care duc la închisori; jandarmi călări, calcă femei, copii; la Buzzești ostaceii sunt schingiuți; la Poiana țărani, legați de garduri, privesc însingerați și desfigurați de atîta bătaie, cum unora dintre ei le ard colibe. Escadroane de călăreți strîng țărani și-i înneacă într'o baie de sînge. Satele sunt un gazan în care fierbe mînia și ura. Primăvara se arată însingerați și tristă...

Numai Ion Nădejde — unul din conducătorii partidului social-democrat — e senin. Tocmai atunci constată că între el și alți membri ai partidului nu există „potrivire de idei“. La 21 februarie, lasă altora „sarcina de a conduce partidul în luptele de toate zilele“. Trădează... Șirul trădărilor începe. La 20 aprilie, la cel de al VI-lea Congres al Partidului Social Democrat al Muncitorilor din România, George Diamandy și Vasile G. Morțun hotărăsc alipirea partidului socialist de liberali. Muncitorii și țărani se zbat în mizerie, sunt schingiuți în închisori și terorizați la procese, iar trădătorii, tocmai în focul acestor evenimente, dau partidul cu „generozitate“ în mîna acelor care împuşcă, schingiuiesc, batjocoresc și tin în mizerie milioane de muncitori și țărani...

În momentele acelea zguduitoare cînd „generoșii“ dela masa Congresului vindeau partidul, Frimu se ridică și spune răsplat „că a venit acolo crezînd că e chemat la un congres socialist, nu la al unei alte grupări care nu-l interesează și la care dînsul, Frimu, nu are ce căuta“ (Barbu Lăzăreanu: I. C. Frimu. Ed. C.G.M. 1948). 51 de oameni semnează un apel-protest, cunoscut sub numele de „manifestul lui I. C. Frimu“, în care se spune: „Astăzi, cînd prin trecerea unor fruntași ai mișcării muncitorești în rîndurile partidului liberal, se tăgăduiește ființa mișcării noastre și deci ființa suferințelor noastre — se cuvine mai mult ca oricînd să ne afirmăm“. Iar apelul se încheie cu o nezdruincată încredere în forțele clasei muncitoare: „Mișcarea muncitorilor nu moare“.

Frimu rămîne de acum înainte unul dintre acei care însuflețesc mișcarea muncitorească după capitularea „generoșilor“ trădători. La sediul societății de ajutor „Munca“ din strada Șelari, stă de vorbă cu muncitorii care se adunau acolo după lucru să asiste la vreo șezătoare ori conferință. Aici se alcătuiește apoi grupul „România Muncitoare“ care, în 1902, editează un ziar săptămînal cu același titlu, și care strînge în jurul său muncitorii bucureșteni.

Revoluția burghezo-democratică din Rusia (1905) dă un imbold nou mișcării muncitorești din țara noastră. Evenimentele petrecute în „duminica sîngeroasă“ din 9 ianuarie 1905, la Petrograd, stîrnesc indignarea muncitorilor

romîni. La București, apare ziarul „Jos despotismul“ care înfierează crimele țarului și exprimă solidaritatea muncitorilor romîni cu cei din Rusia.

În zilele acelea, ziarul „România Muncitoare“, lansează un apel prin care cheamă pe muncitorii bucureșteni la o manifestație care are loc la 24 ianuarie 1905, în sala Băilor Eforiei. Poliția intervine evacuînd sala de două ori. Dar mulțimea nu se dă bătută și sala se umple din nou. Cuvîntarea lui Frimu e ascultată cu atenție și viu interes. El înfierează acțiunea criminală a țarului, apoi trece la problemele arzătoare ale mișcării muncitorești din România și cere unirea celor ce muncesc...

Bătălia pentru organizare începu prin organizarea primelor sindicate. De numele lui I. C. Frimu și Ștefan Gheorghiu se leagă crearea primelor sindicate muncitorești. Necruțătoare este lupta dusă de Frimu împotriva corporațiilor care apărau interesele patronilor, superbe analizele economice făcute de el, tîmplarul

simplic pe care tovarășii de muncă din Vaslui și Bîrlad îl vedeau deseori, în zilele tinereții, studiînd cu pasiune lucrări marxiste. Numele lui Frimu se găsește în coloana semnăturilor din primul proces verbal de înființare a primului sindicat.

Într'un articol publicat în „Calendarul Muncii“ (1907), Frimu scrie: „Sindicatul vrea să facă din fiecare membru al său un om demn, un lucrător care să știe ce face, unde merge și ce vrea, sindicatul vrea să facă din lucrători puteri, căci în puterile lor stă puterea lui. Sindicatul vrea oameni, corporația vrea boi.“

Iată de ce noi sîntem pentru sindicat și contra corporațiilor și alături cu noi trebuie să fie toți lucrătorii care simt și cugetă, care muncesc și n'au, care au căutat lumina și li s'au dat palavre, care au căutat drepturi și li s'au dat datorii.

Corporațiile sunt cu trecutul, sindicatul e cu prezentul și cu viitorul.“

... Un an dela Marea Revoluție din Octombrie. Cu cîteva zile înainte, I. C. Frimu în fruntea unei delegații a muncitorilor tipografi fusese la Ministerul Industriei și Comerțului pentru a-și susține revendicările. Guvernul nu acceptase. Atunci se hotărî ca la 13 decembrie să aibă loc o manifestație.

Ziua de 13 decembrie, rămîne în memoria poporului nostru, ca o pagină însingerață a istoriei mișcării muncitorești, ca un act de acuzare împotriva bestialităților regimului burghez. Peste trupurile a sute de morți și răniți a căzut noaptea. Zeci de arestați au înfundat becurile poliției. Printre aceștia era și Frimu. La corpur de gardă l-au tuns, apoi l-au gonit prin gerul nopții prin curtea poliției, lovindu-l cu bastoane peste cap, peste picioare, peste coaste. L-au însingeraț și schinguit călăii, dar nu l-au înfrînt...

El rămîne în amintirea noastră ca un brav stegar al mișcării muncitorești, care nu și-a plecat fruntea în fața teroarei burgheze, care în timpul furtunilor a fost în primele rînduri și a mers neclintit înainte.

I. C. Frimu

Palosul

...Așa s'a călît oțelul l...

Celula „Haș“ e'n tața mea;
Tavan de fier... pereți crăpați...
Și beznă grea, și platră grea,
Carpații-s oare-aici surpați?

Nu l li Doffana care'nchise

A țării inimă și vise.

...Nu-i pieptul greilor Carpați l...

Căci dacă'n pieptul lor cel greu

Se naște-afta minereu,
Aici sub zidul cel posac
Oțelul țării s'a călît,
Din care paloșu-ascuțit
S'a făurit pentru atac l...

Ion GHEORGHE

Din „Anii de Ucenicie“ — Revista Studenților Școlii de Literatură și Critică Literară „Mihail Eminescu“.

MECANIZATORII

— Să ocolim puțin și să trecem și prin Bod.

Mașina lăsă în dreapta șoseaua spre Orașul Stalin și porni spre Bod. Gheața de pe drum împiedica pe șofer să gonească așa cum îi era obiceiul. De câte ori încerca să mărească viteza, roțile lunecau înlături, îndemnându-l la prudență. Gheorghe era însă bosunflat și ocăra de zor gheața, gerul, cauciucul cam uzat al mașinii, seara care se lăsa prea devreme iarna și alte asemenea neajunsuri.

— Și un car cu boi ar merge mai lute, mormăi el. Nici pînă la miezul nopții n'o să ajungem acasă.

— Ei, lasă că nu-i nimic, rîse Pop. Fata-i răbdătoare și o să te aștepte. Chiar prea răbdătoare. Să fi fost în locul ei de mult îți întorceam spatele.

— Noroc că nu-i toată lumea că dumneavoastră, îi întoarse flăcăul zîmbind.

Iosif Pop rîse din toată inima. Crăciun, șeful secției politice a S.M.T.-ului, îi făcu semn cu cotul.

— Asta nu rămîne nimănui dator. În vorbă. Că la fapte o mai scrînteste cîteodată.

Gheorghe ferî o căruță din drum, apoi întoarse puțin capul.

— Parcă dumneavoastră n'ati avut 20 de ani? Mai umblă sticleții prin capul nostru, dar cu încoțul ne liniștim.

Iosif Pop, directorul S.M.T.-ului din Hărman, și Ion Crăciun erau într'un mic turneu prin raion. Vroiau să vadă cum se prezintă semănăturile. Pînă în zilele acelea, zăpada fusese cam săracă, iar gerul, picat de curînd, cam aspru. Cum în toamnă nu prea a fost umozală și grîul n'a înfrățit peste tot, exista primejdia ca gerul să piște puțin semănăturile, mai cu seamă că, pe alocuri, oamenii nu puseseră parazăpezi. Directorul trecuse prin toate satele unde sunt gospodării colective și întovărășiri agricole deservite de stațiune. Conducerea S.M.T.-ului vroia să știe dacă e nevoie de lucrări suplimentare pentru primăvară, ca să poată întocmi un plan de lucru cît mai aproape de realitate.

Nu intrase bine mașina în Bod, cînd în mijlocul drumului apăru un om mergînd cam legănat. Cînta cît îl țineau puterile:

Zărzărea, zărzărea
Zărzărică, zărzărea
Pe la poarta mindrei mele
Gheorghîș trecea.

Cînd ajunsese în dreptul lui, Pop făcu semn lui Gheorghe să oprească și deschise ușa mașinii.

— Bună seara, Stane. Omul se plecă să vadă cine e. — Dumneavoastră sunteți, tovarășe director? Vă salut cu respect.

Pop coborî din mașină. Înalt și bine legat cum e, îl domina pe flăcăul vînjos din fața lui.

— Iar o făcuși lată, măi Stane, ce dracu? N'a trecut săptămîna, decînd te-au scos oamenii din șanț.

— Atunci a fost crăciunul. Știți... ca omul.

— Dar acu două săptămîni tot crăciunul a fost?

Flăcăul se trudi să zîmbească. Pe fața lată și convulsionată de băutură, zîmbetul se transformă în rînjit.

— Atunci m'am însurat. Și la însurătoare omul e vesel și se trece cu firea.

— Dar... — Știu ce vreți să spuneți, întrepruse Stan. Acum trei săptămîni terminasem campania și se cuvenea să fac feștanie.

Directorul nu mai zîmbea. — Ascultă Stane, lipsești de 10 zile din stațiune fără învoire. Suntem în toată reparațiilor.

— Și eu sunt în reparație, tovarășe director, încercă omul s'o dea iar pe gluma.

— Gata cu snoavele, Stane. Cum ai predat tractorul din campanie, ai fugit, te-ai îmbătat, ai făcut de ris și stațiunea și pe tine. Vino imediat la lucru. Ești pus într'o echipă, băieții contează pe tine, dar tu le încurci treburile. Ori dacă ai de gînd să nu mai vii, spune-o limpede și gata.

Pe măsură ce vorbea directorul, Stan o făcea cînd pe pocăitul, cînd se uita sfidător.

— Am să vin, tovarășe director, zău am să vin. Chiar de mine.

— Bine. Și cu asta directorul socoti discuția încheiată și porni mai departe spre sediul gospodăriei colective.

Cînd se întorceau spre stațiune, Crăciun deschise discuția despre întîmplarea cu Stan.

— Stan zicea că e în reparație. În adevăr nu i-ar strica, da' nu în felul în care gîndește el. Sunt unii de care trebuie să ne ocupăm mai îndeaproape. N'ar fi băieți răi, dar năruvirile se prind mai lesne de om devit lucrurile bune. Suntem un colectiv puternic și sănătos, deaceia ni-e mai ușor să-i îndreptăm.

Pop îl asculta gînditor.

— Și pe mine mă frămîntă lucrurile acestea. Cu iureșul campaniilor am cam neglijat educația oamenilor. Acum în timpul reparațiilor avem oarecare răgaz să ne ocupăm de problema aceasta. Eu cred însă că trebuie să ne îngrijim de toți deopotrivă, nu numai de cei care au călcat pe delături. Oricînd, dacă bat pasul pe loc, pot cădea în leasă și cei pe care astăzi îi dăm de exemplu. Și tractorul cel mai bun dacă nu-l îngrijești se duce dracului într'o zi. Dar mi-te omul...

Începeau să se vadă luminile din Hărman. Pe valea Oltului bătea un vînt aspru.

— Și mai e ceva, continuă directorul. Noi nu ne-am gîndit deloc ce material mînuim. Am cam lăsat oamenii la voia întîmplării. Cine sunt tractoriștii noștri? Fii de țărani, oameni nu prea obișnuiți cu disciplina muncii. Șeful secției politice îl asculta atent, înclinînd capul aprobativ.

Zece luni din an își fac veacul pe cîmp. Acolo lucrează, mîncîncă, dorm. Trăiesc cam izolați și asta îi face să primească mai greu intervențiile altora, chit că sunt în folosul lor. Astea sunt datele problemei pe care trebuie s'o rezolvăm. Cînd o începe campania o să trebu-

iască să mergem mai des pe la brigăzi, să zăbovim și nopțile pe la ei, să le dăm cărți, reviste. Am zăbovit cam mult și cu deschiderea cursurilor politice și de calificare. Nu trebuie să scăpăm din mînă armele cele mai eficace. Mă rog, mijloace avem destule. Numai...

— Numai să nu uităm, încheie Crăciun discuția.

Mașina intrase în Hărman. Stelole luceau puternic. Era un cer senin, pe măsura gerului. Într'o poartă se ivi o mîglideată. Fără să oprească mașina, Gheorghe scoase mîna pe fereastră și făcu un semn. Umbra se furisă iar în curte. Directorul schimbă o privire cu Crăciun.

...Tinerete.

Pentru tractoriști, campania reparațiilor nu înseamnă numai revizuirea și repararea mașinilor. Lunile de iarnă petrecute în stațiune, stau sub semnul luptei pentru cucerirea culturii. De cînd dă colțul ierbii și pînă fulgule zăpada, oamenii stau pe ogor aproape tot timpul. Și pe cît nu le permite munca, pe cît se lasă pe tînjală, băieții nu prea pun mîna pe cărți. Doar din cînd în cînd, în clipele de răgaz, se încing matchuri de fotbal între tractoriști și flăcăii din comună.

Acum, tractoriștii setoși tabără pe cărți, merg la cinematograful și adescori, pentru că orașul nu-i departe, la teatrul. Zilele i se par scurte lui Fătuleț. După terminarea orelor de lucru, merge împreună cu alții la clubul stațiunii. Nu-i prea

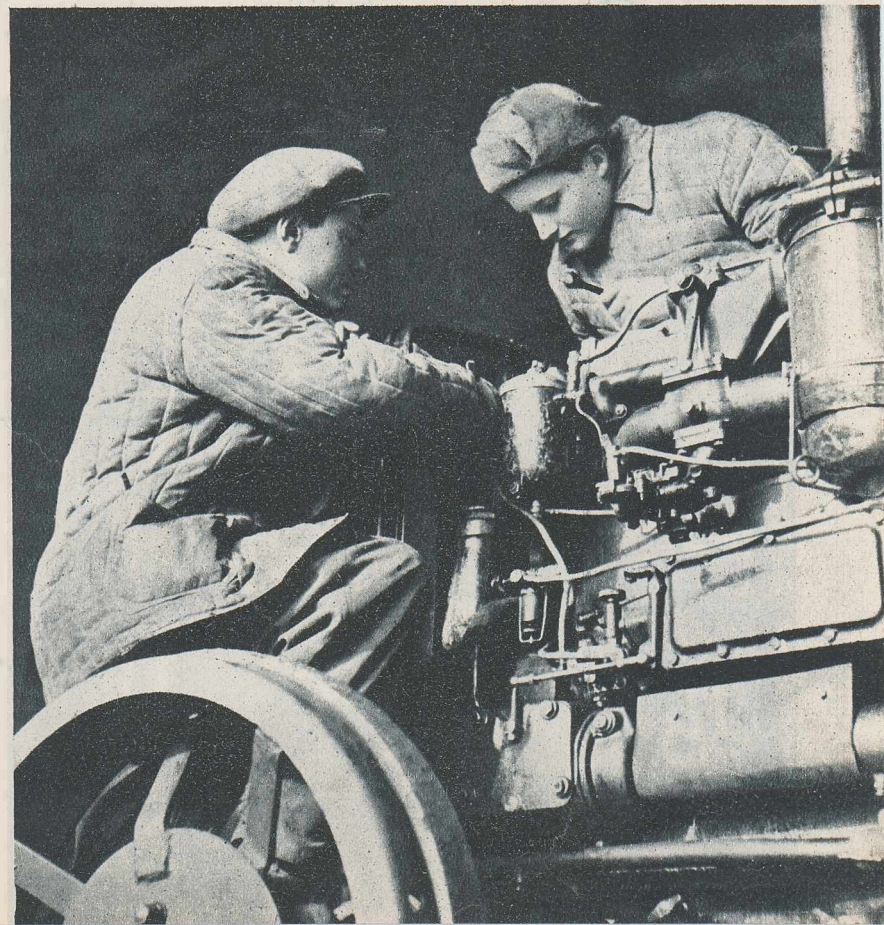
încăpător clubul, dar cine ia seama la îngrămădeală, cînd e vorba de jucat șah, sau tenis de masă. Amatori de literatură nu zăbovesc mult la club. Își iau cărțile și pleacă. Cei căsătoriți, acasă; burlacii la cămin. Lui Gheorghe Păun îi place literatura sovietică. A luat să citească „Bursucii”. Villy Promer a luat „Morții rămin tineri” de Anna Seghers, în limba germană. La cinematograful din comună, tractoriștii sunt nelipsiți. În ziua cînd s'a prezentat filmul „Tractoriștii”, ai fi putut face apelul în sală, fără teamă că lipsește vreunul.

Fiind strînși la un loc, în timpul campaniei de reparații, tractoriștii au posibilitatea să-și îmbogățească cunoștințele tehnice, să urmeze cursuri politice, pe scurt, să dea bătălia pentru a deveni oameni pricepuți în meserie și iscusiți în munca politică.

Atelierele stațiunii sunt cam mici și cam îngrămădite. Se simte nevoia unor alte remize și ateliere. Promisiuni sunt, devizul e făcut, dar aprobarea s'a împotmornit pe drum. De vină e poate vremea de iarnă, ori vreun sertar buclucăș, obișnuit să dea adăpost hîrtilor vitregite.

În atelierele e zarvă mare. Maiștrii tractoarelor s'au transformat în ucenici mecanici și se străduiesc să-și împlinescă obligațiile.

„Fii mai atent, Piter. Tractorul e un lucru delicat, nu te uita că e ditai-mai mașină”. Mecanicul de sector Boitoș Emanuel îi explică pe îndelete lui Wagner Petre cum trebuie să lucreze.

Cursul de calificare. Ion Popa, mecanic de sector, vorbește tractoriștilor despre întreținerea rațională a motoarelor.

Cînd vizitezi atelierul și afli ce se petrece în fiecare loc, ai impresia că lipsește un singur lucru: o bandă rulantă. Munca se desfășoară după acest principiu. Tractoriștii și mecanizatorii din Hărman lucrează după metoda Bugaciov: reparația pe ansamble. Vechiul sistem, după care o echipă se ocupa de un singur tractor, făcînd toate operațiile necesare, a fost dat uitării. Tractorul, așa cum a isprăvit campania, uneori în plină putere, alteori vlăguit bine, intră la spălătorie. Pînă în acest an cuvîntul acesta lipsea din vocabularul tractoriștilor. Pentru spălarea tractorului se aducea apa cu căldura dela fîntînă. Treaba asta, și uneori chiar demontarea, se

făcea afară și, în cazuri fericite, sub un șopron de scînduri. Astăzi, dintr'un puț părăsit se scoate apa cu pompa, iar spălarea se face cu furtunul. Din camera de demontare, diferitele organe și ansamble ale tractorului trec pe la echipele însărcinate cu verificarea lor, cu schimbarea pieselor și ajung în alt capăt al atelierelor unde se montează din nou, sunt date apoi în probă la bancul de rodaj, o altă instalație nouă a stațiunii. Pe grafic, toate aceste operații apar sub o singură cifră: 1-3 tractoare zilnic. Aceasta înseamnă că pînă la 10 februarie, toate tractoarele trebuie să fie gata. Tractoriștii din Hărman, flăcăi înimoși, socot însă că termenul e prea larg, așa că vor

termina mai devreme, dacă... — pentru că există și un dacă — vor primi piesele de care au nevoie, la timp.

La spălarea și demontarea tractoarelor lucrează o echipă numeroasă, condusă de Lazăr Stășescu, în viața de campanie, brigadier. S'ar părea că treaba asta e floare la ureche. Demontarea cere însă multă atenție și pricepere. Sare un șurubaș de pe undeva și pe urmă mai mare necazul. Echipa aceasta demontează 4—5 tractoare pe zi. Zilele nu trec însă fără întîmplări interesante.

La vreo cîteva zile după Anul Nou, cînd reparațiile erau în toi, a intrat timid, pe ușa atelierului, un flăcăiandru. Cei din atelier s'au făcut că nu-l bagă în seamă.

— Tovarășe Stășescu, am venit. Șeful echipei s'a întors spre el și l-a privit îndelung.

— A, Mailat? Credeam că te-ai rătăcit pe drum. Dela Feldioara pînă la Hărman, e cale lungă și grea. Mai știi ce se poate întîmpla omului?...

Băiatul lăsă capul în jos. — M'am încurcat de sărbători, tovarășe Stășescu.

— Și ți-au mai trebuit cîteva zile să te descurci, sări în vorbă Velican. Noi n'am avut sărbători? Și uită-te că suntem la lucru. Chiul ai tras pe cîmp, chiul și aici. Și pe urmă te plîngi că alții cîștigă mai bine ca tine. Of, mototolule!

— Potolește-te, Velicane, o să discutăm mai tîrziu, interveni Stășescu.

Pe seară cînd s'a terminat lucrul, 12 oameni au rămas în atelier. Era echipa dela demontare. Cîna zăbovei: judecarea lui Mailat.

Tovarășii lui au socotit că absența nu poate fi trecută cu vederea și deaceia s'au gîndit să-l scuture puțin. I-au arătat că lipsa lui încurcă pe ceilalți, că toți formează o echipă aflată în întrecere cu altele, că această echipă lucrează în acord și că orice abatere dela lucru se răsfrînge și asupra celorlalți.

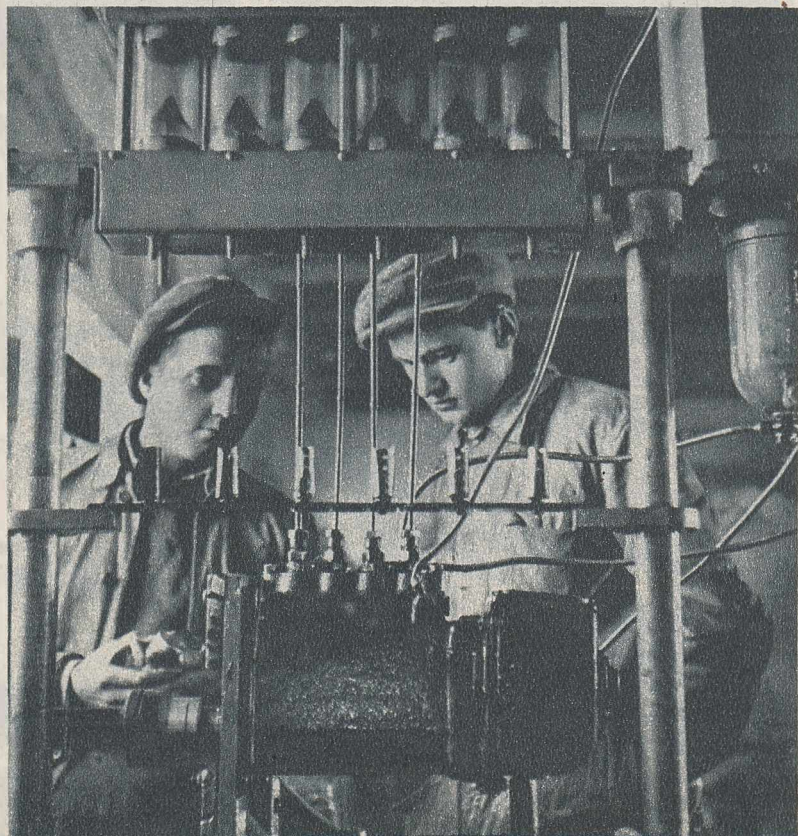
Mailat a recunoscut că a greșit și că din fire e cam slab. Acum i-a zis taică-său să mai rămînă cîteva zile și-a rămas. Făgăduiește însă că nici acum în timpul reparațiilor și nici cînd o începe campania, n'o să mai dea de furcă tovarășilor săi.

Intr'o altă zi, la echipa lui Stășescu a sosit un vizitator. Pentru cei mai mulți nu-i un om necunoscut. E Eduard Brendörfer, brigadier în gospodăria agricolă colectivă „Tudor Vladimirescu” din Hărman. Vizita lui nu-i lipsită de tîlc. În anul trecut el a avut contract de lucru cu Stășescu, șeful brigăzii de tractoare care lucrează pe ogoarele gospodăriei lor. Pe baza contractului, oamenii s'au controlat în muncă reciproc, avînd ca scop obținerea unei cît mai mari recolte la hectar. În anul acesta cei doi brigadieri vor lucra din nou împreună. Brendörfer a socotit de datoria lui să vină să vadă dacă tractoriștii execută reparații de calitate. Nu de alta, dar de felul reparațiilor depinde, în mare măsură, buna desfășurare a campaniilor agricole. Brigadierul gospodăriei colective a zăbovit timp îndelungat în atelier. Tractoriștii l-au primit ca pe un oaspete drag și i-au dat toate lămuririle necesare, angajîndu-se să facă reparația tractoarelor în bune condițiuni, astfel ca pînă în iarna viitoare tractoarele să nu mai intre în stație.

Aceste vizite nu sunt întîmplătoare și nici neobișnuite în viața tractoriștilor. Intre S.M.T. și cele 27 de unități socialiste pe care le deservește există o strînsă legătură. Sfatul S.M.T.-ului, alcătuit din președinții gospodăriilor colective și întovărășirilor, stabilește, în pragul fiecărei campanii, măsurile ce trebuie luate. Afară de aceasta, aproape toate satele au „reprezentanții” lor în S.M.T. Tractoriștii sunt fiii colectivizatorilor, întovărășitorilor, ai țaranilor muncitori din raion.

Campania de primăvară se apropie. Pentru tractoriști ea este de o mare însemnătate. Muncile agricole ale anului acesta se desfășoară sub semnul înfăptuirii măsurilor economice luate de partid, pentru ridicarea nivelului de trai al poporului nostru. De acest lucru sunt conștienți cei mai mulți dintre tractoriști, străduindu-se ca munca lor să fie de bună calitate. Acest lucru îl știe și Alfred Brendörfer, stahanovistul stațiunii, și tînărul Piter care mai încurcă piesele dela carburator cu cele dela pompa de injecție. Cu toții sunt convinși că vor realiza planul de reparații la timp, putînd să iasă în campanii cînd vremea va permite, pentru ca S.M.T.-ul lor să fie un sprijin hotărîtor unităților pentru care lucrează, în obținerea recoltelor bogate ale anului acestuia.

Andrei CONSTANTIN

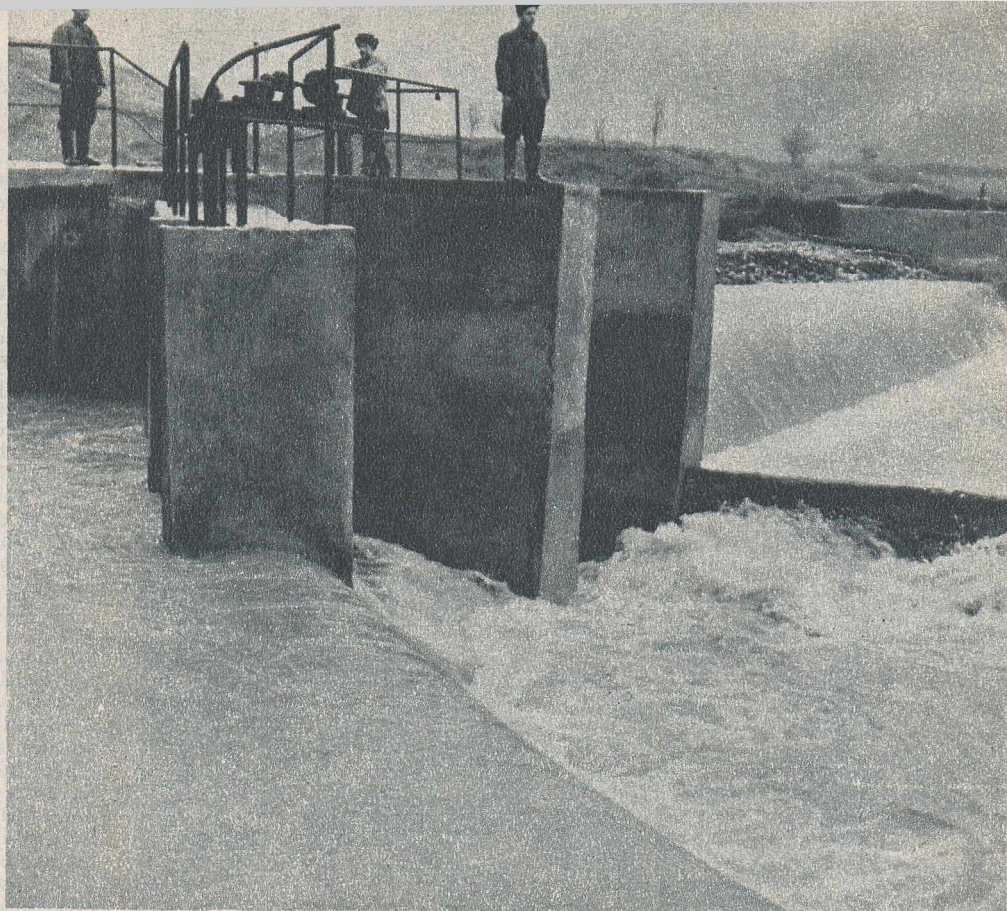

„E în regula”. Pusă la bancul de probă, pompa de injecție se dovedește a fi bine reparată. Șeful atelierului Voința și tractoristul Nussbecher urmăresc probarea pompei.

TOTUL PENTRU OM

Articol scris pentru „Flacăra”

de A. LIHOLAT

În afară de hidrocentralele gigantice, în Uniunea Sovietică se construiesc sute de mici hidrocentrale intercolhoznice, care furnizează curent electric colhozurilor respective. O astfel de hidrocentrală a fost construită recent pe râul Sulori din R.S.S. Gruzină. Noua hidrocentrală alimentează cu curent electric 22 de colhozuri din raionul Vansc, regiunea Cutaissi. În fotografie: barajul hidrocentralei.

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice și Guvernul Sovietic consideră drept lege fundamentală a activității lor, grija pentru bunăstarea poporului, pentru satisfacerea maximă a nevoilor lui materiale și culturale. Toate acțiunile principale ale Partidului Comunist și ale Guvernului Sovietic în domeniul politicii interne sunt pătrunse de grija față de oamenii sovietici, față de dezvoltarea industriei și agriculturii, care, laolaltă, constituie temelia economiei socialiste și, prin urmare, baza principală a îmbunătățirii continue a bunăstării materiale și culturale a oamenilor muncii.

Creșterea necontenită a nivelului de trai al poporului sovietic

decurge din însuși caracterul sistemului economic sovietic, din esența orânduirii sovietice, sociale și de stat. Oamenii muncii din U.R.S.S., fiind stăpâni ai bogățiilor țării lor, sunt vital interesați în dezvoltarea și perfecționarea producției, în sporirea produselor. Economia națională a U.R.S.S. nu se dezvoltă haotic, ca cea a țărilor capitaliste, ci pe cale planificată. Tocmai datorită dezvoltării planificate, producția socialistă crește neîncetat, an de an, într'un ritm neîntâlnit în țările capitaliste.

În anii Puterii Sovietice s'a obținut un uriaș progres al industriei, pentru a cărui realizare țările capitaliste ar fi avut nevoie de secole. În acești ani producția

industrială a crescut în U.R.S.S. de 39 ori, în timp ce în Statele Unite ale Americii ea a crescut, în această perioadă, doar de 2,6 ori. Numai în anul 1952 producția industriei sovietice a depășit de 2,3 ori nivelul anului 1940, iar în primele 6 luni ale anului 1953 a crescut cu 10% în comparație cu perioada corespunzătoare a anului trecut. Spre sfârșitul celui de al cincilea plan cincinal, producția industrială globală a Uniunii Sovietice va depăși nivelul dinainte de război de trei ori.

Crește neîncetat producția agri-

colă. Astfel, din 1927 până în 1953, producția-marfă a agriculturii sovietice a crescut precum urmează: la cereale, de la 10,3 milioane tone până la 40,4 milioane tone; la cartofi, de la 3 milioane tone până la 12,5 milioane tone; la carne (greațate vie), de la 2,4 milioane tone până la 5 milioane tone; la lapte, de la 4,3 milioane tone până la 13,2 milioane tone. Țara Sovietelor este complet asigurată cu cereale pentru consum, are rezervele de stat necesare și exportă mari cantități de cereale. Succese deosebite au fost obținute

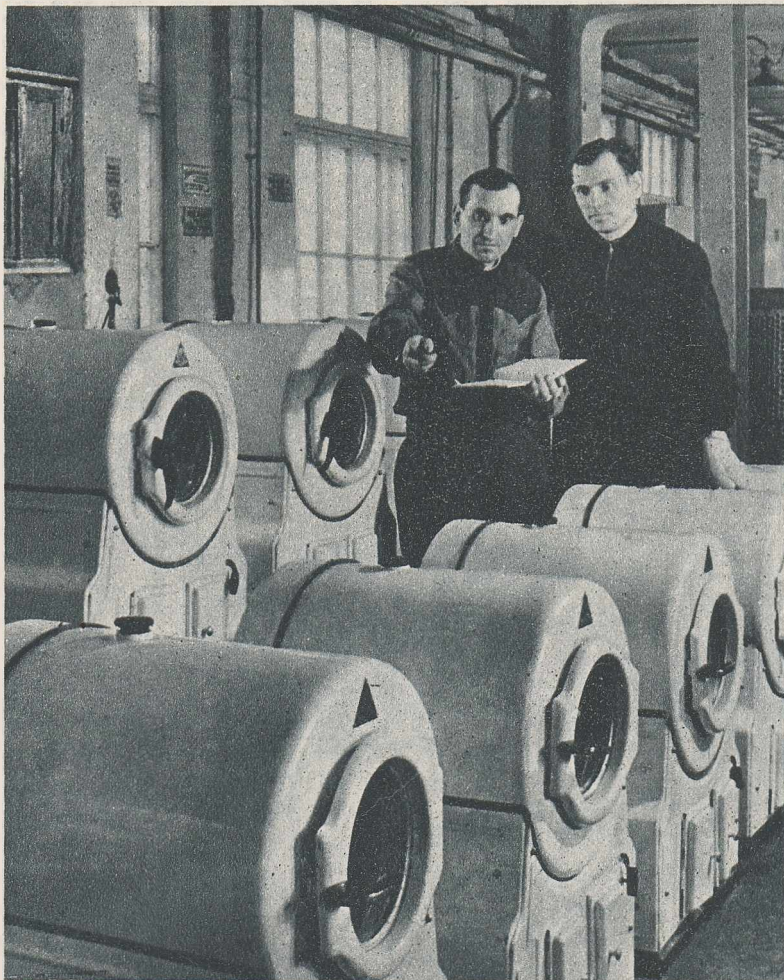
○ casă de locuit pe cheiul Dorgomilovski (Moscova).

Magazinele universale deschise în scopul de a satisface cât mai mult nevoile consumatorilor sunt bine aprovizionate. Prin liniile lor arhitecturale, prin confortul cu care sunt amenajate, prin bogăția și varietatea mărfurilor, ele răspund exigenței crescînde a oamenilor sovietici. În fotografie: Unul din marile magazine universale din Erevan — capitala Armeniei Sovietice.

Pentru a ușura simțitor și muncile casnice, industria sovietică produce mașini și aparate dintre cele mai perfecționate. În fotografie, una din cele mai recente realizări în această direcție: noua mașină electrică de spălat și uscat rufe. Capacitatea acestei mașini, care este produsă acum în serie de către uzina din Harcov, este de aproximativ 4 kg. rufe uscate pe oră.

în producția de bumbac, sfeclă de zahăr, carne, lapte, lână și alte produse.

Creșterea productivității agriculturii permite statului socialist să mărească continuu fondurile de produse agricole pentru asigurarea materiilor prime necesare industriei și pentru aprovizionarea populației cu tot mai multe alimente.

Agricultura socialistă se bazează pe o puternică bază industrială și tehnică, fiind cea mai dezvoltată și cea mai mecanizată agricultură din lume. An de an crește gospodăria obștească a colhozurilor, cresc veniturile în bani și în natură ale colhoznicilor. Acestea sunt în momentul de față de câteva ori mai mari decît veniturile țărănimii muncitoare în perioada dinaintea revoluției.

Plenara din septembrie a C.C. al P.C.U.S. a trasat sarcini care au ca scop dezvoltarea continuă a agriculturii sovietice. Plenara a trasat sarcina ca, în următorii 2—3 ani, să se satisfacă într-o măsură suficientă nevoile crescînde ale populației Uniunii Sovietice, în ceea ce privește produsele alimentare, și să se asigure industriei ușoare și alimentare materiile prime necesare. În hotărârile luate se prevede o ridicare și mai mare a nivelului mecanizării producției agricole, îmbunătățirea activității stațiilor de mașini și tractoare, completarea cadrelor de specialiști în agricultură și ridicarea nivelului muncii politice la sat.

Dezvoltînd necontenit industria și agricultura socialistă, folosind din plin tehnica cea mai înaintată, Guvernul Sovietic și Partidul Comunist asigură o creștere sistematică și rapidă a cantității produselor de larg consum: puse la dispoziția poporului. După cum a declarat tovarășul G. M. Malencov, Președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., la cea de a cincea sesiune a Sovietului Suprem al U.R.S.S., Guvernul Sovietic intenționează ca, în următorii 2—3 ani, să mărească cu mult aprovizionarea populației cu toate mărfurile de larg consum. În cursul anului 1953, în Uniunea Sovietică s'au produs 5.300.000.000 metri de țesături de bumbac, adică — cu 34% mai mult ca în 1940; peste 200.000.000 metri de țesături de lână, adică aproximativ cu 70%

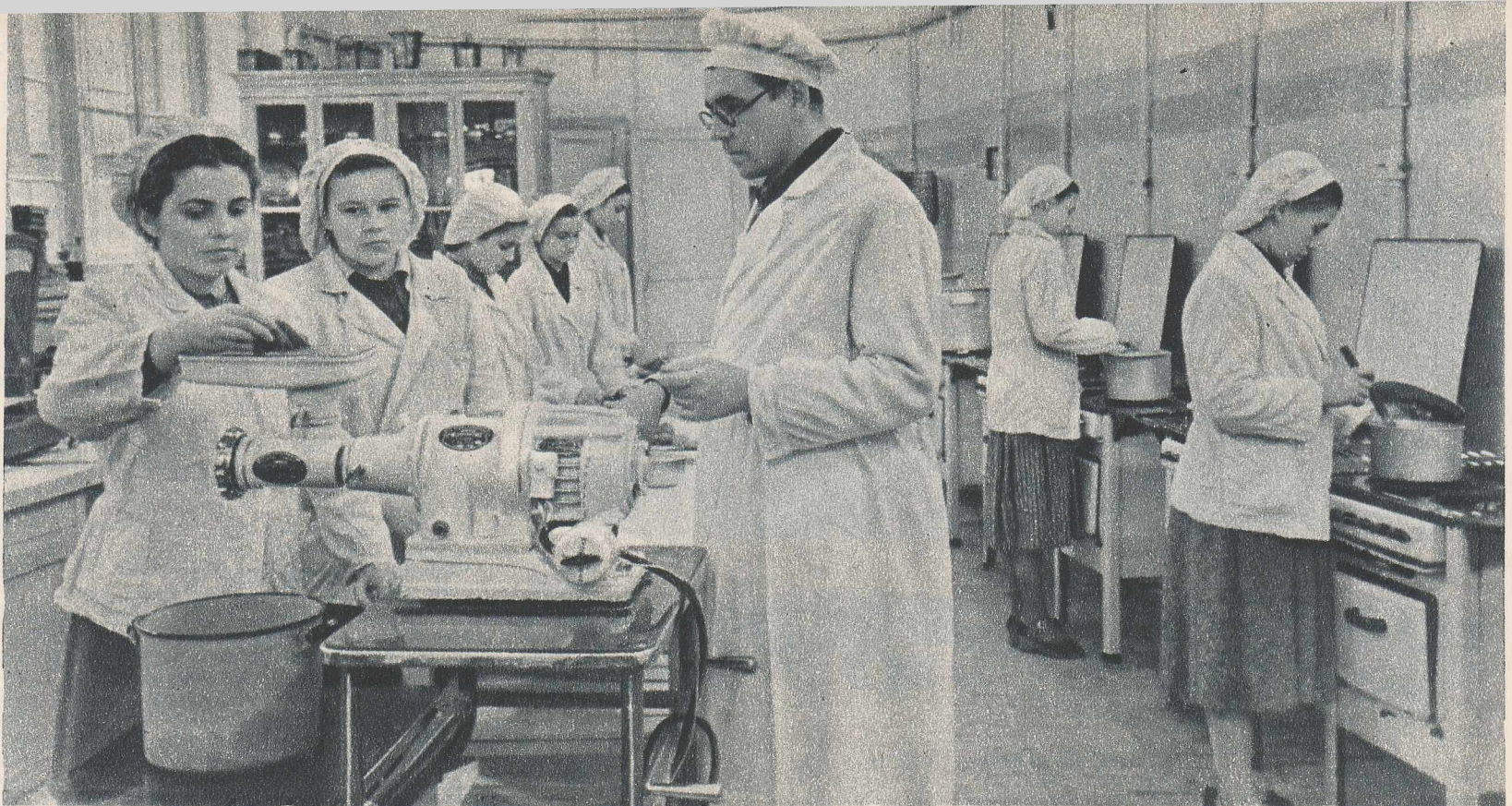
Colectivul Uzinei de Tractoare din Stalingrad produce tot mai multe tractoare de tip „DT-54” pentru a satisface nevoile crescînde ale agriculturii sovietice.

mai mult ca în 1940; peste 400.000.000 metri țesături de mătase, adică peste cinci ori mai mult ca în 1940; 3.600.000 tone de zahăr, adică aproape cu 70% mai mult ca în 1940; 400.000 tone de unt, adică aproape cu 80% mai mult ca în 1940. Guvernul Sovietic depune în același timp eforturi uriașe pentru îmbunătățirea circulației mărfurilor, pentru dezvoltarea comerțului de stat, cooperatist și colhoznic, pentru creșterea construcțiilor de locuințe, de școli, de instituții pentru ocrotirea sănătății, etc.

Creșterea necontenită a venitului național al U.R.S.S., creșterea salariului real al muncitorilor și funcționarilor și a veniturilor țăranilor, creșterea consumului public, constituie indici grătiori ai ridicării binefăcătoare a nivelului de viață a poporului sovietic. În anii 1940—1951, venitul național a crescut în Uniunea

Cînd oare în trecut minerul asuprit și exploatat din Cazahstan ar fi îndrăznit să viseze măcar că va veni ziua cînd va fi atât de înstărit încît își va putea cumpăra un automobil? Dar Puterea Sovietică a adus și poporului din Cazahstan belșugul vieții noi, socialiste. Iată-l acum pe minerul kazah, om al erei sovietice, cumpărîndu-și o limuzină, pentru el și familia sa, dela depozitul unui magazin de automobile din Caraganda,

Pentru ca restaurantele, cantinela, cofetăriile, bugetele din întreprinderi și fabrici să poată oferi salariaților mâncăruri variate și cât mai gustoase, zeci de școli tehnice de alimentație publică pregătesc un număr mare de bucătari. Fotografia redă un aspect dela un curs practic de preparat bucate la Școala de alimentație publică din Leningrad.

Sovietică cu 83%. Cel de-al cincilea plan cincinal prevede sporirea venitului național al U.R.S.S. cu cel puțin 60%.

Partea covârșitoare, circa trei sferturi din venitul național al Uniunii Sovietice, este folosită pentru satisfacerea nevoilor materiale și culturale ale membrilor societății sovietice, (salarii, veniturile colhoznicilor, etc.), iar restul este cheltuit pentru extinderea producției socialiste și pentru alte nevoi generale ale statului. Creșterea venitului național a dat posibilitate Guvernului Sovietic să efectueze, în perioada de după război, șase reduceri de prețuri la mărfurile de larg consum, ceea ce a dus la o mare creștere a puterii de cumpărare a populației.

Oamenii muncii dela orașe și sate capătă un sprijin uriaș din partea statului și sub forma diferitelor plăți și ajutoare: ajutoare în cadrul asigurărilor sociale, instruirea gratuită a copiilor, tratament medical gratuit, burse acordate elevilor și studenților, acordarea de foi de drum și locuri gra-

tuite sau cu prețuri reduse în sanatorii, case de odihnă, plata de ajutoare mamelor cu mulți copii, concedii plătite pentru muncitori și funcționari, etc.

Paralel cu îmbunătățirea situației materiale, are loc o creștere sistematică a nivelului cultural al oamenilor sovietici. An de an, statul sovietic lărgeste rețeaua institutelor de învățământ. În anul acesta, numai institutele de învățământ superior și școlile medii tehnice vor da economiei naționale a țării 500.000 de specialiști. Volumul investițiilor capitale în dezvoltarea învățământului, științei, instituțiilor cultural-educative și pentru ocrotirea sănătății, în cel de al cincilea plan cincinal, va crește cu 50% în comparație cu cel de al patrulea plan cincinal.

Oamenii sovietici se mândresc, pe bună dreptate, cu realizările patriei lor socialiste — bastionul păcii, democrației și socialismului. Ei sprijină în unanimitate politica înțeleaptă a Partidului Comunist și a Guvernului Sovietic.

STALINGRADUL AZI

În urmă cu 11 ani, în ziua de 2 februarie 1943, salvele invincibilei artilerii sovietice vesteau lumii întregi marea victorie dela Stalingrad.

În acele zile de crâncenă înclăștare militară, armate întregi de bestii hitleriste luau drumul prizonieratului, pășind, sub escortă, printre ruinele fumeginde ale marelui oraș de pe Volga.

La Stalingrad, ostașul sovietic a apărut, cu un eroism fără seamăn, mărtaza cauză a patriei sale, libertatea și fericirea întregului popor sovietic, libertatea și fericirea popoarelor lumii aflate sub robia ocupanților nazisti.

Locuitorii orașului-erou au jurat atunci să reconstruiască în cel mai scurt timp Stalingradul, să-i redea frumusețea de odinioară.

N'au trecut decât câțiva ani și rănilor războiului au început să dispară una după alta. Cu același spirit de abnegație, cu același patriotism înflăcărat, apărătorii de ieri ai Stalingradului s'au transformat în constructorii de azi ai noului Stalingrad.

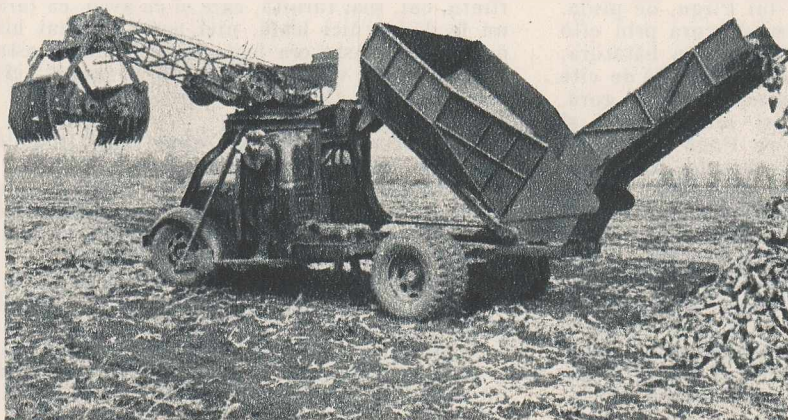
Pe nesfârșitele întinderi ale stepii Stalingradului, oamenii sovietici au pornit la ridicarea unor grandioase construcții ale comunismului, podoabe ale orașului renăscut din ruine.

Stalingradul erou se ridică victorios ca un simbol al forței gigantice a marelui Uniunii Sovietice, bastionul păcii și libertății popoarelor.

Fotografia de mai jos, redă imaginea minunatului chei al portului Stalingrad pe Volga.

Printre mașinile noi și perfecționate, pe care industria sovietică le pune la dispoziția agriculturii, este și această mașină, simplă dar ingenioasă, pentru cule: sfeclă.

VIJELIE ÎN SUS PE JII

Povestire de C. IGNĂTESCU

Ilustrații de D. NEGREA

. Duduitul fără veste al tractorului sparse liniștea zorilor cenușii și stârni ecouri adânci în dumbrava vecină. Cîteva ciori speriate zburară bătînd grăbite din aripi și o clipă oamenii tăcură. Era doar cel dintîi tractor venit în proaspăta lor întovărășire și ei stăteau marmorii la cele dintîi brazde pe care începea să le răstoarne pe pămîntul lor.

Un bătrîn se aplecă asupra arăturii, își înfundă bățul în țărîna răsturnată și îl scoase să măsoare cu ochii urmele adîncimii.

— Îți place, moș Alecu? îl întreabă de departe ceilalți.

Bătrînul mai privi o clipă semnele de țărîna și își dădu căciula pe ceafă.

— Uitați-vă și voi, Negru și gras de parcă-i uns!

Își scutură palmele una de alta și privi în urma tractorului care, în timpul acesta, ajunsese la marginea dumbrăvii, ocolise și se înapoia duduind și răsturnînd alte brazde, negre și drepte ca trase cu sfoara.

Tractorul trecu iar prin dreptul lor și duduitul lui le acoperi glasurile. Oamenii priveau bucurînd mașina puternică, cu roți înalte. Spre răsărit cerul se luminase. Acum întinderile se vedeau bine pînă departe, acolo unde dealurile păreau că încalcă unele peste altele, către munți. Încă nu dăduse mugurul și dimineața era rece, dar zăpadă nu se mai vedea nicăieri și pămîntul se zbicise.

— De acum haidem la treabă, că s'a făcut ziua! se ridică un glas, îndemnînd.

Și dintr'odată, peste vuietul tractorului, se auzi un scrișnet prelung, ascuțit și mașina se opri. Oamenii își înălțară capetele mirați și tractoristul sări jos.

— S'a întîmplat ceva! se sperie moș Alecu, grăbindu-se într'acolo.

Alergără și ceilalți și se opriră lîngă o tufă de porumbe, pe care tractorul o crătase.

— Uitați-vă, ce am dezgropat! le făcu loc tractoristul dîndu-se într'o parte.

Jos lîngă tufă, printre bulgării proaspeți de țărîna, se vedeau împrăștiate cîteva oseminte omenești. Părea a fi fost un schelet întreg, pe care fierul plugului îl risipise.

Oamenii se îngîmădiră de jur împrejur și priveau turburați.

— Aici au murit mai mulți! vorbi gros moș Pîrgu, îndreptîndu-se de șale. Iaca trei mîini... coaste mai mari... coaste mai mici... Și cîmîtir n'a fost, că urmă de sicriu nu se vede! Și nici osemintele nu-s întregi...

— Le-or fi împrăștiat plugurile... fiarele... cine știe? vorbi moș Alecu, cu glasul lui molcom. Cîndva or fi fost întregi...

— Cînd cîndva? întrebă un glas turburat.

Și ce să caute ele aci în mijlocul cîmpului?

— Aici, în mijlocul cîmpului, acu cincizeci de ani, era pădure! vorbi moș Alecu, pe gînduri. Iar ce să caute... eu socot că știu!...

O clipă tăcură toți privind la ciolanele mincate de vechime și de udeală. Pe urmă, moș Pîrgu întrebă:

— Te gîndești la bunic?

Moș Alecu își înclină capul fără să răspundă.

— Despre ce e vorba, moșule? întrebă acela glas turburat. Știi ceva?

— Știu, măi flăcău, răspunse moale unchiușul. Dar iată răsare soarele și pierdem vremea. Am să vă spun desară, cînd om isprăvi treaba...

Și lăsîndu-se într'un genunchi, moș Alecu adună cu grijă oasele unul lîngă altul și scoțîndu-și sumăieșul, îl aruncă peste ele, acoperindu-le.

— Așa! rosti el rar. Om trimite vorbă lui Cîrjă să facă un sicrieș... o lăcriță... și le-om îngropa în cîmîtir de vale, cu cînstă și cuviință... că dacă-i ceea ce cred eu, nu suntem vrednici să le trecem pe dinainte, măi oameni buni!...

Pe coastă, alți țărani se iviră însoțind pasul domol al boilor, și tractorul începu să duduie grăbit...

II

În sat lumini rare se aprinseră de cum căzuse sara. Departe, dincolo de dumbravă, duduitul tractorului încetase. Dincoace, nu departe de tufa de porumbe, noaptea neagră și fără stele nu era luminată decît de focul în jurul căruia se adunaseră cîteva oameni, cu moș Alecu. Făceau un popas, cum fusese vorba de dimineață, să asculte istorisirea bătrînului.

— Așa era pe atunci, își urmă moș Alecu vorba începută. Bunicul meu era un băiețandru de treisprezece, paisprezece ani, iată cum îi nepotelul acesta al lui Pîrgu, de pildă. Și cum simțea ceva, cum se strecura prin cîte o spîrtură de gard, din bătătură în bătătură, și dădea de știre: „Vi-vine zzapciul!” Că de cîte ori era speriat i se întepenea limba'n gură. Și cum auzeau birnicii, își luau pruncii și cățel și purcel, ce aveau pe lîngă casă și se pitulau prin buruieni, pe sub tufe, prin rîpe, pe unde puteau, pînă trecea primejdia! Că era minia lui Dumnezeu, măi oameni buni! Zapcii aceia veneau după dăjdii... după bir! Și oamenii n'aveau cu ce plăti, că erau săraci cum nu s'a pomenit om pe lumea asta! Și dacă nu aveau cu ce plăti și-i prindeau zapcii aceia ai stăpînirii, îi legau cu mîinile la spate, îi băteau de-i scoteau din sănătate și pe urmă îi cetluiau la butuc! Iar butucul era făcut din două capete de lemn, cu locuri pentru cuprins

gleznele picioarelor. Așezau unul din capete jos, își potriveau gleznele în locurile acele anume pregătite, așezau deasupra celalt capăt, strîngeau ca'n menghină, încuiau capetele cu lacăt și luau cheia. Acuma, cu mîinile legate la spate și cu picioarele legate în butuc, nu mai puteai face nicio mișcare. Stătea trîntit ca un trunchi de copac, să te ardă soarele, să te mîințce muștele și toate gîzele pămîntului și nu puteai nici să te scarpini, nici să le alungi... pînă se îndurau neamurile, ori vecinii, ori puneau satul, mină d'la mină, să-ți plătească datoria! Pe alții îi legau în bordeie de piciorul laviței, făceau foc alături, aruncau în flăcări ardei iuți, cu sacul, și-i lăsau acolo să-i înăbușe fumul și iuțea, pînă își scuipau oamenii sufletul! Iar pruncul ți-l luau din copăie și ți-l agățau de crengile copacului, să ți-l legene viforul și-l udau cu apă să ți-l facă sloi gerul, pînă plătea!

Că nu era milă, nici îndurare, și nici fiară mai rea și mai cruntă decît slujbașul stăpînirii, ori al boierilor și arendașilor, nu era! Mai cu samă unul — mic, lucrurile acestea mi le-a spus tata și bunicul și n'am să le uit nici odată — mai cu samă unul, căruia-i zicea Iancu Serdarul, se arăta a fi fără samă de rău. Fusese slujbaș la caimacanul Craiovei și-l pusese caimacanul vătaf de plai în Jiul de Sus. Iar plaiul era cum au fost plășile, pînă nu de mult... Și era acel Iancu Serdarul ca un cîine turbat pe care dacă l-ar fi ucis careva, mare bună-tate ar fi făcut pe lumea asta! Cădeau oamenii în genunchi în fața lui și țipa pruncul în pîntecetele mamei, de spaimă și prigoană și asuprire! Și el nu se milostivea! Pe vremea lui ieșea un zapciu pe poartă, după ce-ți luase pentru bir și banul de comînd, și intra altul să te ia la bealic pentru cîte o lună și două și trei, numai bine cît să-ți moară de foame nevasta și pruncii rămași acasă! Și cînd veneai dela bealic, te apuca altul să te ducă cu sila să faci salahorie la cetățile turcești de la Dunăre! Și cum scăpa unul din brațele zapciilor stăpînirii, intra în brațele slujbașilor boierești ori ai arendașilor, tot afit de răi și înfundurați și de hoțomani ca și ceilalți... Încît, ne mai aflînd oamenii nici milă și nici crezare, nicăieri, fugeau în codru și se ațineau cu baltagul la cîte un cot de drum, să lovească și'n boier și'n arendași și'n oamenii stăpînirii. Să le plătească adică jaful și nemila și ticăloșia din pricina căroră, viața norodului ajunsese viață de cîine flămînd și alungat și lovit!... Că lor acuma le era tot una dacă mureau de plumbii poterii, ori de harapnicul zapciului, ori de foame și de istovire, într'un șant!... Așa — măcar își sărau inima! Alții se făceau nevăzuți într'o zi și numai ce auzeai că au trecut în Moldova, unde umbra o vorbă mincinoasă — că se trăia mai bine! Mai erau unii care-și luau o desagă în spate și un băț în mină și pribogeau către postăvăriile și hardurghiile de la Pociovaliștea, de la Tîrgoviște, de la Galați... că se făcea pe acolo postav, hîrtie, corăbii, sticlă... Darăștia într'o bună zi se întorceau acasă mai flămînzii și mai goi decît plecaseră. Pentrucă acolo lucrau mai cu samă șerbi boierilor, stăpîni ai fabricilor, cu muierile și copiii lor. Din două săptămîni, șerbul muncea în fabrică una. Ce nevoie mai aveau stăpînii de munca ta cu plată?... Numai pandurii nu plăteau bir. Pandurii, măi oameni buni, erau tot țărani ca mine și ca voi, numai că ei erau socotiți de stăpînire a fi și ostași... un fel de ostași de bună voia lor. Așa era legea lor din vechi. Venea o nevoie peste țară, ei erau gata, cu căpitani, cu comandanți, ca orice oaste, și cu armele lor: baltag, flintă, cal, șea, tarniță, care și ce avea, că țara nu le dădea nici leafă, nici armă. Numai bir nu plăteau. Asta era leafa lor. Și pentru asta ei își puneau viața fără cîrtire și țara — cît ținea banatul Craiovei — se știa apărată.

Numai că într'o zi...

Moș Alecu își întoarse capul către tufa de porumbe și își rupse povestirea:

— Ravecă, vorbi el către o bătrînică cu obrazul creț și cu broboada adusă pînă peste gură, învește ciolanele cele cu foala de colo și adu-mi sumanul că s'a făcut răcoare.

— Mă duc eu, moș Alecu! se repezi o fetișoară negruță și sprintenă. Da să mă aștepti și pe mine! se rugă ea. Să aud și eu!

— Du-te că te aștept! o încredință bătrînul. Cineva aruncă în foc o mină de găteje și un mîunchi de scînteii se risipi în aer pîr-

ind încet... Dinspre sat, rar și slab, străbătea pînă aici un glas ca dintr'o mare depărtare. Luminile sărace spargeau întunericul ca niște stelute galbene. O buhnă cînta devale, în clopotnița bisericii.

III

— Am venit! se ivi Bălașa din întuneric, aducînd sumanul bătrînelui. Moș Alecu îl îmbracă pe mîneci, și se așază iar lîngă foc... Tăcu o vreme admirîndu-și gîndurile și urmă domol:

— Așa! Vasăzică pandurii nu plăteau bir. Numai că într'o zi domnul care stăpînea pe vremea aceea țara, unu Caragea, și-a făcut socoteală că nu mai are trebuință de slujba lor. Ce nevoie am eu de pandurii, și-o fi zis domnul acela Caragea, dacă am oaste turcească la îndemînă cînd vreau și pentru orice întîmplare? Pandurul cît îi pandur, nu plătește bir. Și dacă nu plătește el, păgubesc eu! Ia să-l arunc eu în bir! Și într'o zi, măi oameni buni, numai ce vine dela București porunca domnească: Din toți pandurii rămîn în slujbă numai cinci sute, cutare și cutare și cutare. Ceilalți, de acu înainte, sunt birnici. Vrasăzică să se împrăstie cetele și căpitaniilor lor, că s'a mîntuit eu panduria! Așa! Birnici, adică la porunca zapciului și a căpitanelui de plai și a ispravnicului și a plăteșilor cei cu stringerea birului... cu bătaia, cu schilodirea, cu butucul, cu fumul de ardei, cu toate cele ce vi le-am spus! Și cînd au primit porunca, pandurii cei zvîrlîți în bir au stat întîi și întîi și s'au uitat unul la altul, prostiți. Cum adică? Au să vie și la ușa lor zapcii? Vezi bine că au să vie! și-au făcut ei socoteala. Și fără multă pregătire s'au sfătuit și opt căpitani dintr'ai lor au pornit la București să vorbească cu domnul țării. Erau oameni lari și cutezători. Cum să-i zvîrle pe ei în bir? Ei, dar la București altă faină se măcina la moară. La București au stat săptămîni întregi rezemînd gardurile curții domnești și pe domn nici nu l-au zărit! I-a primit într'o zi marele vistiier și i-a mînat înapoi acasă; dacă domnul are să-i ierte de bir, el are să le trîntă vorba... Cu alte cuvinte numai a vrut să scape de dînșii! Stătuseră oamenii jumătate de toamnă și sărbătorile de iarnă și acu rămăseseră pe acolo de nu mai aveau nici ce mîncea! Și s'au întors acasă cu mîna goală, că altă poruncă domnească n'a mai venit!

Și dacă s'au întors acasă, numai iaca și altă pacoste pe capul norodului: Este, măi oameni buni, în jos, în Dunăre, o bucată de pămînt, o insulă, care-i zice Ada-Kaleh. Unii dintre voi o știu și au și văzut-o. Și pe atunci țineau turcii, în insula aceea, oastea gata pregătită s'o zvîrle unde aveau ei trebuință, ori încoace în Țara Românească, ori în Serbia, ori în Transilvania... după socotința și nevoia lor. Țineau oaste, dar nu se îngrijeau să aibă oastea ce mîncea! Pentru hrana ei, merindea trebuia strînsă din țara noastră și se vede că cei care o strîngeau încureau hambarele! În loc să nimerească în insula aceea, nimereau în hambarul lor! Și tocmai atunci aștepta oastea aceea merindea de cuiuință și nevenind, au pornit ostenii turci să și-o ia singuri. Și au umplut țara dintre Olt și Jiu! Au venit cu puști, cu iatagane, cu cai și căruțe și au început a căra! Intrau din bătaură în bătaură, și din casă în casă și luau ce le cădea în mînă. Prădau! Și nimeni nu se putea împotrivi, că ci dădeau cu pușca și cu iataganul și spintecau cu spanga și uicideau! Țipau oamenii ca din gură de șarpe și își luau lumea în cap, că alt chip nu aveau. Cine să se puie cu dînșii dacă țara rămăsesse fără apărare și pandurii nu mai erau?

Și atunci, ce s'au gîndit cei opt căpitani de pandurii, cei care fuseseră să vorbească cu vedă? Haidem la Craiova — și-au zis ei — la cămacan, să vorbim cu dînsul, iaca țara are nevoie de pază și noi dacă ne strîngem cetele pe care le-a desfăcut, într'o săptămîină zvîrlim pe toți turcii în Dunăre. Da, să rămînem pandurii cum am fost neam de neam și să nu mai fie vorba de bir! Și s'au dus! Dar nici la Craiova n'au făcut nimic! Cămacanul, care era ginerele lui Caragea, îl pusese socru-su în slujbă să se îmbogățească, nu să ocrotească norodul. Vezi că pe dînșii îi durea inima de punga lor, nu de țară! Ce le păsa lor de țară? Ei strîngeau cu amîndouă mîinile să aibă cît

mai mult atunci cînd i-or scoate turcii din scaune! La dînsul la moșie, cămacanul adunase toți haidaii și zapcii și slujbașii și slugile și le dăduse arme să tragă în turcii dela Ada-Kaleh dacă s'or apropia. Și turcii nu se apropiau. Ei veniseră să prade, nu să bată război! Și erau grăbiți! Vrasăzică el, cămacanul, nu păgubea. Încolo... Dumnezeu cu mila! Și a sfătuit pe pandurii că mai bine ar fi să se bejenească pînă o trece primejdia! Că el nu poate apăra țara. Și de bir nu-i poate scuti! Și împotriva turcilor să nu se puie, că turcii aceia sunt niște răzvrățiți și au să vie alți turci, de peșe Dunăre, să-i liniștească. Dar noi să nu ne ridicăm împotriva răsculaților, ca să nu ne liniștească și pe noi!... Ei, atunci s'au mîniat cei opt căpitani: „Cum, măi? Vine un turc să ne prade și noi să așteptăm să vie alt turc să ne apere? Dar ce suntem noi, ciungi, ologi, neputincioși? Să ne prade și să ne schingiuiască și stăpînirea și boierii și arendașii și turcii și noi să stăm cu mîinile în sîn? Haidem acasă să ne strîngem cetele!“

IV

Moș Alecu se încălzise. Își scosese cușma, își clătina pletele albe, ridica brațul cu pumnul strîns și glasul lui se întărise și se făcuse, în adevăr, mînios. Oamenii care îl ascultau se mișcară să se așeze mai bine, și să nu scape nicio vorbă. Un liliac zbură aproape și se pierdu în întuneric.

— Și, măi oameni buni, urmă moșneagul, se întorc căpitaniii acasă și își adună pandurii lor de prin sate, de prin păduri, de unde fugiseră, își fac la loc cetele și întîi izbesc la Jiu, la căpitania de plai, acolo unde era căpitan acel Iancu Serdarul. Dar nu l-au prins. Simțise fiara și fugise la Craiova. Au prins înșuși pe zapcii lui, pe acei oameni fără milă și fără suflet care schingiuiu și puneau la butuc și afumau! Și dacă i-au prins, i-au legat ca pe berbeci, de cite un par și au așezat parii cu capetele sprijinite de prichicele ferestrelor din casa vătăjiei. Și dedesubt au făcut foc mare și au pus pe foc toți sacii cu ardei luți, pe care i-au găsit gata pregătiți pentru afumatul birnicilor! Pe urmă au tras ușa după ei și au stat pandurii sub uși și sub ferestre ascultînd cum tuseau zapcii și gîfiau și urlau și își scuipau sufletele!

— Așa! izbucni din umbră glasul unuia dintre ascultătorii.

— Așa! apăsă și bătrînul înălțînd capul. Și cînd cei închiși acolo au tăcut de istov, oamenii au scaparat și au dat foc casei ca să ardă tot cuibul acela de șerpi!

Moș Alecu tăcu o clipă, privi către tufa de porumbe și urmă:

— Pe urmă, măi oameni buni, pandurii au început judecata cea mare împotriva celor care prigoneau și asupreau norodul...

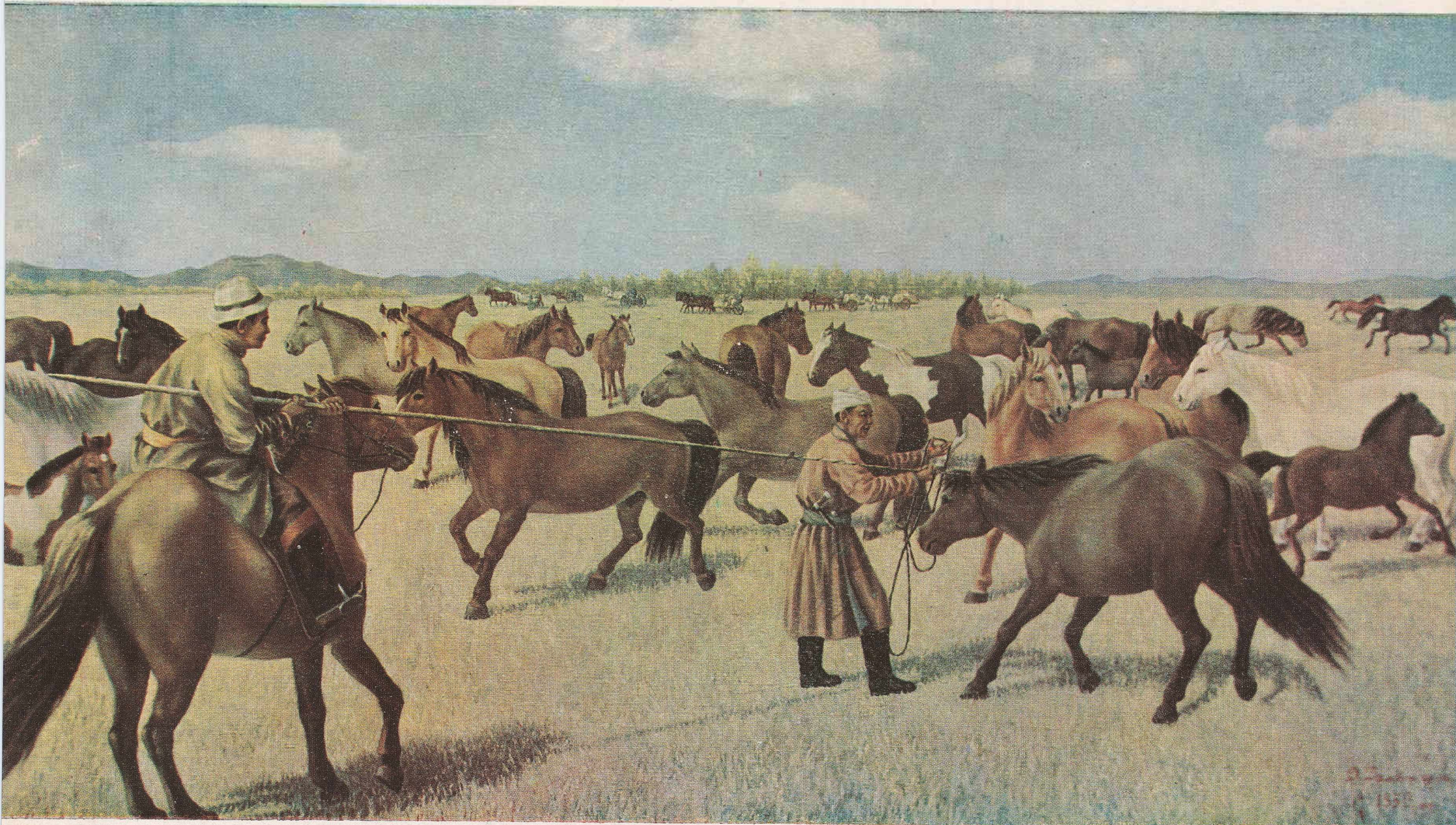
Intr'o zi au dat turcii în sat la Izvoare, au prădat și au ucis. Și din prăpădul acela, scăpînd un om, a alergat la pandurii și s'a jăluit. Și pandurii s'au aținut la un cot de pădure, și cînd turcii aceia coborau dela Izvoare cu căruțele încărcate, au pus pandurii mina pe dînșii! Și i-au înbămat, măi oameni buni, în locul cailor și au întors căruțele și au pornit înapoi către sat, mîinînd pe turci ca pe boii! Iar cînd au ajuns la Izvoare, au pus pandurii pe oamenii din sat să judece pe turci și să osîndească după inima lor. Și au spintecat oamenii pe turci chiar cu șpangile lor! Unul n'a rămas!

— Așa! izbucni din întuneric acelaș glas care nu se putea stăpîni.

— Așa! își înalță fruntea și moș Alecu, izbind cu pumnul în aer.

Pe urmă s'au dus la Ploșori, la moșia cămacanului, dar nu s'au arătat cum erau în putere, pentru că era conacul păzit strașnic. Stăteau la garduri haidaii cu îmblăcie și slujbași cu flinte și argați cu topoare și baltage și din ceas în ceas îi cerceta arendașul... Numai un pandur a trecut în lungul gardurilor și a șoptit ceva cu un haidau. Pe urmă haidaii au șoptit între ei și s'a făcut liniște mare. Pînă a căzut întunericul. Iar cînd a căzut întunericul, au ieșit pandurii din marginea unei dumbrăvi unde stătuseră și s'au risipit de jur împrejur. Și cum i-au văzut, haidaii și slugile au pus mina pe slujbașii și zapcii curții și au prins a le plăti toate asupririle și schingiuirile și bătăile... Și atît de repede au lucrat acei haidai, încît nu s'au auzit decît citeva glasuri singuratiche și gîtuite. Dar cînd au intrat pandurii în bătaură, treaba era aproape gata! Numai arendașul cu nevestă și feciori și fete și neamurile cite veniseră să-l ajute la adunat avuție, se încuiase în conac și trăgea de acolo cu pușca. Avea conacul uși groase de stejar și obloane tari la ferestre. Dar au răzbit pandurii pe la cunții, au răpus împotrivrile, au deschis obloanele și au aruncat pe ferestre, afară în zăpadă, toată liota de tilhari adăpostită acolo. „Iaca, judecați-i după faptele lor și inima voastră!“ au strigat ei către haidai. „Că noi am rugat pe cămacan, cu lacrimi l-am rugat să ne arendeze moșia nouă, adică nouă și vouă, la toți cei din sat. Și n'a vrut! I-am dat cît i-au dat și tilharii aceștia, și tot n'a vrut. Și dacă n'a vrut, iaca, voi în loc să fiți plugari la casa voastră, ați ajuns slugi la hoții aceștia și păziți vitele lor!“ Așa au vorbit pandurii. Și haidaii s'au repezit cu fur-

AMGIN SURGN

Păzitori de herghelie

U. JAGAMSURJEN

Portretul sutamistului Sovijid

NIANSUREN

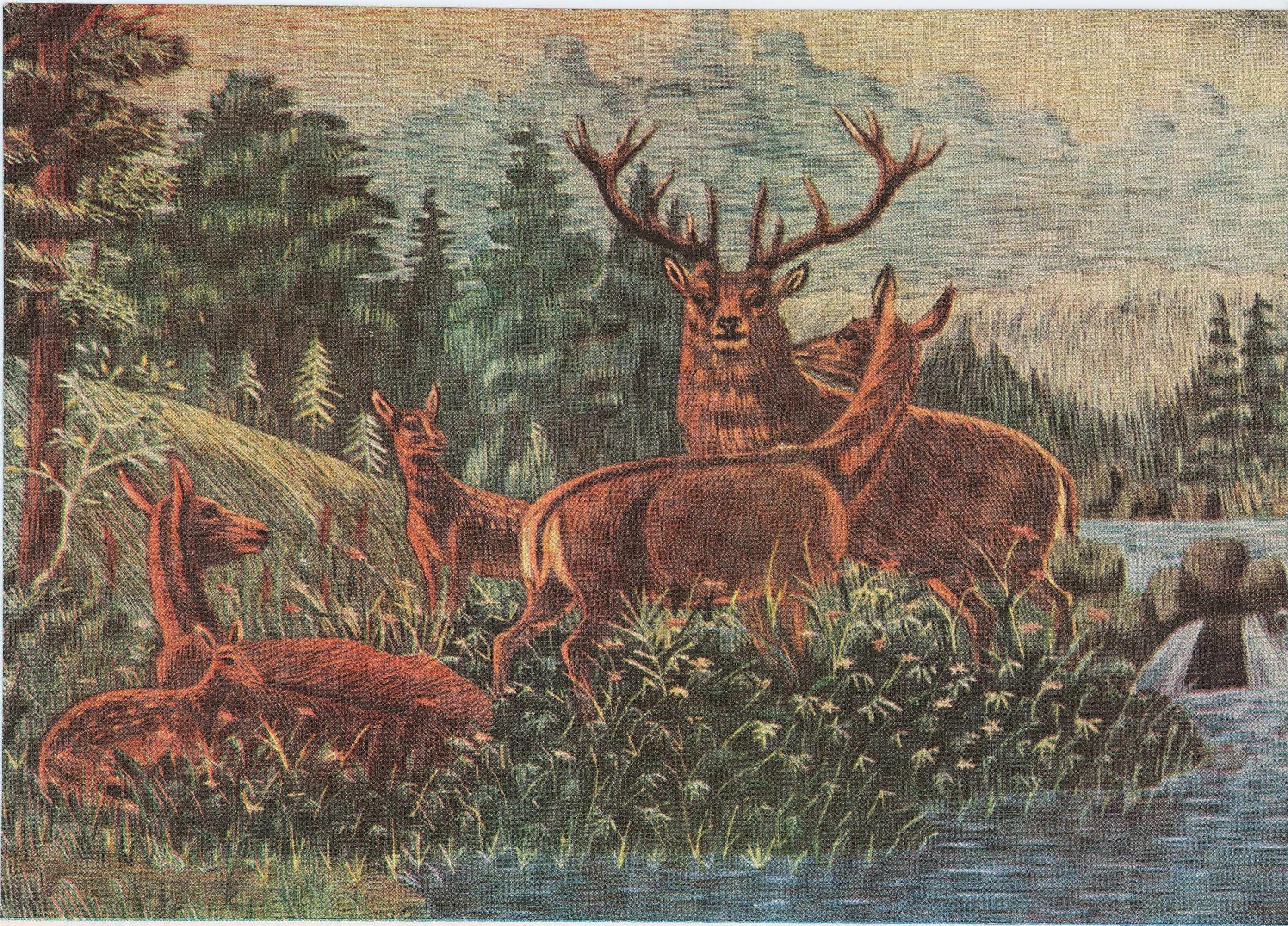
Diploma de maturitate

TEBEGJAB

Сүр сүр бас дахит дур
Хүндүүр-Дева

Mulsul iepelor

Peisaj cu cerbi (broderie)

In atelierul TINERETII fără BĂTRĂNETE

de L. SĂRĂŢEANU

„Cu câţiva vreme în urmă, am vizitat Muzeul de Artă al R.P.R. şi am admirat din nou minunate tablouri, dintre care unele vechi de sute de ani. Ştiu bine că vremea lasă urme pe aceste pinze, le îmbătrâneşte şi că pentru a le menţine prospeţimea, este necesară munca plină de grijă a artistului anonim, restauratorul. M'ar interesa mult un reportaj prin care noi, cititorii „Flacărilor”, să cunoaştem unele aspecte ale muncii desfăşurate pentru restaurarea tablourilor”, — ne scrie tovarăşul Pompiliu Marcea, student anul IV Facultatea de Filologie din Bucureşti.

Răspundem acestei cereri publicând materialul de mai jos:

Dacă anticii socoteau, potrivit dicţionului străvechi, că fiocare carte îşi are soarta ei, lucrul poate fi tot atât de bine aplicat şi la tablouri. Cu sute de ani în urmă, o mină meşteră a făcut să încolţască un zîmbet pe o pînză, a desprins din înalţuri o frîntură de senin şi a aşezat-o într'un cadru de lemn; a desfăcut larg petalele unui trandafir, lăsându-le aşa, într'o statornică plecaciune spre soare. Artistul s'a stîns şi uneori nici numele nu i se mai ştie. Dar opera stăruie, înfruntînd anii, ducînd cu ea emoţia care a înfrigorat mîna pe paletă, vibraţia care a dăruit simfonia apropiere de tonuri, alternanţă de lumini şi umbre.

Şi totuşi tablourile au şi ele momentele lor de bătrîneţe. Fălcia nu dăinuie dacă nu se pune grijă deosebită pentru lucrarea artistului. Uneori, proasta întreţinere o girboveşte, îi încreţeşte faţa cu stigmatul cutelor moşnegeşti. Culoarea îşi pierde prospeţimea şi pînza capătă căntă-tura tristă, dezolantă a unei foste frumuseţi ofilite de vreme. Atunci este nevoie de vraciul purtător al tainei tinereţii fără bătrîneţe. Restauratorul de tablouri trebuie să intre în funcţie. Muncă dificilă, de migăleală atentă, insufleţită de dragoste pentru opera de artă, de respect scrupulos pentru conservarea originalului.

Meştesugul restaurării de tablouri se practică de vreme îndelungată. Nu însă totdeauna călăuzit de grijă pentru a nu ştirbi nimic din originalitatea lucrării. Uneori restauratorii au comis impietatea — sau poate actul de ignoranţă — cu care călugării feudali

au aşternut, pentru gloria searbădă a papalităţii, scrieri noi peste manuscrisele lui Aristofan sau Virgiliu. A fost necesară strădania plină de abnegaţie şi dăruire a Renaşterii pentru a şterge scrierea nouă şi fără valoare, scoţînd la iveală cristalul versurilor nemuritoare, cuprînzătoare gîndire a antichităţii. Aceeaşi muncă se cere adeseori pentru a îndepărta urmele intervenţiei arbitrare a restauratorilor care şi-au permis negrăita îndrăzneală de a repieta părţi de tablou, de a „corecta” şi de a altera în fel şi chip ceea ce a lăsat posterităţii o mîna de maestru. O asemenea muncă se desfăşoară în prezent la atelierul central de restaurare a tablourilor care funcţionează la Muzeul de Artă al R.P.R. Şi despre această muncă, emoţionantă nu numai prin ţelurile ei, dar şi prin modestia cu care se duce, vreau să dau cîteva amănunte.

Atelierul, care azi asigură restaurarea tablourilor pentru toate muzeele ţării, nu fiinţează de mult. N'a împlinit nici vîrsta de doi ani. Şi totuşi vizitatorii expoziţiei organizate de Muzeul de Artă al R.P.R., conţinînd lucrările deja restaurate, sunt uimiţi de hărnicia şi rodnicia muncii depuse pînă acum. Atelierul s'a născut din grija, atât de caracteristică astăzi la noi, pentru conservarea şi respectarea tezaurului plastic aflat în ţară. Un consilier sovietic, artistul Alexei Alexeevici Feodorov, a adus din ţara Galeriilor Tretyakov nu numai o înaltă pricepere, dar şi rîvna oamenilor de acolo pentru apărarea culturii şi grija meticuloasă pentru păstrarea şi răspîn-

direa a tot ce e frumos. Un meşter tîmplar, un meşter fotograf şi cinci proaspeţi absolvenţi ai Institutului de Artă „Nicolae Gri-gorescu” alcătuiesc colectivul atelierului. Tinereţea stăpîneşte aici atât prin vîrsta acestor colaboratori ai lui Alexei Alexeevici, cît şi prin căldura şi dragostea cu care se lucrează la această muncă unde căldura şi spiritul de dăruire sunt atât de necesare.

*

Pentru a reda tinereţea unei picturi, trebuie să fii un bun medic. Şi într'adevăr, aici afli de procedee ca la sanatoriu. Alterarea tablourilor poate avea cauze multe şi variate. Iată de ce, cînd tabloul îmbătrînit a venit la atelier, se constituie o comisie care, după o cercetare atentă, îi pune diagnosticul. Uneori cercetarea implică şi adevărate scrutări radiologice. Lucrarea e pusă la raze Röntgen pentru a se constata — ceace s'a întîmplat în unele cazuri — dacă nu cumva la o restaurare anterioară mîini străine au repictat-o. Cînd am vizitat atelierul mi s'a arătat un tablou de Mişu Popp (1851.) Un portret de femeie. La raze s'a văzut că fondul, gîtul, părul, fuseseră integral repictate. Meşterii vor spăla toate intervenţiile străine, redînd lucrării autenticitatea.

Tot ca la sanatoriu, tablourile suportă uneori şi... injecţii. E vorba, de fapt, de o operaţie care priveşte consolidarea lucrării în cazul cînd aceasta, din cauză că a fost ţinută în umezeală, prezintă umflături. O seringă înfiptă în locurile indicate injectează cleiul de peşte care lipeşte porţiunea desprinsă de umflătură.

În cazul unui mic orificiu în pînză, acesta odată chituit, se adaugă peste el culoare. Dacă e vorba de porţiuni mai mari, pentru a nu se altera originalitatea lucrării, ele sunt retuşate în tonuri neutre, pentru ca privitorul să-şi dea seama că acolo nu e vorba de mina

autorului şi totodată să nu fie deranjat în contemplarea operei.

O operaţie foarte dificilă este transpunerea unei lucrări de pe o pînză pe alta. Lucrînd după principiul de a evita orice operaţie care ar putea periclita cît de puţin autenticitatea picturii, restauratorii atelierului nu recurg la acest procedeu decît în cazuri de strictă necesitate, adică atunci cînd vechea pînză este în așa măsură deteriorată încît nu mai poate fi dublată de una nouă. Transpunerea este făcută după un procedeu folosit de restauratorii sovietici. Tabloul se fixează cu faţa în jos lipit de o planşetă şi prevăzut cu o foiţă de protecţie. Apoi cu o atenţie excepţională începe operaţia de îndepărtare a vechii pinze. După starea ei, se procedează fie prin extragerea fir cu fir, fie cu ajutorul apei. Cînd pe planşetă a rămas numai pictura, se pregăteşte o nouă pînză, durabilă, care după ce e grunduită se aplică pe pictură. Că procedeu apără originalul de orice alterări o demonstrează luminos portret de femeie făurit de exponentul pictorilor noştri din generaţia 1848, Constantin Daniel Rosenthal. Lucrarea se află în expoziţia atelierului şi e alăturată unui grup de fotografii înfăţişînd operaţia de transpunere. Meşterii au muncit luni de zile pentru ca „Femeia” lui Rosenthal să ne zîmbească iar din cadru, biruitoare ca voinicul din poveste care a sorbit picătura întăritoare de apă vie.

*

În expoziţie vizitatorul poate întîlni numeroase dovezi ale muncii răbdătoare, perseverente şi pline de emoţii dar şi de satisfacţii a meşterilor din atelierul de restaurare.

Lucrări din şcoala lui Dürer, din şcoala veneţiană, capodopere ale clasicilor noştri şi-au scuturat povara anilor. Există un tablou de Tintoretto care mărturiseşte din

Maestrul Alexei Alexeevici Feodorov lucrînd la restaurarea unui tablou.

Un tablou al pictorului C. D. Rosenthal, așa cum arăta înainte, în timpul și după restaurarea sa.

Tintoretto care mărturisește din plin măiestria venețianului din cel de-al 16-lea veac: ori, „Buna Vestire” a elevului lui Tizian, artistul al cărui ideal era acela de „a uni coloritul venețian cu desenul lui Michel Angelo”, își pierduse splendoarea și majestatea pe care le imprimase mina măiastră a lui Tintoretto. În dreptul cusăturii pânzei, în partea stîngă, culoarea sarise. Pe pieptul îngerului, pînza era ruptă. Vernitul se galbejise.

Murdăria strica jocul de lumini.

Azi „Buna Vestire” a lui Tintoretto se oferă privirii cu toate drepturile sale de capodoperă restabilite.

Și poate că și Giorgio Vasari — artistul care a scris pe la mijlocul secolului 16 „Viețile celor mai mari pictori, sculptori și arhitecți”, — dacă ar vedea a sa „Sfîntă familie cu sfîntul Ioan” expusă azi, după ce toate cojiturile de culoare i-au fost îndepărtate, s'ar

bucura la gîndul că miini harnice și pricepute știu să conserve la strălucirea inițială mărturiile istoriei artelor.

Iar „Bretona” lui Nicolae Grigorescu, redevenită tînără și frumoasă, așa cum a cunoscut-o maestrul, ar avea multe de povestit făuritorului ei, care, în toamna vieții, trebuia să constate cu atîta amărăciune: „...Dacă statul mi-ar fi făcut măcar un modest atelier acum cîțiva ani cînd abia aveam

cu ce trăi, dar cînd eram în putere, cîte pînze de valoare pentru neamul nostru n'aș fi făcut...” I-ar putea spune fata cu chip luminos despre o altă orînduire de pe aceleași meleaguri pe care le-a cîntat Grigorescu în pînzele lui și care crează artiștilor nu numai ateliere de creație proprii, dar și atelierele unde niște oameni pricepuți dăruiesc pînzelor vechi prospețimea netemătoare de curgerea timpului.

Mihu DRAGOMIR

Ion BRAD

Pe povârniș

În fața unei vitrine

Tu poate ai uitat de mult. Dar eu...
E-o zi pe care o revăd mereu.

Pe povârnișul muntelui gheșos
ne cățărăm, tăcuți și înghețați.
În mantie de fier drapeți
solemnii brazi priveau la noi, în jos,
cum lunecam, stîngaci, și răsufлам greci,
parcă frăgeam tot muntele cu noi.

Apoi șantierul sus, și sala scundă,
și întrebările la care
abia mai pridideau să ne răspundă
cel ce de-un an munceau la stăvilare.
Ursuzul crivăț moțăe, pesemne,
încovrigat pe undeva, pe-un pat de lemne,
iar ursii se'ncălzeau, visînd la fragi.
Noi, printre oamenii necunoscuți și dragi
păstram pe-obraji făioasa bucurie
de-a fi răzbit sticloasa sfîncărie.
O sobă veselă, ca un unchiăș sporovăia,
și eu notam într'una în caietul meu scorțos,
și mîna ta pe schițe alerga,
ce repede și sigură-alerga...
Și parcă-atunci obrazu-ți luminos
l-aș fi văzut înflă oară.

Ți-o spun acum. Tot n'are ce să doară...
Baraca, oamenii, carnetul tău...
Cînd am ieșit,
zăpada se-așternea, încet și des,
și pentru mine totu-avea un înțeles.

Am coborît pe pantele subțiri,
ca printre maldăre de trandafiri.
Mașina ta sforăitoare
ne-a strîns alături, ca'ntr'o'mbrățișare.
Și ce șofer! Ne'nzăpezeam — și el ridea
de alba bucurie ce ne copleșea.

...Zimbeam: „Poate așa-i iubirea'n mugur
și nu știu: să fiu trist, sau să mă bucur?
Și cum să-ți spun, așa, deodată:
Vezi, astăzi te-am văzut altfel, ca fată...”
Biet mugur de iubire ne'ncercată!

Tu poate ai uitat, demult. Dar eu...
Cum coboram, cu'ncetinea carului,
în conul de lumină-al farului,
ușoară,
ca un salut al munților bătrîni,
deodată a zvîcnit o căprioară.

Șoferul a oprit. Și noi priveam,
încjurajați de harfele de brazi
prin care vîntul se-agăța, oftînd.
Văd urmele gingașelor picioare și-azi.

— „O, dacă-ar fi și el acum!”
Atîț ai spus.
Și parcă-un fum
a'ncolăcit priveliștea unică.
Și înima-mi s'a zgribulit, mai mică.

Iar drum. Orașul. Și la revedere...
De-atunci e-un an, sau doi, sau trei,
sau o părere.
Din ce-am schițat, pe file, amîndoi,
au căpătat viață multe lucruri.
Doar unul n'a mai încolțit din muguri.
Prin mine ai trecut atunci, ușoară,
ca pe zăpada moale-o căprioară,
și ai lăsat un semn, fără să știi,
printre tristeți, sau printre bucurii.

Și ziua-aceea o revăd mereu.
Tu poate ai uitat, demult. Dar eu...

Eu cîmpul românesc îl știu prea bine:
L-am străbătut de cînd eram copil.
Și uite azi ca'n luna lui april
Mă simt în fața-acestei largi vitrine.
Parcă-i un șes adînc smălțat de flori
Ce scot la soare broderii gingașe...
Adesea parcă vîntul le înfașe
În adierea lui, tremurător.
Iar cînd și cînd un stol de rîndunele
Și fluturi mici parcă roiesc zglobii.
Eu, drept să spun, prea fericit aș fi
Să-i duc un dar de-aici iubitei mele,
Să văd în casă aurul din grîne,
Obrazul piersicii și flori de in,
Ori din grădini, pușin câte pușin,
Să simt cum sub privirea mea rămîne...
Să laud minunatele culori,
Pe cel care penelu-și înmuiașe
De le-a trecut pe pînză și mătase
În chip de fluturi, păsări, frunze, flori...
Dar totuși, totuși, mă mîhnesc ades
Cînd văd vitrine hîde și — mă'nfurii.
Ei au luat model Muma Pădurii,
Pustiul toamnel adormit pe șes;
Pe țesături au năvălit scaeji,
Cenușă moartă'n loc de broderie
Și n'au măcar atîta fantezie
Cît duc sub feastă cel mai slabi poeți.
Nu strîmb din nas cu ură boierească —
N'am fabrici de mătase'n colonii,
Nici scutece nu vreau, pentru copii,
Din cea mai fină catifea turcească...
Dar este vremea să le cer cînstit
Să admirăm și'n ultima vitrină
Un colț din marea patriei grădină,
Sub brațul nostru harnic, înflorit!

Din volumul: „Cu sufletul deschis”, sub tipar la E.S.P.L.A.

AZI la BERLIN

de Marin ROBAN

Riul Spree își poartă liniștit apele prin marele Berlin, printre maluri nu prea depărtate, înalte, îmbrăcate în piatră cioplită.

Cheirurile îngrămădesc apa din două părți, înghesuind-o către firul ei. Pe sub arcadele podurilor întinse ca o cingătoare peste țărături, trec din vreme în vreme, lunecînd, pe suprafața vînată a apei, remorchere albe, în urma cărora se înșiră pîntecoasele șlepuri. Spree străbate Berlinul dela răsărit spre apus. El trece cu o ignorare suverană peste linia de demarcație dintre sectorul democratic și cel englez.

Dealungul istoriei de veacuri pămîntul german a fost împărțit nu odată în mai multe state și stătulețe. Berlinul însă, niciodată. Și totuși, în zilele noastre, și Berlinul, ca și întregul teritoriu al Germaniei, este și continuă să rămîna fragmentat. Și aceasta împotriva voinței deschis afirmate a milioane de germani cinstiți, a căror năzuință fierbinte este unirea întregului popor între hotarele unui stat german unit, democratic și pașnic.

Tocmai pentru crearea unui asemenea stat în inima Europei, pentru rezolvarea pașnică și democratică a problemei germane au luptat și luptă de mai mulți ani forțele cele mai înaintate ale poporului german și toate țările iubitoare de pace, în frunte cu marea Uniune Sovietică.

Popoarele au întîmpinat cu deosebită satisfacție convocarea Conferinței dela Berlin a miniștrilor de externe ai U.R.S.S., S.U.A., Angliei și Franței, considerînd această reuniune drept un nou pas înainte pe calea destinderii în cordării internaționale.

În urmă cu cîțiva ani, cînd în Germania fumegau încă ruinele lăsate de

războiul provocat de banda de ucigași hitleriști, niciun german cîstît nu și-ar fi putut închipui că vor veni astfel de vremuri cînd umbra neagră a Wehrmachtului nazist va amenința din nou Germania și Europa și că vechile îndeletniciri agresive hitleriste vor fi reluate din ce în ce mai fățiș în apusul țării. Căci hotărîrile luate la Potsdam umpleau de noi speranțe inimile a milioane de germani însetați de libertate și pace.

Au trecut ani de atunci și Declarația dela Potsdam continuă să simbolizeze viitorul pașnic al poporului german.

★

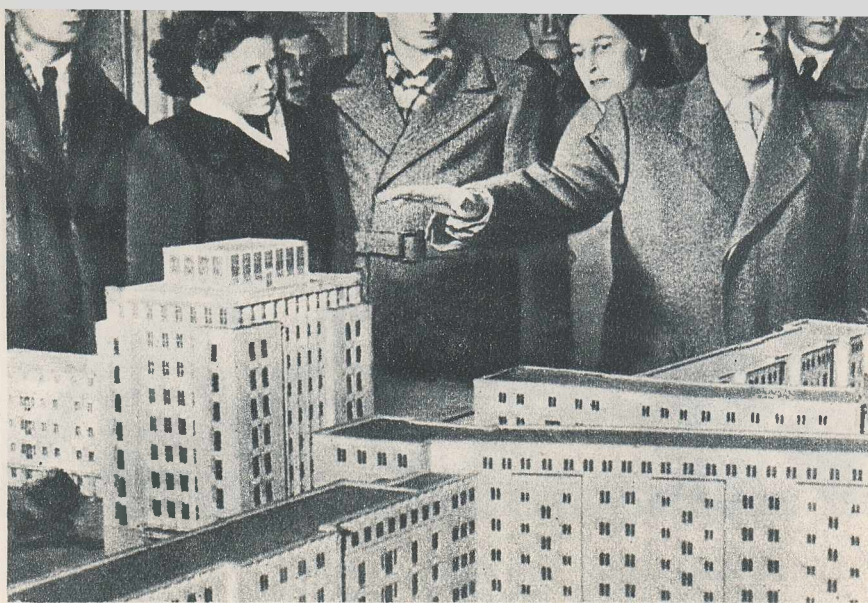
Mă îndreptam în urmă cu cîțva timp spre Potsdam, pe șoseaua îngustă ce trece prin sudul Berlinului și care nu se lărgeste nici atunci cînd intră în oraș.

Fosta reședință a regilor Prusiei, Potsdamul cu străzile sale obișnuite, cu casele sale nu prea înalte, este azi o localitate liniștită, destul de îngrijită.

Cînd am intrat în oraș, am întrebat pe însoțitorii mei: unde a fost întîlnirea?

— La Cecilienhof — a sunat răspunsul. Vom fi în curînd acolo.

După ce ne-am abătut dela șosea și am străbătut în goana mașinii aleile înguste ale unui parc natural, am ajuns în fața palatului Cecilienhof.

Unul din arhitecții din R. D. Germană prezintă cetățenilor machete ale viitoarelor construcții berlineze.

Unul din focarele de cultură din inima Berlinului democrat: Universitatea Humboldt

Cecilienhof. Fostul palat al fastului Kronprinz Wilhelm. Aici s'a ținut în 1945 istorica întîlnire în cadrul căreia s'au luat hotărîrile cuprinse în Declarația dela Potsdam

în întrecere cu timpul și cu nemele. La fabrica de încălțăminte „Steagul Păcii” din Weissenfels (R. D. Germană) se obțin noi și noi succese în producție. În fotografie, brigadiera Rita Hübner schimbă locul indicatorului de pe grafic, arătînd cu mîndrie că brigada sa a raportat o nouă izbîndă.

Biblioteca Centrală
Regiunea 3
Hunedoara-Deva

Deasupra intrării sunt și azi arborate trei drapele, puse pentru prima oară în zilele conferinței din 1945. La mijloc se află cel sovietic, iar deoparte și de alta cele ale Statelor Unite și Angliei. (După cum se știe, Franța nu a fost reprezentată la Potsdam. Ea a aderat mai târziu la hotărârile luate.)

Pășim cu emoție legitimă prin încăperile palatului care a găzduit Conferința dela Potsdam. Înăuntru înțelnim aceleași trei drapele înmănușiate.

Așezarea drapelului sovietic la mijloc este semnul recunoașterii unanime că poporul sovietic a adus contribuția hotărâtoare la eliberarea poporului nostru — ne dă explicații însoțitoare berlineze. La eliberarea poporului german — subliniază ea, urmărind privirile noastre care se rotesc pe pereții camerei, unde s'a ținut conferința și se opresc asupra fotografiilor delegației sovietice. Delegația sovietică a luptat mult la conferința care s'a ținut în această încăpere pentru a asigura un viitor bun poporului nostru — continuă însoțitoarea.

Se pare că în aprilie 1945, Kronprinzul Wilhelm a părăsit Cecilienhoful cam în grabă, căci trupele sovietice strângeau celeste în jurul Berlinului. A rămas intactă camera transformată în cabină de vapor, pe care principesa

suferindă de... plictiseală și-o amenajase în așa fel, încât să redea cât mai mult realitatea unui vas plutilor și unde zgomotul înfundat al unui motor îi creia permanent iluzia zgomotului din sala cazanelor. Se spune că ea își petrecea aici timpul, privind... peluza palatului prin geamul circular — „ochiul cabinei”.

Nu apucase bine să plece fostul stăpîn și au venit la Cecilienhof reprezentanții armatelor aliate. Ei au făcut ordine în casă, pregătind-o pentru conferință.

Camerele palatului au fost transformate în cabinete de lucru, în vederea Conferinței conducătorilor celor trei mari puteri.

Se împlinesc curînd 9 ani dela semnarea acordului dela Potsdam. Dacă prevederile acestui acord ar fi fost puse în practică pe întreg teritoriul țării — nu numai în răsărit, unde a intrat Armata Sovietică, ci și în apus, unde se găsește trupele americane, engleze și franceze — Germania ar fi avut, desigur, astăzi o altă înfățișare. tratatul de pace cu ea ar fi fost de mult încheiat.

Realitatea este însă cu totul alta. E de ajuns să răsfoești presa revanșarzilor dela Bonn pentru ca să-ți dai seama încotro se îndreaptă adversarii gălăgioși ai acordului dela Potsdam.

Am în fața mea un ziar ce apare în Germania occidentală și al

Scenă obișnuită din Berlinul de vest. Dețapamente de șoc ale unui regiment american fac exerciții de luptă de stradă, în vederea reprimării unei manifestații populare.

în Germania occidentală, presa revanșardă face în mod obișnuit reclame cărților scrise de criminali de război și de căpetenii fasciste. În fotografie, o moștră de asemenea reclamă cinică.

cărui titlu vorbește dela sine: „Deutsche Soldatenzeitung” — Ziarul soldatului german. Socolind că proza revanșardă pe care o tipărește zilnic în paginile sale este insuficientă, gazeta a hotărît să dea, în cadrul unui supliment special, apărut la 3 decembrie 1953, recomandări asupra cărților demne să țină companie cititorilor. „Cărți soldățești pentru masa de crăciun” — se numește acest supliment. Iată o parte din „fișa bibliografică” — care cuprinde 67 de titluri: Kesselring: „Soldat până în ultima zi”; Ramcke: „Parasutiști atunci și mai apoi”; Guderian: „Amintirile unui soldat”, ș.a.m.d.

Și iată ce se poate citi azi în „Welt am Sonnabend”, care apare la Düsseldorf: „Noi suntem mai aproape decît oricînd să ne regăsim armatele... În opt zile putem pune pe picioare 12 divizii. Planuri, care au prevăzut totul, se găsește gata în sertare”.

Este clar pentru oricine vrea să vadă, de ce nu a fost respectată în apusul Germaniei, Declarația dela Potsdam, de ce puterile occidentale au preferat dezmembrarea Germaniei, reactivarea fascismului reorganizarea monopolurilor, menținerea industriei de război, renașterea militarismului agresiv.

Cîtă deosebire între situația din regatul lui Adenauer și realitatea luminoasă din R. D. Germană! Chiar și la Berlin este izbitoare această deosebire: în sectoarele occidentale forfotă revanșardă, șomaj și mizerie pentru muncitori, în sectorul democrat viață de oameni pașnici, bunăstare, încredere în ziua de mîine.

E plăcut să te plimbi acum în sectorul democratic al Berlinului pe Unter den Linden —

pe „calea imperiului”, pe care odinioară mărșăluiau diviziile hitleriste — și să nu auzi tropăitul cizmelor prusace. E plăcut să vezi în locul forfotei soldățimii, veselia tinerilor studenți care pășesc pragul Universității Humboldt și necentenitul du-te-vino al gospodinilor care își fac cumpărăturile pe Friedrichstrasse.

În apropiere de Alexanderplatz este Stalinalee. Nenumăratele lustre care scilipsec la „Café Warschau” m'au atras înăuntru. Mi-a fost aproape imposibil să găseșc locuri. Am intrat într'o librărie aranjată cu mult gust. Și aci numeroși cumpărători. Pe Weber Wiese am vizitat apartamentul locuit de arhitectul Dalchau și am intrat apoi la mecanicul Siebert. Minunate apartamente de două și trei încăperi, cu tot confortul modern. Am vorbit cu soția acestui mecanic.

— Chiria este foarte mică — mi-a spus ea. Soțul meu cîștigă 600 de mărci, eu cam tot atît. Avem tot ce ne trebuie ca să trăim bine. Ne trebuie pace, unitatea patriei noastre, pentru ca viața pe care am început-o acum să nu fie pusă în primejdie, pentru ca să nu existe întoarcere la trecut.

Am stat de vorbă cu unul din tinerii arhitecți proiectanți ai construcțiilor de pe Stalinalee. Îl cheamă Welser.

— N'avem încă destule case, multe au fost distruse în război — mi-a spus el. Dar le vom avea. Construim mult. Vezi, în camera aceasta lucrăm patru arhitecți. Curînd noi vom pleca în alt loc, iar aci vor veni noii locatari. În alte camere, alături, lucrează alți zece de arhitecți. Dar pentru cît avem de construit, numărul lor nu e suficient. Va trebui să avem și mai mulți arhitecți...

Simplu fapt că în Germania democrată crește numărul arhitecților, reprezentă poate dovada cea mai elocventă a unei statornice politici de pace. Altădată tineretul german se gîndea să îngroașe numărul soldaților și ofițerilor. În apusul Germaniei el este și azi educat în spiritul militarist. Ceeace am văzut însă aci, în Republica Democrată Germană reprezintă cu adevărat noul în viața poporului german, acel nou care învinge întotdeauna.

„Noi muncim și construim cu gîndul că asta e de folos pentru unificarea patriei noastre, pentru crearea unei Germanii noi, pașnice, democratice” — mi-a spus și muncitorii dela cocșeria din Lauchhammer și profesorii dela Institutul de Drept Internațional din Potsdam, și țărani din cooperativa agricolă de producție din Jana, și studenții Institutului de Publicistică din Leipzig.

„Și știm că în rezolvarea democratică a problemei germane nu sunt interesați numai germanii, ci și celelalte popoare.”

Tocmai deaceia popoarele lumii, și în primul rînd poporul german, au întîmpinat Conferința dela Berlin a miniștrilor de externe cu dorința ca această reuniune a reprezentanților celor patru puteri să contribuie în mod nemijlocit la netezirea drumului spre slăbirea simțitoare a încordării în relațiile internaționale.

O viață fericită, pace, nu război și distrugere! — iată ce vor copiii din R. D. Germană. Părinții lor luptă pentru ca umbra hidoasă a războiului să nu le mai întunece niciodată căminele.

Ernst Busch

UN MARE CÎNTĂREȚ ȘI ACTOR GERMAN PROGRESIST

Articol scris pentru „Flacăra”
de Herbert JHERING-Berlin

Cei care ascultă emisiunile posturilor de radio ale Republicii Democratice Germane sunt adesea profund răscolțiți de vocea plină de un patos rar întâlnit a cîntărețului german Ernst Busch. Cîntecele revoluționare interpretate de el — și pe care adeseori le ascultăm și în emisiunile posturilor noastre de radio — au înflăcărat și înflăcărează inimile oamenilor muncii din Germania. Dar Ernst Busch este nu numai cîntăreț, ci și un actor valoros. Publicăm mai jos un articol despre Ernst Busch, scris special pentru revista noastră de unul dintre conducătorii „Teatrului German” din Capitala Republicii Democratice Germane, pe scena căruia eminentul artist interpretează, în prezent, rolul lui Iago din tragedia lui Shakespeare „Othello”.

Ernst Busch e mare nu numai prin talentul său de cîntăreț și actor, dar mai ales prin atitudinea sa măintată față de artă, prin faptul că a știut — fără să-și plece fruntea — să îndure, în numele artei puse în slujba aspirațiilor poporului, cele mai grele privațiuni. Artistul surghiunit de Hitler, arestat mai tîrziu în sudul Franței de către agenții Gestapoului și azvîrlit în beciurile închisorii din Brandenburg, a fost eliberat în 1945 de către Armata Sovietică și redat teatrului german.

Ernst Busch s'a născut în localitatea Kiel, pe malul Balticeii. La început, îmbrățișează meseria de lăcătuș, dar încurînd talentul său viguros îl aduce pe scenele teatrelor. A interpretat la Kiel, bucurîndu-se de un remarcabil succes, rolul lui Marc Antoniu din piesa „Iulius Caesar” a lui Shakespeare; la Frankfurt pe Oder interpretează rolul intrigantului Iago din „Othello”. Dar dragostea lui pentru un teatru, care să răspundă problemelor largi ale oamenilor muncii, se vădește cu mai multă putere la Berlin, unde duce o luptă susținută pentru realism în teatru, colaborînd la rea-

lizarea mai multor piese cu conținut politic înaintat, pe scena lui Piscator și la „Volksbühne”.

În ciuda luptei dusă timp de peste șase decenii de artiștii progresiști germani la „Berliner Theater”, pentru o artă realistă, în ciuda vechii tradiții realiste dela „Freie Bühne”, în ciuda admirabilei pleiade de actori din acea epocă, reprezentată prin Else Lehman, Rudolf Rittner, Oscar Sauer, Albert Bassermann, etc., multă vreme tipul adevărat al muncitorului nu a putut fi realizat pe scenă. Pentru că acestor artiști le lipsea totuși acea adîncă înțelegere și cunoaștere a sufletului și vieții muncitorului pe care le avea Ernst Busch... În interpretarea lor, figura muncitorului apărea adesea prea studiată, cu o accentuată notă de nefiresc. Ernst Busch a izbutit însă să se identifice, să se contopească pe deplin cu eroii - muncitori interpretați de el, să le dea acel veridic, fără de care jocul artistului este lipsit de viață. În această direcție, l-a ajutat cu prisosință perseverența sa uluitoare. Ernst Busch nu este niciodată mulțumit de ceea ce a realizat. El se află într'o veșnică și nepotolită

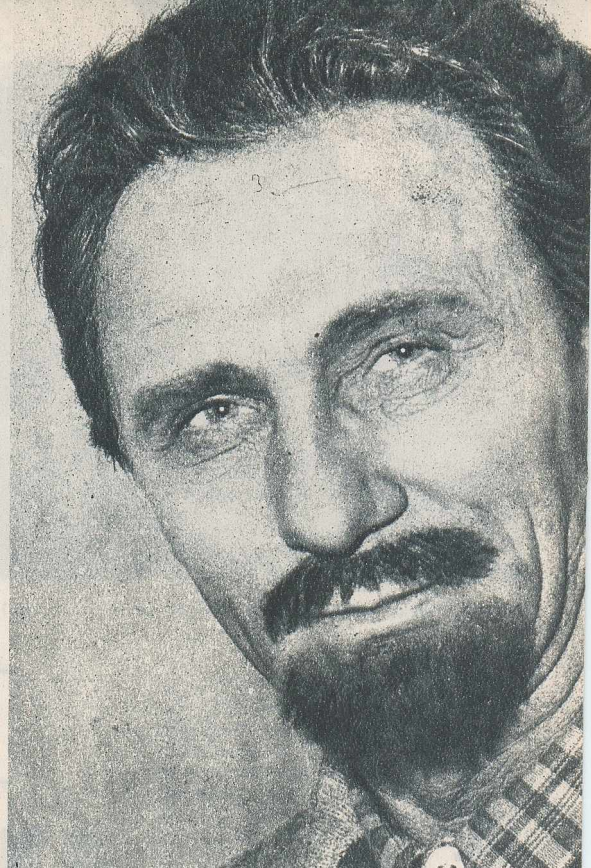
căutare... Un gest nou, un zîmbet, o privire, tot ceea ce poate să-i dea personajului interpretat mai multă expresivitate, este asimilat, prelucrat, concretizat pe scenă. Deaceea personajele create de el conving, trezesc cu putere în sufletul spectatorului sentimentele cele mai deosebite.

Înainte de venirea lui Hitler la putere și după 1945, a jucat în piesa lui Friederich Wolf „Mateloții dela Cattaro”. Aici apare în rolul unui marinar revoluționar. L-am revăzut nu de mult în rolul bucătarului din piesa lui Bertold Brecht: „Mutter Courage” (Mămucă curaj). Era într'adevăr un hăituit al războiului de treizeci de ani, rătăcit în zăruța cu mărunțișuri a „mămucăi curaj”, plin de un humor suculent, olandez.

În adaptarea scenică, pe care Brecht a făcut-o romanului lui Maxim Gorchi „Mama”, simți în el pe omul, pe luptătorul rus. Acelaș Busch ne redă în chip desăvîrșit pe intelectualul luptător în rezistență antifascistă, pe eroul național ceh Iulius Fucik, în piesa dramaturgului sovietic Buriakovski, după zguduitorul „Reportaj cu ștreangul de gât” al lui Fucik.

Cînd interpretează cîntece revoluționare, nu simți numai acea emoție pe care fiecare om o încearcă în fața unui mare cîntăreț, dar forța de expresie a cîntecelor face să se perinde în fața ochilor coloanele de neînvins ale clasei muncitoare, să simți puterea acestei clase chemate să împingă istoria înainte.

Busch a interpretat încă din tinerețe cîntecele lui Brecht, Erich Weinert și Tucholsky, compozițiile lui Hans Eisler și Paul Dessau. Cîntecele lui au înflăcărât și i-au îndemnat la luptă împotriva fascismului pe neînfricații voluntari în brigăzile internaționale din Spania. Nu fără să

Ernst Busch în rolul lui Fucik din piesa „Voi trăi mereu” a lui Buriakovski.

te cutremuri de emoție asculti astăzi, înregistrate pe discuri, aceste cîntece vechi, nepieritoare documente ale unei epoci de luptă crîncenă împotriva fascismului.

Busch izbuteste să realizeze pe scenă și dirzenia luptătorului progresist și humorul sănătos al poporului. Și aceste însușiri le valorifică marele actor, atît în teatru, cît și în cîntecul său.

Ernst Busch (stînga) interpretînd, pe scena „Teatrului German” din Berlin, rolul intrigantului Iago din tragedia „Othello”.

Ernst Busch în rolul bucătarului din piesa lui Bertold Brecht „Mutter Courage”.

„Ascultă, nene Frangule, tocmai pe mine oi găsit să mă critici!...” Întreaba pe jumătate supărat stahanovistul Voinea.

In dreptul biroului în care lucrează Wali Buialschi, responsabilul cultural al sindicatului, Bucur Mateescu se oprește cu o ușoară strângere de inimă. Prin glaswandul, care desparte coridorul de încăperea biroului, a zărit tot grupul „Urzicii”, adunat în jurul unei mese. Brigada artistică „Urzica” pregătește, fără îndoială, un nou program satiric... Deschide ușa și pătrunde înăuntru cu un ușor zîmbet dojenitor: — Ce coaceți din nou? Pe cine vreți să urzicați?

Și, apropiindu-se de masa „celor cinci”, își aruncă ochii peste hîrtiile respirate pe ea. Printre rîndurile unei poezii lungi, își zărește deodată numele:

— Am bănuț, izbucnește el, jumătate în glumă, jumătate serios. Se putea să nu mă ncondeiați, afurisiților?

Dar privirile prietenești și rîsetele abia reținute ale „Urzicilor” îl dezarmează în aceeași clipă.

— La urma urmei, faceți cum credeți... Mă gîndeam la cei tineri, ce-au să spună că mă luați în zeflemea?... O să-mi pierd prestigiul... demnitatea... în fața lor.

De fapt, strungarul Mateescu e sigur că nu-și va pierde nici demnitatea, nici prestigiul în fața tinerilor. Dar ca toți cei care intră pe mîna „Urzicii”, nu se simte

Șlefuitorul Bucur Mateescu surprins în momentul în care membrii „Urzicii” îi adresează poezia satirică.

„Autocritica” tovarășului Voinea, care se desfășoară în acest moment pe scenă, umple de nespusă veselie muncitorii secției strungărie.

URZICA UZINEI

tocmai bine la gîndul că de greșelile sale va rîde deodată o secție întreagă...

Curînd s'a aflat și în secția strungărie a uzinei „Sovrom Utilaj Petrolifer” din Ploești, că membrii brigăzii artistice de agitație pregătesc o nouă „surpriză”. Vestea s'a răspîdit ca fulgerul și oamenii au început s'o comenteze cu veselie. Dar în sinea sa fiecare își examinează activitatea din ultimele două săptămîni, pentru a vedea dacă cei dela „Urzica” au sau nu motiv să-l înțepe...

Masa s'a terminat. S'au întors cu toții în secție. Între timp scena a fost improvizată pe o masă de trasaj. În jurul ei, se face un cerc larg. Apoi apar și membrii brigăzii: mecanicul Sergiu Panait, tehnicianul Traian Teodorescu, strungarul Ion Răduță, planificatorul Nicolae Petrini, strungărița Dora Grünberg și responsabilul brigăzii — cel care compune majoritatea textelor satirice — Constantin Frangu, un muncitor micuț de stat, cu ochi negri neastîmpărați.

Programul începe cu o poezie adresată șlefuitorului stahanovist Bucur Mateescu... Încă dela anunțarea ei, oamenii bănuiesc că va fi vorba de prostul obicei al tovarășului lor, care uneori întrece măsura la hăut:

„El la plată cîntă așa:
„Zărzărică, zărzărea”.
După plată cîntă'n van:
„M'a făcut mama oltean”...

Toată lumea rîde. Numai Bucur Mateescu a plecat capul...

Pe scenă se instalează acum o masă. La ea vine tovarășul „Constantin Voinea”, pentru a-și face autocritica... Cel care interpretează rolul constructorului Voinea s'a îmbrăcat în haine întocmai ca ale lui și caută să-i imite nu numai gesturile, dar chiar și timbrul vocii. Despre ce autocritică e vorba? Păi, să vedeți: Voinea, cunoscut de altfel ca unul dintre cei mai pricepuți muncitori ai uzinei, unul dintre puținii care au ajuns de-acuma în 1960, suferă însă de o boală gravă: e infumurat. În uzină e singurul care în clipa de față știe să fabrice materiale de specialitate. Dece e singurul? Întrebați-l. Nu vrea să ridice cadre și gata. Vrea să rămînă stăpîn pe „monopolul” fabricării. „Nu pot alții să deprîndă meseria asta grea” — spune el. Dar să-i ascultăm autocritica:

— „Greșala mea cea mai mare este că nu mi-am dat bine seama de capacitatea mea, de marile mele posibilități. Fiindcă trebuie să recunosc că sunt cel mai bun din toată secția...!”

De undeva, de după un strung, un membru al brigăzii artistice, care s'a așezat într'adins acolo, îl întrerupe mereu pe „Voinea” cel de pe scenă, amintindu-i de întîrzierea lucrărilor... Aflat în primele rînduri ale spectatorilor, Voinea cel adevărat s'a făcut roșu și pe frunte i-au apărut picuri de sudoare. În primele clipe, schițează ușoare gesturi de revoltă; dar risul sănătos al tovarășilor săi, ce se revarsă în talazuri, îi înlătură fără să vrea minia și se pomenește rîzînd împreună cu ei...

La masa de pe scenă a apărut acum, interpretat de Constantin Frangu, muncitorul Gheorghe Constantinescu, renumit pentru vorbăria lui din ședințe. Începe execuția unui „model” de vorbire „concisă”... Strungarii rîd pe înfundate și, înălțîndu-și capetele, îl caută în sală pe adevăratul Constantinescu.

— „Da, tovarăși, începe Constantin Frangu în rolul lui Constantinescu. În primul rînd să vedeți ce mi s'a întîmplat mie în '47... și cînd spun '47 înțeleg de fapt 1947, dar pentrucă mie nu-mi place să vorbesc prea mult și vreau să fiu cît mai concis, am spus în loc de 1947 numai '47, adică am vorbit pe scurt. În felul acesta, spunînd '47 în loc de 1947, am făcut economie de timp, de vorbă, am contribuit la scurtarea ședinței...”

Ascuns după un strung, veritabilul Constantinescu s'a făcut mic, mic, de tot. Dar rîsetele și privirile ironice ale tovarășilor îl înconjoară oricum din toate părțile.

Apoi apare prezentatorul:

„Și uite așa se pomenește
Cîte unul că vorbește
Și în loc de un minut, măi frate,
Mai un ceas și jumătate
Se înneacă și tușește
Și problema ocolește.
Iar cînd, înfirșit, o spune,
Sala s'a gîlit de lume...”

Au trecut zece zile. Roadele criticii au început să se vadă. Fiindcă trebuie să știți, cei urzicați n'au scăpat numai cu atîta... Versurile și textele satirice au fost învățate pe de rost de mulți muncitori care au continuat să le recite de față cu cei...urzicați.

În prima ședință, care a avut loc după programul „Urzicii”, Gheorghe Constantinescu a vorbit cu miez și atît cît a trebuit. Voinea a început să-și mai lase din fumulile de „monopolist”, iar Mateescu s'a jurat că nu va mai sorbi, două luni de zile, un pic de băntură...

Reprezentatiile echipei „Urzica” sunt îndrăgite de muncitorii uzinei, care le așteaptă cu nerăbdare. Numai directorul întreprinderii, tovarășul Filip Condeescu, a găsit felul acesta de critică „nejust”...

„Nu e cazul... nu e indicat să fie criticați așa, una-două, stahanoviști, oameni de frunte ai întreprinderii” — spune el.

Altfel spun însă muncitorii uzinei: „Critica „Urzicii” e sănătoasă. Stahanoviștii nu sunt oameni perfecti. Mai au și ei lipsuri... „Urzica” îi ajută... În ce privește oamenii de frunte ai întreprinderii, deh... Într'o zi s'ar putea întîmpla ca năzdrăvanii dela „Urzica” să-l critice chiar pe tovarășul director... Și el mai are lipsuri...”

Prețuțiți, încurajați de colectivul uzinei, membrii brigăzii „Urzica” își continuă cu însuflețire pregătirea programelor artistice viitoare.

I. MURGU

M

ica Deepo întinse o farfurie cu „karah“¹⁾ lui Ishar Kaur.

— Bunicuțo, — spuse ea într'un suflet, — azi ne-am treierat recolta de griu. Mămica a făcut în cinstea acestei sărbători, „karah“-ul, din care îți trimite o parte.

Ishar Kaur trase de deasupra farfuriei ștergarul unsuros și simți un fior prin șira spinării. Ceilalți își și treieraseră recolta, dar bucatele ei nu mai aveau nevoie de nicio treierătoare. În decembrie anul trecut jandarmii îi luaseră unicul fiu, Sewa Singh. Bucatele nu se făcuseră pentru că n'avusesse cine să le îngrijească, și acum pământul lor zăcea pustiu și părăginit. Cuprinsă de neliniște, acoperi la loc farfuria.

— Du-o, mătușii tale, șade colo lângă vatră — spuse ea, ceva mai liniștită.

Nora lui Ishar Kaur ședea lângă cămin. Intinzându-i farfuria, Deepo băgă de seamă că ochii mătușii Banti străluceau, cu toate că vatra era rece. Ochii ei erau la fel cu cei ai mamei sale, după ce sufla în turtele de țizic, umede, ca s'aprindea focul. Banti primi tăcută „karah“-ul și-l goli într'o altă farfurie. Dar când întinse înapoi farfuria, își dădu deodată seama că în fața ei se afla mica Deepo. Fiece părticică a trupului ei se trezi la viață când văzu aceste brațe mlădii și frumoase, cu brățară, care se legănau în fața ei ca ramurile unui puiet. O clipă reținu farfuria goală, neștiind ce să facă, apoi, cu o mișcare bruscă, se pomeni c'o îmbrățișează pe Deepo — o îmbrățișare fierbinte, pătimașă. Părea că vrea să-și stingă focul singurătății acelor nopți din decembrie, când devenise înflăcă dată mireasă.

O sărută de nenumărate ori pe Deepo și o strînse la pieptul ei, la care niciun prunc nu supuse.

Cît de odihnitoare era atingerea acestui trup de copil, dezmiardarea acestor șuvițe castanii! Dar deodată, dincolo de aceste șuvițe castanii, i se năzări o altă priveliște — cea a turbanelor roșii ale jandarmilor care-i luaseră bărbatul și-l duseseră într'o temniță depărtată. Dădu drumul fetei. Atingerea pielii lui Deepo nu mai era odihnitoare — parc'ar fi atins o flacăra. Zăpăcită de această schimbare bruscă, micuța Deepo lăsă farfuria din mână și ieși în fugă din casă.

Ishar Kaur stătea în prag și privea afară, cu ochii mistuiți de dor. În fața ei se întindeau lanurile de grîne. Într'o săptămînă ardeiașii²⁾ aceia vor da în floare, se vor face albi și vor umple văzduhul cu miresme îmbătătoare. Tăranii cu loturi mici de pămînt își și înmagazinaseră noua recoltă și începuseră să se bucure de ea, gîndind tot felul de bucate. Acum își pregăteau pămînturile pentru viitoarea recoltă de orez.

Toți locuitorii satului erau ocupați pînă peste cap. Femeile dregeau oalele de lut și măturau coșarele; foalele fierarilor pufăiau aprinse toată noaptea; trebuiau ascuțite coasele și secerile. Pînă și măturătorii, cîrpacii și țesătorii fără pămînt lucrau cu schimbul la seceră, în vreme ce bătrînii și copiii ședea sub cîte un banyan³⁾ și împleteau frînghii din tulpinele de orez. Dar recolta strînsă de Ishar Kaur, după trecerea musonului, n'ar fi ajuns nici măcar pentru țesutul firelor acestor frînghii; fiindcă tocmai înainte de secerișul de iarnă, îi răpiseră feciorul. Și astăzi, cînd întreg satul era plin de mișcare ca un război de țesut, ea și nora ei ședea cu mîinile 'n sîn, neavînd nici măcar un pai de îndoit.

Nu numai priveliștea cîmpului gol o necăjea, ci și icoana tinereții lui Banti. De nenumărate ori noră-sa se ferise de tovarășia fetelor măritate de vîrsta ei. Se ferea totodată de copii. A doua zi după nuntă, Sewa Singh pornise să ia parte la lupta ce izbucnise între marele moșier și arendașii care-i lucrau pămîntul. Veacuri de-a rândul munciseră pe acest pămînt și acum voiau să intre în stăpînire lui.

Sewa Singh abia apucase să audă clinchetul brățarilor roșii, de mireasă, purtate de soția lui. Se trăsese asupra țărănilor și jandarmii îl luaseră atunci. În clipa aceea Ishar Kaur

¹⁾ Karah : un fel de budincă din făină, zahăr și unt, preparată la anumite ocazii și simbolizînd uneori recolta nouă, alteori căsătoria.

²⁾ E vorba de o varietate de ardei, foarte mici, cu care se condimentează în India mîncărurile.

³⁾ Banyan : copacul național al Indiei, un fel de stejar rămuros.

CLIMAT NOU

Povestire de Singh NAVTEJ

scriitor indian, laureat al celui de al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților

Desen de A. STOICESCU

simțise că i se sfișie pieptul, în vreme ce Banti, sfioasă și șovăielnică, privea dindărătul vălului ei roșu, de mireasă. Bărbatul ei era mînat departe, prin cîmpurile care începuseră să încolțească.

Cîndva Ishar Kaur obișnuia să-i spună fiului ei:

— „Fiule, tare-aș vrea să mă duci odată cu autobuzul, n'am umblat niciodată în drăcia aia“. Dar feciorul ei era atît de prins în munca lui obștească!

Oridecîteori îi amintea de dorința ei de a merge cu autobuzul, el se ghemuia lângă ea și-i șoptea, cu căldură copilărească:

— „Măică, să ne fie liberă patria și-o să te duc și cu avionul, nu numai cu autobuzul!“

Ochii lui Sewa Singh străluceau atunci la gîndul acesta.

Dar iată că veni și „libertatea“, și — odată cu ea — călătoria cu autobuzul. Ishar Kaur și noră-sa se duseseră cu autobuzul ca să-l vadă pe Sewa Singh în marea închisoare din oraș. Așteptară amîndouă în fața uriașei porți de fier zăbrelele. Toată ziua auziră zornăitul lanțurilor și huruitul avioanelor care-și luau zborul de pe aerodromul de lângă închisoare... Sewa Singh vorbea chiar de aceste avioane!

Către asfințit, un ofițer le dădu informația pentru care așteptaseră atîta:

— „Nu-l puteți vedea. E un ticălos, cine l-a pus să facă greva foamei alături de toți tovarășii aia ai lui?“

Atîta purură afla dela el. Se întoarseră pe jos în satul lor, cu legăturica lor de unt și zahăr de casă.

*

Cineva bătu în ușă. Banti se duse să deschidă, dar vederea străinului care intră, o neliniști. Ishar Kaur recunoscu în persoana acestuia pe Kaku, vestitul țîlhar de prin părțile lor. Îl văzuse odată, la un iarmaroc sătesc.

— Măică — rosti străinul — mă aplec cu respect în fața dumitale.

Ishar Kaur rămase uluită. Cum de ajunsese aici? Apoi se uită la Banti, se gîndi la tinerețea ei, și o cuprinse spaima. Erau singure, două femei lipsite de apărare. Deodată, sub cuvînt că are ceva de comunicat unor vecini, o trimise din casă pe noră-sa.

Kaku părea tulburat. Fără veste, izbucni: — Măică, feciorul dumitale Sewa Singh e bine, sănătos. Îți trimite salutări dumitale și nevesti-si.

Ishar Kaur scoase un suspin de ușurare.

— Cum de te-ai întîlnit cu el? întrebă ea.

— La pușcăria mare din oraș. Mi-au dat drumul. Aveam o condamnare lungă, dar, mulțumesc lui Dumnezeu, m'au grațiat.

— Ai fost grațiat? Cum așa?

— Umblă zvonul că mulți tovarăși de-ai lui Sewa Singh au fost arestați. Ca să facă loc pentru ei, unii dintre noi, păcătoșii mai vechi, sunt grațiați. Da' n'aș putea băga mîna 'n foc că e adevărat zvonul ăsta.

Ishar Kaur încercă să se liniștească.

— Nădăjduesc că feciorul meu n'a pătîit nimic.

Kaku tăcu, dar se vedea că are ceva pe limbă și se codește să spună. În cele din urmă, rosti, foarte încet:

— Da, măică, acum e bine.

— Acum? Ce vrei să spui? Fiul meu... ce i s'a întîmplat?

— A fost atins de un glonte în închisoare... Dar acum e în spital și s'a făcut bine.

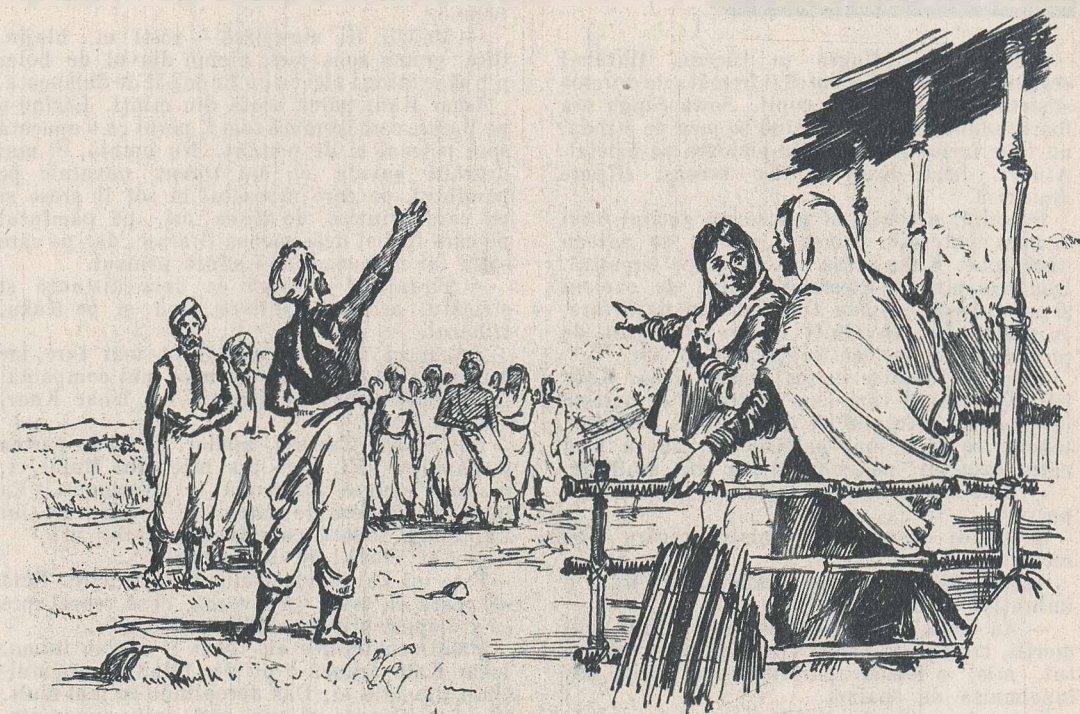
Spunînd acestea, își coborî ochii la pămînt.

— S'a tras în închisoare? întrebă ea, neîncrezătoare, și i se păru că vede gloanțele zburînd ca niște stele în lumina zilei.

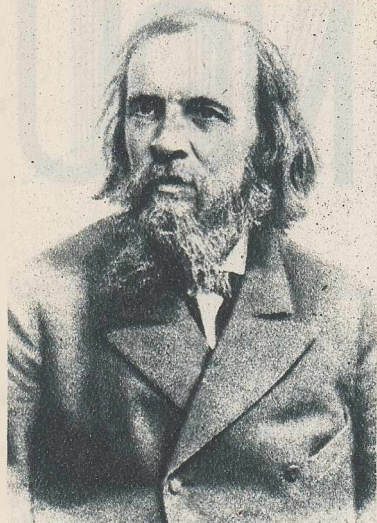
Kaku urmă, fără să-și ridice privirile:

— Ai dece să te miri! N'am fi crezut-o niciodată dacă n'am fi văzut cu ochii noștri. Am stat atîția ani în închisoare, dar n'am pomenit vreodată să se tragă înlăuntrul ei. Sewa Singh și tovarășii săi au strigat lozinci... — restul vorbelor se pierdu în lacrimile-i cu greu înnăbușite.

continuare în pag. 24

UN MARE SAVANT RUS

D. I. Mendeleev s'a născut în Siberia la Tobolsk în anul 1834. De mic, lui Dmitri Ivanovici îi plăcea să învețe. La vârsta de cinci ani și jumătate știa să citească și să scrie, la cincisprezece ani termina liceul. În această perioadă a vieții sale el a avut ocazia să-i cunoască pe decembrislii deportați la Tobolsk, să trăiască în apropierea lor și să-și poată pune întrebarea cum este posibil ca oameni atât de culti și înaintați să fie socotiți „criminali”.

Mai târziu, dat afară din universitate de către o cabală de curteni, avea să înțeleagă pe pielea lui ce înseamnă să fii om de știință, deschizător de drumuri, într-un stat guvernat de despotismul țarist unde ani de-a rândul savanții sunt siliți să trăiască de pe urma unor venituri de mizerie.

Încă în Institutul Pedagogic, studentul Mendeleev e remarcat pentru capacitatea sa. El studiază mineralogia, cristalografia și biologia.

Reușește după absolvire și după susținerea tezei de magistrat să plece în străinătate, unde urmărește cercurile științifice apusene cu teoria sa în legătură cu relațiile

dintre proprietățile fizice și chimice ale substanțelor, teorie considerată pe atunci drept o erezie. Dar această „erezie” nu era decât un tunet îndepărtat al furtunii pe care savantul rus avea să o iște peste câțiva ani în lumea chimiei cu tabloul său periodic al elementelor.

Întors în țară el se consacră unor lucrări despre soluții, apoi, interesându-se de aproape de producție lucrează la Bacu, în probleme legate de industria petroliferă și dovedește că rezidul de petrol obținut din distilarea benzinei și a petrolului lampant conține excelente uleiuri lubrefiante. Astfel, Rusia, care înainte importa aceste uleiuri, începe să le exporte în cantități valorificate la milioane de ruble.

La sfârșitul secolului al XIX-lea, praful de pușcă cu fum e înlocuit prin pulberea fără fum. Deși francezii dețineau secretul fabricării acesteia, ei au refuzat să-l comunice și Rusiei cu care erau aliați.

Dar Dmitri Ivanovici, pe baza unor rapoarte oficiale ale căilor ferate care transportau materia primă la uzina franceză unde se fabricau pulberile fără fum, determină cu aproximație raportul dintre materialele necesare, îl verifică prin experiență și „secretul” se destramă nepuținios în fața minții pătrunzătoare a marelui om de știință. Când Mendeleev a povestit mai târziu aceasta unor profesori francezi, aceștia n'au putut decât să zîmbească — parc-se, nu cu prea multă veselie.

El a vizitat Uralul, a cercetat zăcămintele de cărbuni și a emis ideea cu privire la posibilitatea arderii incomplete a cărbunelui sub pământ (gazeificarea cărbunelui) astfel ca să dispară necesitatea muncii grele a minerilor.

Dar această lucrare complicată s'a început abia sub Puterea So-

vietică, așa cum s'a întâmplat și cu conductele de gaze naturale — pe care savantul le-a prevăzut — și care azi străbat mii de kilometri cum sunt cele care pleacă din Saratov pentru alimentarea Moscovei, sau cele care alimentează Chievul venind din regiunea subcarpatică.

Studiind gazele, el s'a ocupat de probleme de zbor și el însuși a navigat cu un balon pentru a observa o eclipsă. A ajutat cu vastele sale cunoștințe pe constructorii ruși de dirijabile, pe Mojaischi — care primul în lume a pilotat pe o distanță lungă un avion mai greu ca aerul — pe celebrul C. L. Tiolcovski, inițiatorul proiectului unui aerostat dirijabil, din metal.

Dmitri Ivanovici s'a ocupat cu știința solului, a scris o vastă lucrare de economie tehnologică, a lămurit nenumărate probleme ce țin de domeniul măsurilor și greutateților.

E greu de indicat limita preocupărilor lui D. I. Mendeleev față de problemele de producție, față de științele naturii, față de problemele tehnicii și ale științelor exacte.

„În fața noastră natura stă deschisă ca o carte minunată — spunea el — acela care n'are ochii legați, acela vede forțele încă ascunse ale naturii, a căror întrebuintare va crea un viitor luminos mării noastre patrii”.

Dar între patria ce trebuia ajutată și savant, se afla Rusia capitalistă, Rusia birocratică.

Lucrările sale au dobândit adevărata prețuire numai sub Puterea Sovietică și multe din planurile sale au fost realizate deabia în zilele noastre.

Legea periodicității elementelor — descoperită de D. I. Mendeleev — întrece cu mult cele mai

avântate visuri ale alchimiștilor Evului-Mediu.

Niciun fel de microscop electronic, nicio analiză spectrală, n'a dezlăuit cu mai multă putere, cu mai mare precizie cercetătorului prezența unui corp nou — așa cum a făcut-o tabelul periodic. Clasiificând elementele în primul rând după greutatea lor atomică — el a spus: vor mai fi descoperite următoarele corpuri simple și le-a descris.

În mai puțin de douăzeci de ani, ele erau descoperite (galiu, scandiu, germaniu, etc.) și, proprietățile lor erau tocmai acelea descrise de savant.

A prevedea în felul acesta, e fără îndoială triumful științei. Dar el, Dmitri Ivanovici a prevăzut nu numai atât. El a reflectat asupra transformării Rusiei dintr-o țară agrară într-una industrială. El spunea: „minele de cărbuni trebuie să fie proprietatea statului și nu a unor persoane particulare”.

E lesne de înțeles că asemenea atitudinii nu erau pe placul patronilor de mari întreprinderi industriale, nici pe placul latifundiarilor, care i-au și arătat acest lucru savantului prin intermediul funcționării țariste.

Dmitri Ivanovici Mendeleev a murit în 1907, cu zece ani înaintea nașterii acelei lumi în care ideile sale aveau să devină realitate.

Materialist și dialectician prin orientarea sa științifică, el a luptat pentru adevărata știință. Legile descoperite de Mendeleev sunt confirmate, întărite de cele mai noi cercetări în domeniul fizicii și chimiei, rămânând niște minunate instrumente pentru dirijarea fenomenelor naturii în folosul omului.

D. PAVELIU

CONTINUARE DIN PAG. 23

Ishar Kaur plîngea în tăcere. Buzele-i erau nemîșcate, dar pieptul îi fremăta de durerea sfîșietoare... Cînd era copil, Sewa Singh era foarte scund. Odată, pe cînd se juca pe stradă, un taur furios îl calcăse în picioare pe băiețel. Atunci, Ishar Kaur simțise aceeași sfîșiere lăuntrică.

Deodată, urechile ei prinseseră zvonul unui zgomot puternic. Dinspre răsărit se auzeau niște tobe. Kaku trase cu ochiul pe fereastră. Douăzeci pînă la douăzeci și cinci de oameni și un toboșar puteau fi văzuți în depărtare. În spatele lor, învăluți în praful stîrnit de picioarele lor, veneau trei perechi de boi.

Banti se întoarse în fugă acasă. Ishar Kaur își miși ochii și văzu cum mulțimea se oprește în preajma petecului ei de pămînt. Duduitul tobelor se făcu mai puternic și cineva pași către casa lor, desprinzîndu-se din mulțime.

— Cine dracu' or fi ăștia? — spuse Kaku, nervos.

Se temea că oamenii veniseră pentru vreo rechiziție.

Aproape fără să-și dea seama, Ishar Kaur o îmbrățișă pe Banti.

— Au venit să-mi fure pămîntul! Sunt solii morții, trimiși de boier. Vor să-mi fure pămîntul, mie, o femeie părăsită — se căină ea, înnebunită de spaimă.

Kaku încercă să o liniștească, dar vorbele nu-i veneau. După atîția ani petrecuți înapoia

gratiilor, îi venea greu să stea de vorbă cu o femeie.

— Maică, fii curajoasă — rosti el, blajin. Cîtă vreme sunt aici, niciun diavol de boier n'o să se atingă nici cu un fir de păr de dumneata.

Ishar Kaur părea leșită din minți. Lăsînd-o pe Banti, care tremura toată, porni ca o apucată spre peteul ei de pămînt. Nu umbra, ci mai dograbă șuvoia ca un torent navalnic pe pămîntul pe care răposatul ei soț îl arase și pe care prînzise de-atîtea ori, pe pămîntul pe care fiul ei deasemenea îl arase, dar pe care soția lui n'apucase să-i aducă prînzul.

— Tiranilor! — strigă ea dela distanță și strigătul acesta îl înfioră pînă și pe Kaku, tilharul.

Zgomotul tobei se auzea tot mai tare, iar mulțimea se făcea din ce în ce mai compactă. Omul care venea în direcția lui Ishar Kaur, era Lal Singh.

Lal Singh! Trecuse, așadar, și el de partea dușmanilor! El, care era prietenul fiului ei, cu care mergea împreună la meetinguri! Ea însăși îi adusese de-atîtea ori de mîncare lui Lal Singh, odată cu mîncarea fiului ei!

— Lal Singh! Și tu, vasăzică!...

Fața lui Lal Singh strălucea de fericire. Pînă să poată ea rosti vreo vorbă, el se repezi spre ea și-i spuse plin de căldură: „Maică”...

Bătăile puternice ale tobei îi sfîșiau inima. Ishar Kaur aruncă o privire plină de ură mulțimii din fața ei. Dar apropiindu-se mai mult, văzu numeroase chipuri ce-i erau cunoscute. Uite-l pe Hazara, și uite-l pe Chana, care

luptase cu strășnicie alături de țărani în bătălia din anul trecut, laolaltă cu fiul ei; uite-l și pe Prem, care cînta atît de frumos la adunările țărănilor!

Între timp, duduitul tobei conțenise, iar acum se auzeau vorbele lui Dalipa. — Dalipa despre care oamenii spuneau că avea un glas plin de vrajă. Ishar Kaur, simțîndu-și sufletul ușurat, îl îmbrățișă cu putere pe Lal Singh.

Dalipa vorbea astfel:

— Pămîntul acesta e pustiu și părăginit — e pămîntul tovarășului nostru. El s'a luptat pentru noi toți, dar au venit jandarmii și, zăgănindu-și armele, l-au luat cu ei. Dar nicio tiranie nu poate stăvili mersul înaintea din viață. De azi înainte, va fi un climat nou. Vom făuri o viață nouă. Vom munci în devălmășie pămîntul acesta. Fiece brazdă trasă în pămîntul acesta va fi o lovitură împotriva stăpînitorilor din vremea noastră. Le vom spune sus și tare că acum, frînele timpului sunt în mîinile noastre. O, Sewa Singh, strălucirea climatului nou pe care-l porți în inima ta, nu poate fi stinsă de niciun glonte! Cîmpul acesta al tău și al nostru al tuturor, nu poate fi pustit de nicio ploaie de gloanțe. Înainte, tovarășii!...

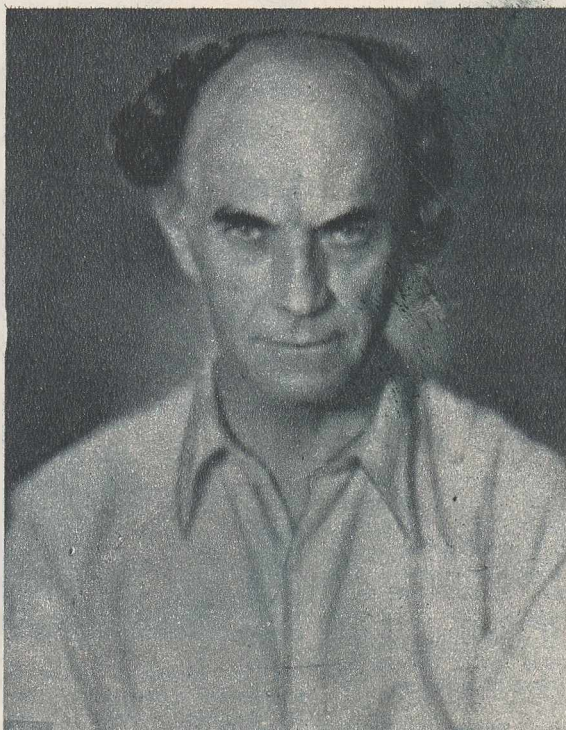
Oamenii își mînară hoii pe peteul de pămînt al lui Sewa Singh. Ishar Kaur îl sărută pe Lal Singh. Deepo se ghemuie strîns la pieptul lui Banti, iar cînd Ishar Kaur privi spre nora ei, văzu că fața acesteia strălucea ca fața unei mirese.

Traducere din limba engleză de Petre SOLOMON

Un cap de efigie — frunta înaltă și bombată, părul răzvrătit deasupra timpurilor, ochi sfredeliți. Nu era înalt de statură, dar avea o robustețe care-ți recomanda dela prima vedere peluțelor. Ceeace aducea în scrisul său — era fermitatea convingerilor, o atitudine de vîrîlă combativitate. Cînd, în gazetăria vremii, alții își făceau din călîmară — cădălniță și din pană — periuță pentru umărul protectorilor capabili să le asigure o carieră, Cocea și-a purtat condeiul ca pe o spadă. Ojelul a fost de sol, bine ascuțit, tăios, mînuit cu iscusință și fără teamă.

Născut în anul 1880, apropiat de tînar de mișcarea muncitorească (încă în anii dinaintea primului război mondial), Cocea a dat strălucire revistei „Facla” cu neînfricările lui pamflete, adevărate modele ale genului. În acei ani cînd partidele burgheziei și moșierimii își autoadmira „democrația” — pe care o consolidaseră la 1907 cu temelia leșurilor țărănești — scriitorul le smulgea dezgustat masca fățărniciei, le dezvăluia ticăloasa cîrdășie. Democrația parlamentară? Cocea numea parlamentul burghez cu nimicitoare ironie — o „academie de declamație”.

Dar cutezătorul acuzator s'a ridicat și mai sus — pînă la „mormîta din vîrf”, cum l-a spus

Coșbuc regelui. Apărînd interesele poporului, Cocea n'a înțeles să facă reverențe nici în fața tronului. Zece mai — ziua parăzilor cu cai frumoși și a firțiseliilor spinărilor de gumilastic îmbrăcate în frac — a fost caracterizată de el, așa cum o socoteau și masele populare, o „zi de rușine”. Pamfletele antidinastice ale lui Cocea alcătuiesc capitolele unui rechizitoriu care n'a trecut sub tăcere niciuna din crimele monarhiei. În repetate rînduri, el a reamintit regelui că fusese, siris-

trul patron al repirmării sîngerose dela 1907. Îndrăznețul a fost firește chemat în fața justiției. Dar n'a putut fi intimidat, cum nu putuse fi nici cumpărat. Procesul a făcut multă vîlvă: un purtător de condei înfrunța întregul aparat al regimului burghezo-moșieresc. N. D. Cocea și-a păstrat fruntea sus — și a învins. A conținut să scrie, atingînd cu lovituri de bici și pe „urecheatul” succesori al ridicolului „mare căpitan”, și pe augusta țîrfă, și pe primul lor născut, viitorul protector al fascismului în România.

În literatura pe care a scris-o (romanele „Fecior de slugă”, „Pentru un pefec de negreață”, „Nea Nae”), pagini izbutite sunt tot acelea în care stălucește spada pamfletarului, scoțînd la iveală putreziciunea unei societăți dominată de instincte jos-

nice, coruptă, făcînd din politică o afacere murdară.

N. D. Cocea a răzbătut astfel curajos prin anii tulburi și dure-roși și a cunoscut bucuria eliberării aduse de 23 August 1944. A fost martorul entuziasmat al începutului de viață nouă, la apropierea căruia a contribuit și el cu scrisul său acuzator.

Iată deci, la împlinirea a cinci ani dela moartea scriitorului, ne amintim cu îndreptățită mîndrie de el.

Ion MANOLE

Menirea Ei e sa sugă.

Pitită în alcovurile întimplătoare, unde gurile se cată și tremură înfrigate de setea eternă a iubirii; acuscă printre scîndurile patului sărac al studentului care veghează în întunericul nopților cum se elaborează dezlegarea unei probleme, sau în așternutul umil al proletarului care visează neîmpăcat și extatic cataclismul orînduirilor sociale nedrepte; turtită printre paginile in-foliului peste care se apleacă fruntea savantului, grea de toate enigmaticele universului, ploșnița așteaptă, pîndeste, visează clipa divină cînd va putea să sugă și să săvîrșească astfel misterul și menirea vieții ei.

Niciunul din visurile și din avînturile sufletești ale oamenilor printre care trăiește, n-o agită și nu-i strecoară în conștiința ei obscură, spectrul zădărnice și germenul îndoielii. Printre stihurile liadei lui Homer, pe corpul gol al unei marmore de Praxiteles, pe obrajii unei madone de Rafael, dacă ar fi să treacă, ea ar trece cu aceeași nepăsare, gravă, solemnă, hieratică, sub spinarea lucioasă ca pieptul unui rege vîrgat de ordine și de cordoane, numai gură și numai pîntec.

Asemenea ploșniței, menirea regelui Carol I a fost să trăiască și să sugă.

În mijlocul unui popor tînar, pentru care erau făcute toate visurile și în sufletul căruia ar fi putut să vibreze toate năzuințele și toate idealurile, regele Carol a domnit patruzeci și cinci de ani, străin aspirațiilor noastre, urîndu-ne inteligența și disprețindu-ne nebunia generoasă, tresărînd numai la sunetul aurului, cu inima închisă ca o ladă de fier, înfipt în purpura tronului și pe corpul țării ca o ploșniță uriașă.

Pentru dînsul n-au existat nici artă, nici poezie, nici emoție, nici înfiorările acelea tainice care string inima în fața unei priveliști a naturii sau pe marginea abisului în care parcă uneori alunecă piciorul gîndirii omenești. Calculat, rece, cu sufletul sterp, pentru dînsul n-au existat decît banii. Din tot ce putea să-i dăruiască poporul acesta, din tot ce putea să ia din comorile lui de simțire, n-a ales decît banii.

Și a supt!

A supt fără odihnă, fără milă, fără cruțare. A supt prin gurile politicienilor, prin ventuzele tuturor partidelor, prin toate societățile, prin toate uzinele, prin toate domeniile, prin toate apanajele rupte din plînea și din foamea norodului. A supt pînă la mădună, pînă la deznădejde, pînă la revoltă, a supt nu numai aurul nostru dar însăși conștiința, încrederea și speranțele noastre.

După cei patruzeci și cinci de ani de domnie ai regelui Carol, suntem astăzi țara sifilisului, a pelagrei, a răscoarelor cronice și-a foamei permanente. Suntem poporul castrat de idealuri și cu aripile avînturilor frînte. Suntem așternutul în care s-au încuibat și furnică ploșnițele mărunte, ploșnițele nenumărate, ploșnițele brătieniste și takiste.

Suntem patria regelui Carol I. Nu vă întoarceți, nu vă mișcați, nu visați, mai ales, ca să nu striviți sub voi, din greșală, ploșnița care vă sugă.

REGELE COMPLICE AL ASASINILOR

— Palatul gazdă de hoți —

Să fim mîndri: avem regele meritat.

Slavă memoriei lui Brătianu, pripășitorul dinastiei străine în țară!

De mii de ori, slavă!

Sub regele Carol s-a înjghebat și întărit cea mai lacomă și nemilosivă oligarhie bugetară. Sub regele Carol s-au ferecat lanțurile încătușării a șase mii de robi. Sub regele Carol au izbucnit patru răscuale țărănești. Sub regele Carol satele au fost bombardate, 11.000 de țărani asasinați. Sub regele Carol s-a înfrînt avîntul țării spre democrație. Sub regele Carol s-au întinat sufletele, s-au pîngărit caracterele, s-au sfărîmat voințele, s-au domesticit rarele firi dirze. Sub regele Carol țara a fost dată peșches Germaniei.

Țara de pripas și-a găsit stăpînul. Țării de risipă, lene și desfrîu îi fu dat un rege muncitor, aspru și avar.

În țara boierimii scăpătate, a burgheziei parvenite și a țărănimii răbdătoare, regele Carol își găsi țelul vieții: strînse averi.

Regele va muri cu satisfacția calicului, dar fără mîndrie.

De augustul nostru suveran se va putea spune totul, dar că a fost iubit și stimat de supușii săi: nu.

Istoria a cunoscut fețe încoronate combătute, maltratate, lovite, răpuse de popoare; cu regele Carol ea va trebui să deschidă capitolul suveranilor indiferenței generale.

La sate milioane de robi, ori nu știu că au un rege, ori știu că „neamțul” a izgonit pe Cuza, idolul lor. La orașe, pînă și castelele politiciene măcinătoare ale bugetelor, sub înalta-i oblăduire, îl disprețuiesc. Prăpastia dintre țară și dinastie e așa de adîncă, gheața așa de groasă, că de s-ar plînu descotorosirea țării de rege, nu s-ar găsi supus care să-și verse sîngele pentru augustul pripășit.

Ultimul eveniment încheie, firesc o prea lungă domnie.

Regele Carol, laudătorul soldătimii barbare în represiunea din 1907, se revelează complicele asasinilor țărănimii. Cînd guvernul ia hotărîrea urmării capilor ucigași, regele Carol le deschide porțile palatului.

Azi, dosarele pline de sînge țărănesc încheiat, dovezile crimelor brătieniste, în loc să stea în lăzile ministerului de interne, zac pecetluite în birourile Maiestății Sale.

Azi, palatul e gazdă de hoți, regele complice de asasini.

Azi, cetățenii dornici de oprirea țării din cursa-i spre prăpastie vor trebui să strige:

Jos regele oligarhic!

Jos complicele asasinilor din 1907!

Jos găzduitorul hoților de dosare! Trăiască republica!

„Facla”, Anul III, Nr. 10; 10 martie 1912

„Facla”, Anul III, Nr. 10; 10 martie 1912

Croindu-și drum peste munți înalți, înaintînd prin jungla deasă, pe unde omul nu a pus încă niciodată piciorul, zdrobind rezistența unui inamic înarmat pînă în dinți, patrioții laotieni, ostași ai Armatei Populare de Eliberare, oameni în inimile cărora arde flacăra dragostei de patrie, își continuă marșul victorios.

Ca și frații lor vietnamezi, ca și patrioții luptători din Tailanda și Khmer (Cambodge), trei milioane de laotieni, însetați de libertate, au pornit să-și facă dreptate cu arma în mînă împotriva unui dușman prădălnic, care de decenii își face de cap pe pămîntul încărcat cu rod bogat al Indochinei.

Telegramele sosite în ultimele săptămîni din îndepărtata țară a patrioților laotieni vestesc noi și însemnate victorii ale forțelor populare în lupta împotriva cotropitorilor francezi. Cea mai însemnată dintre aceste izbînzii este desigur eliberarea orașului Takek, capitala provinciei cu același nume. Dînd lovitură năpraznice unor puternice forțe inamice masate în acest sector de luptă, Armata Populară de Eliberare din Patet-Lao a silit trupele colonialiste să se retragă rînd pe rînd din localitățile Hamkeut, Laksao, Nape, precum și din Phontiou și Boneng, situate la 75 km. de Takek, în zona minelor de cositor ce se aflau pînă acum în mîna patronilor francezi.

Valoarea noilor succese militare ale Armatei Populare de Eliberare reiese și din faptul că numai în zece zile dela reluarea operațiilor ofensive a fost eliberat un teritoriu cu o suprafață de 40.000 km. p. și cu o populație de 400.000 locuitori.

Salutînd victoria raportată de forțele populare în regiunea centrală a țării, guvernul de rezistență al statului Patet-Lao a adresat poporului laotian, o chemare prin care, — după ce se subliniază că această victorie constituie o lovitură strategică dată agresorilor

PATET LAO LUPȚĂ

francezi, trădătorilor și marionetelor, — se face apel la populația din regiunile eliberate să sprijine activ Armata Populară, să nimicească rămășițele trupelor dușmane, să consolideze puterea populară, să se înroleze în armata populară sau în detașamentele de partizani, să-și apere patria, să distrugă prin lupta neînfrîcată toate planurile cotropitorilor colonialiști.

Poporul din Patet-Lao și-a început lupta pentru libertate cu mult în urmă, încă din anul 1893 cînd colonialiștii francezi, cotropind această țară a munților înalți, au impus prin foc și sabie regimul lor de jaf și asuprire.

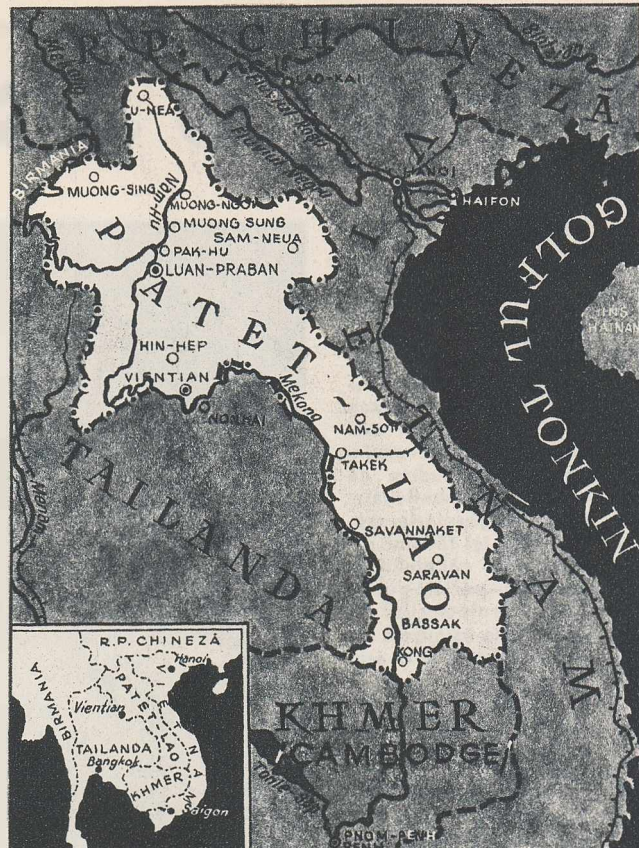
În primul an al veacului acestuia, se răspîndise în lume vestea răscoalei laotienilor conduși de Fo-Ka-Duot. Stăpînitorii francezi nu își dădeau seama atunci că din această scînteie se va aprinde flacăra mișcării de eliberare. Cîțiva ani mai tîrziu, în 1911, revolta maselor înrobite răbufnea puternic în sudul țării, pentru a se transforma apoi într'o luptă îndrîjită ce dură mai bine de un sfert de secol. Au urmat ani de groaznice vărsări de sînge, ordonate de patronii colonialiști dela Paris. Dar laotienii au continuat cu prețul celor mai grele jertfe lupta lor eroică.

Cel de-al doilea război mondial aduse poporului laotian năpasta ocupației japoneze, tot atît de prădălnică și sîngeroasă ca și cea franceză.

Cînd oștile sovietice au dat lovitură de moarte hoardelor nipone din Kwantung, pecetluind înfrîngerea Japoniei militariste, poporul din Patet-Lao, odată cu celelalte popoare din Extremul Orient, și-a cîștigat, pentru prima oară după secole de robie, libertatea mult visată.

Dar nu trecu mult și vechii stăpînitori francezi reapărură în Patet-Lao. Poporul laotian își văzu furată din nou fericirea. În primăvara lui 1946, colonialiștii francezi, cu sprijinul trupelor engleze și australiene și în colaborare cu bandele lui Cian-Cai-și, au dezlănțuit un adevărat război de exterminare împotriva laotienilor, care refuzau să redevină sclavi.

Patet-Lao, țara pădurilor nepătrunse și a marilor înălțimi, țara nesecatelor izvoare de bogății minerale și a pămînturilor celor mai roditoare, fu supusă iar unei crunte exploatare și subjugări coloniale. Țara a fost lăsată în cea mai cruntă înapoiere. Pe întreg teritoriul statului Patet-Lao nu sunt decît 6 kilometri de cale ferată, niciun fel de industrie și doar o singură școală primară. În 60 de

ani de ocupație franceză, numai 10 laotieni au putut să urmeze, peste hotare, studii superioare. În țară nu apărea niciun ziar. Dealtfel, nici nu s'ar fi găsit cititori, 95% din populație fiind analfabetă. Misionarii catolici trimiși de guvernul parizien au semănat ani în șir neghina superstițiilor în Patet-Lao și au făcut totul pentru a învrăjbi între ele popoarele Indochinei.

Dar nici ei, nici mai marii lor dela Paris și nici represiviunile sîngeroase ale corpului expediționar francez nu au putut frînge rezistența eroică a poporului iubitor de libertate din Patet-Lao.

Steagul roșu-albastru cu disc alb în mijloc — drapelul poporului din Patet-Lao, — flutură acum deasupra

celei mai mari părți a țării. El înaintează tot mai mult, purtat de viteza Armatei Populare de Eliberare. Colonialiștii se retrag; în fuga lor, ei se dedau la tot felul de barbarii, lăsînd în urmă case strivite sub șenilele tancurilor, locuitori pașnici spînzurați de picioare, sate în flăcări, orașe bombardate.

Dar furia și barbariile cotropitorilor francezi nu pot frînge elanul și voința de libertate a unui popor care știe să lupte pentru cauza lui dreaptă. Victoriile răsunaătoare pe care le obține în prezent Armata Populară de Eliberare pe fronturile din Patet-Lao sunt noi avertismente date colonialiștilor francezi și complicilor lor americani. Patet-Lao luptă și învinge!

În regiunile eliberate, muncile agricole sunt în toi. În fotografie: femei din Patet-Lao la munca cîmpului.

Undeva în pădurile statului Patet-Lao. Detașamentul de partizani se pregătește de atac. Se fixează pe hartă obiectivele de atins. Mîine, sau poate chiar peste cîteva ore, patrioții laotieni vor da o nouă lovitură cotropitorilor colonialiști.

CARNET EXTERN

CIND FELDWEBELII DELA BONN AMENINTĂ

Aristocraților parizieni le-a plăcut dintotdeauna să se fâlească cu așa zisa lor „sensibilitate decesbită“ care i-ar ajuta cică să sesizeze, în orice împrejurare, pînă și cele mai subtile nuanțe ale lucrurilor. Numai că, dela o vreme încoace, nici superaristocrații dela Washington și nici purtătorii căștilor de oțel dela Bonn nu se prea sinchisesc de asemenea mofturi... Și domnii dela Paris, care mizează de atîția ani pe calul american, sunt siliți acum să încezeze în serie loviturile de copită nu numai dela acesta, ci și dela feldwebelii nărăvași ai lui Adenauer, porniți pe aventuri războinice.

Răcnetele neofasciștilor dela Bonn, care au devenit mai fioroase și mai amenințătoare de cînd domnul Dulles a bătut cu pumnul în masă la Paris, seamănă în mod izbitor cu ocările și amenințările hitleriste care au culminat în 1940 cu invadarea și ocuparea Franței. Căci iată ce le este dat să auză francezilor, la atîția ani dela capitularea Germaniei hitleriste:

— În momentul în care Germania occidentală va avea 20 de divizii, vom putea vorbi pe alt ton cu domnii francezi.

(declarația criminalului de război Frissner, fost general hitlerist, aflat azi în solda axei Washington — Bonn).

— Statele Unite sunt hotărîte ca de acum înainte să treacă fără cruțare peste voința prictenilor sovăitori. (Aluzie la Franța, care ezită să ratifice planul „Comunității defensive europene“, pentru că nu vrea să retrăiască zilele cumplite ale ocupației hitleriste — N.R.)

(din ziarul „Berliner Wirtschaftsblick“, organul fabricanților de tunuri din Germania occidentală).

— Cînd mă gîndesc la catedrala din Strasbourg mi se frînge inima.

(Jacob Kaiser, ministru în guvernul dela Bonn).

— Dacă Franța va mai continua să tergiverseze aderarea sa la „Comunitatea defensivă europeană“, atunci să nu fie cu mirare că în caz de război bombele și grenadele atomice vor cădea de preferință pe pămînt francez.

(din „Kölnische Rundschau“, ziar revanșard vest-german).

Și pentru ca lucrurile să fie mai clare, oficiosul feldwebelilor revanșarzi, ziarul „Der Stahlhelm“ („Casa de oțel“) le zice pe șleau și cu toată brutalitatea: „Vrem să distrugem victorios Franța“.

Nu știm cum le-o fi sunînd la ureche prea sensibilibilor aristocrați parizieni asemenea răcnete; fapt este însă că pînă și unul din purtătorii lor de cuvînt, ziarul „Le Figaro“, se simte obligat să-și dea cu brutalitatea: „În ultimele săptămîni — scrie cu candoare „Le Figaro“ — am avut impresia ciudată că auzim ecoul unei voci pe care atît noi cît și alte popoare nu o putem uita: „Omul bolnav al Europei...“ (așa caracteriza Hitler Franța — N.R.). „Acest popor imposibil, nesociabil, pierdut fără scăpare, care trebuie pus la

punct...“ „Franța trebuie nimicată“.

Cu alte cuvinte, „Le Figaro“ își dă seama că vechile sloganeuri hitleris-

te sunt reluate de feldwebelii dela Bonn. „Le Figaro“ vede că Franța este insultată, șantajată și amenințată fără rușine. To-

tuși „Le Figaro“ continuă să aibă doar „impresia ciudată“ că aude „ecoul“ vocii lui Hitler... Halal sensibilitate! Aristocratică sută la sută...

BEN DUNCAN FLIRTEAZĂ...

O veche zicală spune: „Dragoste cu sila nu se face“. Ben Duncan, american pur sînge, este însă de altă părere. El nu poate concepe bunăoară cum se face că, în ciuda nenumăratelor dovezi de „dragoste“ oferite de Statele Unite Angliei, starea de spirit antiamericană devine un „fenomen general“ în țara lui John Bull.

Cunosc cinismul Albionului — își zice mister Duncan — știu cît sunt de egoiști și rigizi locuitorii insulelor britanice. Dar pînă într'atît încît să nu prețuiască sentimente atît de nobile ca cele ale Wall-Streetului, să respingă cu alte cuvinte bunăoară de ajutor american!...

Dacă Ben Duncan nu ar fi cunoscut chiar la fața locului, în inima Londrei, manifestările de ingratitude ale englezilor, el ar fi acționat desigur cu totul altfel, deadreptul americanănește, ca un stăpîn atotputernic.

Dar tocmai cînd se afla în Anglia, a ascultat la radio „sfaturile amicale“ date diplomației americane de

ziaristul englez Harold Nicholson; yankeul Ben Duncan a înțeles din lecția lui Nicholson că ceea ce lipsește americanilor este tactul. Și ce înseamnă, mă rog, tactul după părerea ziaristului lon-

donez? „Tactul înseamnă priceperea de a vedea ceea ce poate ofensa sentimentele celorlalți oameni“. Pornit pe stringerea cu orice preț a legăturilor de dragoste dintre zeii dolarului și poporul englez, mister Duncan s'a apucat să facă o declarație de dragoste plină de... tact englezilor anti-americani, și aceasta sub forma unui articol patetic, publicat chiar la Londra, în „Evening Standard“. Titlul articolului vorbește dela sine: „Englezi, de ce nu ne iubiți?“

Autorul a ținut să sublinieze că, deși ca american iubește pe toți „aliații“ Americii, „îi este totuși neplăcut faptul că majoritatea englezilor nu-i prea simpatizează pe americani“.

Ura împotriva americanilor — constatată Duncan — a devenit atît de adîncă în rîndurile englezilor, încît este de ajuns ca un yankeu să fie recunoscut după accent pentru ca el să se lovească pretutindeni de refuzuri în Anglia. Și tot Ben Duncan descrie una din propriile sale pățanii: „Intr'o seară — spune el — am încercat să rețin la Londra o cameră. După ce

am fost refuzat la trei hoteluri, un cunoscut englez (probabil unul din pușinii filo-americani, N. R.) mi-a propus să vorbească la telefon în locul meu. Chiar la primul telefon i s'a oferit o cameră“.

Lucrurile au devenit și mai clare pentru amezorul american, atunci cînd, întrebînd pe un chelner și pe un vînzător londonez ce părere au despre americani, i s'a răspuns fără ocol: „I-am expedia și mîine pe toți americanii acasă, dacă ni s'ar oferi posibilitatea...“

JOHN BULL LA STRÎMTOARE

De felul lui, bătrînul John Bull a fost întotdeauna un om calm și foarte comod... I-a plăcut adică să se simtă în largul lui, chiar și atunci cînd trecea pe bordul corăbiilor sale pr n strîmtoarea Gibraltar bunăoară, ca să nu mai verbim de Canalul de Suez, de golful Persic și de altele. Și John Bull n'avea de ce să se plîngă pe vremea domniei atotputernice a Albionului peste mări și țări, mai ales că lira sterlină ținea în mîinile ei și pe prichindeii fasciști dela Madrid și pe politicienii corupți dela Teheran și pe mulți alții.

Era epoca de strălucire a imperialismului britanic. Cine ar fi îndrăznit atunci să atîină calea vaselor imperiale britanice? Cine s'ar fi încumetat să se declare jignit de vizita reprezentanților britanici? În niciun caz prichindeii franchiști, ghibțuți pînă la refuz cu șperțuri de tot felul.

Dar iată că la ministerul de externe al Marii Britanii se prezentă într'una din zile

ambasadorul dictatorului dela Madrid. „Vin să cer din partea guvernului franchist — zise el cu vădită emfază — ca regina dumneavoastră, Elisabeta a Angliei, care întreprinde de mai multe luni o călătorie dealungul și dealatul imperiului britanic, să renunțe la vizita anunțată la Gibraltar. Și nu de alta — adăugă dipl matul franchist, cu prefecută smerenie — dar știți, ca să nu se ofenseze națiunea spaniolă“.

Nici nu apucase John Bull să se dumtrească de cele auzite, cînd i se aduse vestea că Franco a și reluat cu intensitate campania pseudopatriotică pentru retrocedarea Gibraltarului și că manifestațiile antibritanice nu mai conțeneșc la Madrid, la Cordoba, la Granada, la Sevilla.

Nu le-a fost greu diplomaților și lorzilor londonezi să-și dea seama ce și cine se ascunde în dosul gălăgiei ventrilogilor dela Madrid.

Concluziile presei britanice au fost edificatoare: cînd Franco se simte jignit de

vizita reginei Angliei la Gibraltar înseamnă că la Madrid plouă cu dolari. Iar cînd îl auzi pe ministrul american Harold Talbott declarînd că „Spania franchistă reprezintă unul din atu-urile principale ale strategiei americane“ și cînd îl vezi pe Franco neîncăpîndu-și în piele, mai poți oare să te simți în largul tău la... Gibraltar? Firește că nu. Mai ales după cele petrecute la Abadan, la Cairo și în alte domenii imperiale de odinioară...

Demostene Botez: „FLOAREA SOARELUI“

Demostene Botez, poetul tristeților provinciale, ale caterincilor care cîntau pe străzile pustii române demodate, al duminicilor searbăde și al melancoliilor seminaristice, a reapărut, cu un nou volum de versuri intitulat simbolic „Floarea Soarelui“.

Volumul marchează o cotitură în cariera poetului. A dispărut vechiul cîntăreț al târgurilor patriarhale în care oameni mici, cu un orizont limitat, își măcinau zadarnic viața, în care orice elan, orice aspirație înaltă, erau frînte.

A apărut un alt poet, îndrăgostit de viața nouă pe care o trăiește poporul său, slăvind în versuri avîntate frumusețea patriei sale, pe oamenii simpli care înfăptuiesc idealurile scumpe întregii umanități. Demostene Botez nu mai are privirile îndreptate spre târgurile patriarhale, în care toate par a dăinui de secole și de neschimbat în cursul secolelor. El simte cum inima-i bate acum mai tare în piept și

Spre viitor tot sufletu-mi îndrept
Mereu, ca floarea soarelui, spre soare.

Amintirea vechiului Iași nu-l face să regrete atmosfera patriarhală a acestui legendar oraș ci să se gîndească la tradițiile lui glorioase de luptă revoluționară, intruchipate de Ilie Pintilie, la monumentul căruia

Un copilăș cu roșie cravată,
Copil acum ferit de aspiriri,
A pus un roș buchet de trandafiri
Pe soclul alb de piatră cizelată.

Chiar atunci cînd se reîntoarce în patriarhalul Iași, pe care l-a cîntat altădată, poetul află aci lucruri și fapte noi care-l impresionează adînc, lucruri și fapte care vorbesc tocmai despre marile schimbări petrecute în țară și care vestesc „o altă dimineată“. El vede, de pildă, noii oaspeți ai Iașului, orfanii îndepărtatei Coree, „căliți în foc la doisprezece ani“.

Veneau din depărtatul Pacific
Și ca un simplu om, bătrînul Iași,
Cu drag trecu pe umerii gingași —
O mină încercată de bunic.

Și'n ochii lor ca'n preajma aurorii
Văzui cum clar sclipea printre tristeți
Lumina unei alte dimineți
Și siguranța dirzei lor victorii.

Poetul pornește adesea dela un fapt concret, bogat în semnificații pentru a încheia

imaginea reînnoirii țării ca în poeziile „Lacul Tei“, „In cartierul meu“. Alteori, ca în poezia „Judecata“, el ne înfățișează creșterea conștiinței oamenilor muncii și rolul pe care-l au în acest proces noile instituții de stat create de regimul de democrație populară.

Ivirea primelor semne ale noului în conștiința unui argat e cu mult firesc înfățișată în poezia „Vechi tablou de toamnă“, în care e creionată deasemeni cu măiestrie figura unui chiabur.

Demostene Botez vedește deasemeni posibilitatea unor largi generalizări poetice, ca în poezia „Pe frontispiciul expoziției industriale“.

Statuia dela intrarea în expoziție, înfățișînd un muncitor și o țărancă simbolizînd poporul nostru harnic, îl face pe poet să se gîndească că oamenii aceștia simpli sunt creatorii întregii istorii, că ei, cu minile lor harnice și inteligența lor vie, au făurit toate bunurile societății.

Din vremi nemăsurate ca un hâu
leșînd din codrii vechi de vegetații
Tu ai născut, trudind, civilizații
Din care nu a fost nimic al tău.

Demnă de relevat e și tendința satirică din „Filosoful idealist“, precum și optimis-

mul poeziilor din ciclul „Momente dintr'o gospodărie colectivă“, unde însă interesul poetului se îndreaptă mai ales spre elementele pitorești, luminoase. S'ar fi cerut ca în acest ciclu să figureze și unele poezii care să oglîndească contradicțiile ce se ivesc într'o gospodărie co-

Într'una din poeziile sale M. Beniuc descrie traiul greu al moșului din trecut, care colindînd drumurile nesfîrșite, biruit de foame își închipuia că însăși luna este ca o mămăligă.

Piesajul sumbru, posomorît al vieții moșilor de altădată este reconstituit și în versurile tînărului poet Alexandru Andrițoiu, în volumul apărut recent „În Țara Moșilor se face ziua“. Poetul a cutreierat aceste locuri și a privit cu răsuflarea oprită, urmele urgiei din trecut. El a găsit tonalitatea poetică proprie sugerării tragediei vieții oamenilor săraci, înjosiți, care suportau atîtea umilinte și nedreptăți. Chipul moșului aspru, colțuros, avar la vorbă, căruia vremurile grele i-au înnăbușit parcă orice duiosie sau gingășie în gesturi și atitudine este surprins cu plasticitate de tînărul poet.

Imaginea mormintelor întîlnite pe drumuri reînvie în mintea poetului amintirea sfîșietoarelor întîmplări de altădată:

„Oprește-te o clipă în cărare
cînd dinspre sat, spre mină va s'apuci,
să vezi cum cresc, cum cresc

îngrozitoare,
din bălării, alît amar de cruci.
Sînt cruci pe care le-au cioplit dogarii
(din rămășițele dela ciubăr).
E pitoresc...! rostesc nazal,
mai-marii.
Așa-i... E pitoresc, într'adevăr“.

Ciubărarii privesc însă cu o minie surdă, această privește zguduitoare. Ei înțeleg că:

„Poporu-i stîncă, domni-i numai apă
și „apa trece, pietrele rămîn“.

Nestăpîniți, oamenii așteaptă ceasul răfuiei:

Iar pentru-aceste cruci la cari tresaltă
moșescul pas pe pulberi de poteci,
cîm pune domnilor o cruce naltă,
o cruce neagră, pentru veci de veci.

§) Al. Andrițoiu: În Țara Moșilor se face ziua — E.S.P.L.A.

lectivă, contradicții care i-ar fi permis poetului să înfățișeze greutățile pe care le presupune înfrîngerea influenței dușmanului de clasă, și distrugerea vechii mentalități individualiste. Deoarece poetul evită uneori oglindirea contradicțiilor din viață și se oprește asupra elementelor luminoase, nici nașterea noului nu e întotdeauna înfățișată ca un proces dramatic. Saltul pe care l-a făcut

poetul Demostene Botez — care, ca atîți alți poeți din vechea generație, s'a înrolat în frontul poeziei noastre noi, militante — justifică și certitudinea pe care o avem că el va depăși lipsurile existente încă în acest ultim volum, că va face din poezia sa o armă din ce în ce mai ascuțită în lupta pentru pace și socialism.

Eugen LUCA

Cîntece despre Țara Moșilor

Poetul încearcă să redea li-cărul revoltei atunci cînd minia cumpită, ura de veacuri nu mai putea fi reținută. Stăpînind procedeele naratiunii poetice sobre, lipsite de înfloriri stilistice, poetul descrie în „Întîmplare vînătorească“ răzburarea moșilor care au omorît pe boierul crud, asasin:

„Ciomege lungi au șuerat, cerînd
să-i cadă pe spinare, rînd pe rînd
pin'ce boierul nostru a rămas
bun pentru popi flămînzii de parostas“

voltei, încrederea în puterea celor mulți și în adevărul luptei. La îndemnul cîntecelor înflăcărate tresaltă inimile copleșite de amarul atîtor necazuri și suferințe. Zadarnic încearcă moșul să se amăgească singur, înspăimîntat la gîndul de a părăsi atitudinea de supușenie și umilință. Durerea a devenit prea mare; ea dă forța nădejzii și împotrivirii:

Frunză verde de gorun
alelei topor străbun!
Frunză verde clătînată,
n'o veniea vremea-odată?
(Doină).

Culorile luminoase, proaspete ale vieții noi care înmugurește în Țara Moșilor răzbat din versurile poetului din partea a doua a volumului. Lira poetului e gata să acompanieze cîntecetele noi ale oamenilor eliberați de sclavia trecutului. Poetul e nelipsit la veselia și petrecerile care exprimă optimismul noii vieți:

Luna parcă-i un pahar de vin
revărsat spre noi, a bogăție.
Să nunăm prieteni, să nuntim,
întrîntad cîntării de veselie.
Pentru voi ridic acest pahar.
Mult noroc și multă sănătate!
Pișcă struna mută, măi
cobzar,
că e nuntă, nu-i prohod
de moarte.

Scurta pictare a privești înconjurătoare din finalul poeziei sugerează parcă întîmplarea impresionantă, răscolitoare petrecută:...

Era așa frumoasă înserare...
Luna părea un corn de vînătoare.
Și-și revărsa prelunga ei văpaie,
prin codri, spre hăitoșul Niculaie...

În sufețele îndurerate ale moșilor, poetul vede cum s'a înfiripat sentimentul re-

Volumul de debut al lui Alexandru Andrițoiu îndreptățește speranța că autorul se va impune în lirica noastră ca un poet autentic, cu timbrul său specific, original.

Pentru aceasta el va trebui să-și croiască ferm și curajos cărarea lui în cîmpul poeziei noastre.

S. DAMIAN

PE UN DRUM NESTRĂBĂTUT

— ZECE ZILE IN CETĂȚILE PONORULUI —

Emilian Cristea, Mărgărit Blăgescu și Marcian Bleahu se servesc de bărcile pneumatice pentru a traversa unul dintre cele patruzeci și două lacuți subterane.

Ne aflăm de trei zile sub pământ, la peste 300 de metri distanță de rădăcinile cele mai adânci ale copacilor, într-o mare de întuneric, în care lampa de carbid pare un felinar minuseul și palid. Aici, în vecinătatea pereților uriași de calcar, apa unui riu sapă de mii de ani, adâncindu-și albia, și dând înfățișări curioase acestei lumi subterane plină de ciudățenii.

Bivuaclul a fost amenajat. Pînza gălbuie a celor două corturi izoterme stă bine întinsă, sub peretele de stîncă, la aproape 25 de metri de apa râului, înveselind oarecum acest colț de peșteră, în care ne-am găsit adăpost. În sălbăticia decorului, dominat de giganticele stînci, corturile și sclipirea lămpilor de carbid aduc o notă discordantă, vestind viața, prezența omului fără teamă, care vrea să cunoască tainele drumului subteran, cercetînd și cucerind.

Focul arde într-o vatră ridicată din pietre în apropierea corturilor. Flăcările fac să danseze pe pereții de calcar umbrele imense și ciudate ale celor aflați împrejur. Murrurul apei este un leit-motiv,

care se repetă neconștient, fără să te mai surprindă.

Pe frînghiile întinse între pitoanele bătute în fisurile pereților, stau atîrnate haine de tot felul puse la uscat. Sub muchea unei stînci, pe scîndurile albe, se află proviziile de alimente, primusurile, vasele de gătit, sacul cu pîine. În fund, acolo unde peștera parcă se sfîrșește, iar pămîntul se unește cu peretele, stau cele două bărci pneumatice și cizmele de cauciuc, care ne vor fi de mare folos. Alături de ele, carabinierele, ciocanul geologic, cel de alpinism, corzile, toporul, scările de frînghiie, cordelinoale, completează decorul uneltelor de care ne servim în călătoria noastră sub pământ. Deasupra tuturor, cuibărit într-o fisură parcă anume făcută, stă altimetru ale cărui limbi de fosfor, indică 910 metri.

Fără voie, gîndurile mă poartă spre anii școlăriei, și-mi aduc aminte de romanele științifico-fantastice ale lui Jules Verne, citite cu atîta plăcere.

Iată-ne, așadar, în inima munților Apuseni, în renumitele cetăți ale Ponorului! Am venit aici să explorăm cursul de apă subteran care dispăre în rîul Ponor și reapare după 4 km. în cealaltă parte a muntelui, în locul numit Izbucul Galbipei.

În literatura speologică, Cetățile Ponorului sunt amintite în „Enumerația grotelor vizitate” a savantului român Emil Racoviță,

intemeietorul științei bio-speologice în țara noastră. Vorbind despre aceleași „Cetăți”, geograful francez Emm. de Martonne scrie că sunt „cel mai grandios fenomen carstic, depășind în sălbăticie vestitele doline dela San Cassian” (Carniola). Specialiștii maghiari consideră deasemenea că în aceste monumente ale naturii există întreaga varietate a fenomenelor carstice.

Atenția cercetătorilor speologi și geologi s'a îndreptat încă din anii trecuți spre aceste locuri, izolate de așezările omenești. După ce în anul 1949 speologul Mihail Șerban din Cluj se avîntă de unul singur în cea de a treia dolină a Cetăților, sălbatică și necercetată încă, pentru a se opri la prima cascadă înflînită, tentativele de explorare se succed an de an, cea mai fructuoasă fiind întreprinsă în 1951, cînd oamenii de știință primesc ajutorul unei echipe de alpinisti a Consiliului Central al Sindicatelor. Atunci s'a ajuns pînă la un lac foarte adînc, la o distanță de 1.500 m. dela intrarea în Cetăți, de unde înaintarea nu a mai fost posibilă. De trecerea acestui punct se leagă toate speranțele noastre, confirmarea presupunerilor celor doi tineri oameni de știință care ne însoțeau.

PE URMELE ȘOLOMIȚULUI

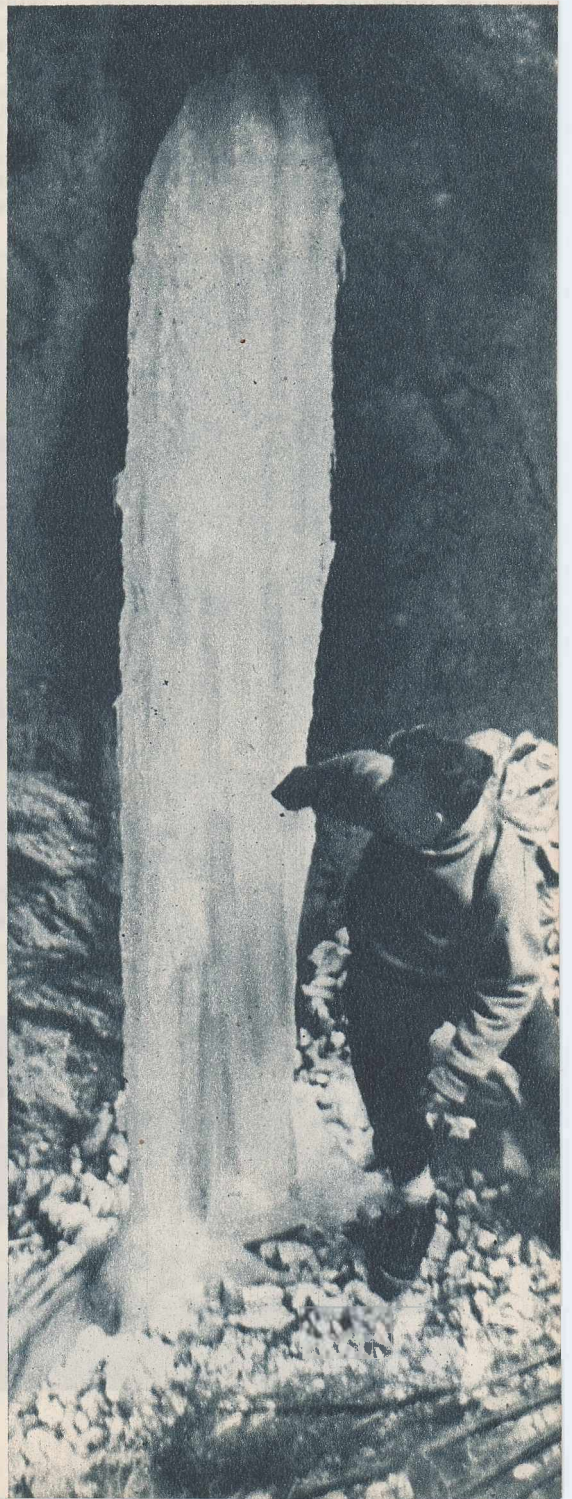
— În toamna lui '49, cînd m'am hotărît să pătrund în Cetăți, plecasem de unul singur din Cluj, însoțindu-mă la Cîmpeni cu un moț din regiune, — povestește Mihail Șerban, subdirectorul Institutului de Speologie din Cluj. Omul, foarte cumsecade, cinstit, ca mai toți cei de pe aici, m'a dus fără șovăire pînă în buza muntelui, acolo de unde se vede intrarea prin care am trecut și noi acum trei zile. Aici, moțul se pironeste locului și-mi zice:

— „Apoi, de-acî, tovarășe înjiner, merji sănătos, că eu unul aici rămîn. Înăuntru, acolo, stă Șolomițul. Aci e adăpostul Șercaniei și Ouata Dracului”. Și pînă mi-am luat rămas bun, el a tot încercat să mă oprească să intru, amintindu-mi vorbele oamenilor care zic că cei ce trec de poarta Șercaniei sunt prinși de vîltoarea apei, trași la fund și duși de pe astă lume.

Evident, moțul nu avusese dreptate și încercările repetate de a pătrunde în adîncul Cetăților, făcute an de an, după cum am arătat, dovedeau acest fapt, dar nu e mai puțin adevărat că taina lor

rămăsese încă necunoscută deplin. Această nouă tentativă a noastră, reunea pe speologul Mihail Șerban, pe geologul Marcian Bleahu, pe încercatul alpinist al C.C.A. Emilian Cristea, împreună cu echipierii săi: maestrul sportului Mărgărit Blăgescu și ostașul Ion Dragomir. Cu toții eram hotărîți să înaintăm pînă în fundul „Cetăților”, și dacă va fi posibil, să ieșim chiar dincolo de munte, la Izbucul Galbinei.

La intrarea în a treia grotă a „Cetăților”, expediția a întîlnit această coloană de calcar și gheață, înaltă cit peștera.

O dificilă traversare a unuiu din lacurile subpămîntane. Membrii expediției au ajuns în locul unde se află uriașele cortine de calcar, superbe formațiuni stalactitice peste care de mii de ani se preling șuvoi picături de apă.

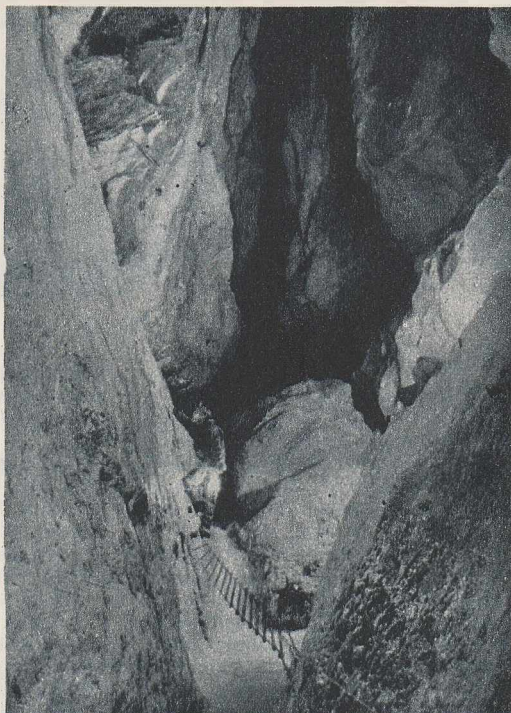
După instalarea bivouacului s'a trecut la recunoaşterea primei părţi a traseului şi la amenajarea ei, pînă la Galeria C.C.S. atinsă la ultima expediţie. Apoi ne-am oferit o zi de odihnă deplină pentru încercarea ce avea să urmeze. Timpul începuse să-şi piardă din semnificaţia pe care, în mod obișnuit, o are la suprafaţă, la lumină. Următoarele 24 de ore, de muncă neîntreruptă, atentă, plină de încredere, dar şi de surprize pline de farmec, aveau să confirme din plin acest fapt.

Odată echipamentul pus la punct, lămpile cu carbid verificate, bărcile pregătite, aparatele de fotografiat, magneziul şi celelalte puse în saci, am pornit la lucru pentru a nu reveni la bivouac decît după trecerea a 22 de ore din momentul plecării.

Chiar dela început, înaintarea se dovedeşte dificilă deoarece avem de făcut o traversare peste doi bolovani uriaşi, separaţi prin ochiuri adînci de apă. Această acţiune necesită folosirea frînghieii şi asigurarea oamenilor, care trec cu ajutorul pitoanelor şi al carabinieri. Pentru un echilibru mai sigur şi pentru trecerea bagajelor se amenajează şi o balustradă de cordelină. Obstacolele naturale sunt învinse rînd pe rînd, cu ajutorul uneltelor aliniştilor, îndemînării şi curajului deosebit cu care ei, în frunte cu încercatul Emilian Cristea, pregătesc fiecare trecere, cucerirea fiecărei noi porţiuni a traseului. Folosim scările de frînghie pentru a coborî pe pereţii de stîncă, facem cunoştinţă cu „ramonajul”

alpin, ne îmbarcăm de mai multe ori în bărcile pneumatice — cu ajutorul lor străbatem rînd pe rînd 14 lacuri subterane — ne strecurăm printr'o fisură şi executăm un sprait, pentru ca mai tîrziu să folosim scările de frînghie şi așa mai departe.

Galeria C. C. S. a fost lăsată cu mult în urmă. Prin locurile acestea suntem poate primii oameni care trecem de cînd lumea. E senzaţie într'adevăr măreaţă! Mergem cu o nespuse de vie dorinţă de a înainta cît mai mult în inima muntelui, şi uităm de tot ceace lăsam în urma noastră, de faptul că fiecare obstacol depășit va fi îndoit (poate chiar întreit) de greu de trecut la înapoiere, atunci cînd vom avea de urcat fiecare coborîș de acum, cînd vom lupta împotriva curenților apei, cînd oboseala își va face loc în mușchii noștri, puși încă de pe acum, în mod serios, la încercare. La toate acestea se gîndește însă conducătorul nostru Emilian Cristea, care asigură, cu ajutorul cordelinelor, carabinieriilor și coardelor, retragerea.

Emilian Cristea coboară pe scara de frînghie. Dedesubtului, între cele două stînci, se află o cascada adîncă. Oamenii nu pot străbate aceste locuri decît sprijinindu-se în vreun fel de pereții laterali.

IN SALA MINUNILOR

Preocupați de o înaintare cît mai rapidă, ca și de trecerea obstacolelor întîlnite, atenți cu bagajele și lămpile de carbid, gata să ne ajutăm între noi de fiecare dată, nu putem totuși să nu admirăm măreția naturii, dimensiunile uriașe ale galeriilor, al căror plafon se pierde uneori în întuneric la mai mult de 100—120 de metri, lăsînd impresia unui cer adînc într'o noapte fără stele. Pereții laterali se apropie adesea, iar riul își caută cu disperare locuri de ieșire din strînsăoarea neîndurată a stîncilor, pe care singur le-a înfrînt altădată și le-a modelat, scăpînd în torente sălbatice, sau acumulîndu-și forțe noi, în liniștite lacuri cu apa ca de sticlă, pe care lăptele noastre o încrețesc pentru prima oară. Aspectul peșterii și mulțimea lacurilor ne fac să credem că suntem aproape de sfîrșitul galeriei. Cu siguranță toți ne gîndim la distanța care ne separă de lumina zilei... A mai nins oare pe afară și cît a mai nins? Suntem înceștați în această luptă cu natura și liniștea aceasta profundă, în care zgomotul pe care-l face apa curgînd nu ne mai surprinde auzul, ne determină să vorbim șoptit de multe ori, timizi, impresionați parcă de ceea ce ne înconjoară. Lămpile de carbid se ridică de multe ori la înălțimea umerilor și mai sus pentru a lumina împrejurimile. Pe alocuri cad torente de apă din plafon sau de pe pereți, udîndu-ne hainele. Știm bine că nu avem decît un singur drum: înainte. Deaceia nu vorbim decît despre ceea ce trebuie făcut ca să înaintăm. Din ce în ce, curiozitatea pune stăpînire pe fiecare dintre noi. Geologul cercetează fețele de strat, planele de falie,

Aici a fost instalat bivouacul, care a adăpostit timp de zece zile, pe membrii expediției. Se observă dimensiunile uriașe ale grotii și formele ciudate ale stîncilor de calcar roșe și spălate de ape.

fenomenele de eroziune de pe pereți, atinge cu mîna stîncă rece și umedă; speologul cercetează cu luare aminte dacă nu cumva există vietăți cît de mici pe trunchiurile arborilor cățărați de șuvoaie pe stînci, prin ochiurile liniștite de apă dintre pietre; în carnet se notează amănunțite; în eprubetele cu spirit și fixatoare sunt introduse noi gînganii; pe pelicula aparatelor fotografice se imprimă imagini după imagini. Și grupul înaintează, înaintează mereu.

Decodată avem impresia că ne înconjoară un spațiu imens. Vocile au altă rezonanță, iar perețele din stînga nu se mai vede. Ridicăm lămpile și distingem o sală uriașă. Cu emoție, ne îndreptăm spre plaja acoperită cu un nisip foarte fin, contrastînd puternic cu pietrele de diferite forme și dimensiuni întîlnite pînă aici. Pe nisip nicio urmă. Pașii noștri imprimă pentru prima oară forme pe aceste meleaguri. E o liniște adîncă. Ne îndreptăm spre toate colțurile sălii. Privind spre nisipul umed întîlnim formațiuni splendide de calcar, pe care trebuie să le ferim mai la tot pasul.

— Uite o floare de piatră! strigă unul dintre noi.

— Aici e un castel medieval, a-nunță altul.

— Fiți cu băgare de seamă, să nu stricați ceva din minunile astea.

Ne aflăm într'o lume de basm. Din plafonul sălii căzuseră odinioară, cine știe cînd, aceste bucăți de calcar purpuriu, pe marginile cărora stă țesută o splendidă dantelă albă, ca o spumă fină sau ca un filigram de argint, pe care ți-e teamă să nu-l desprinzi cu suflarea.

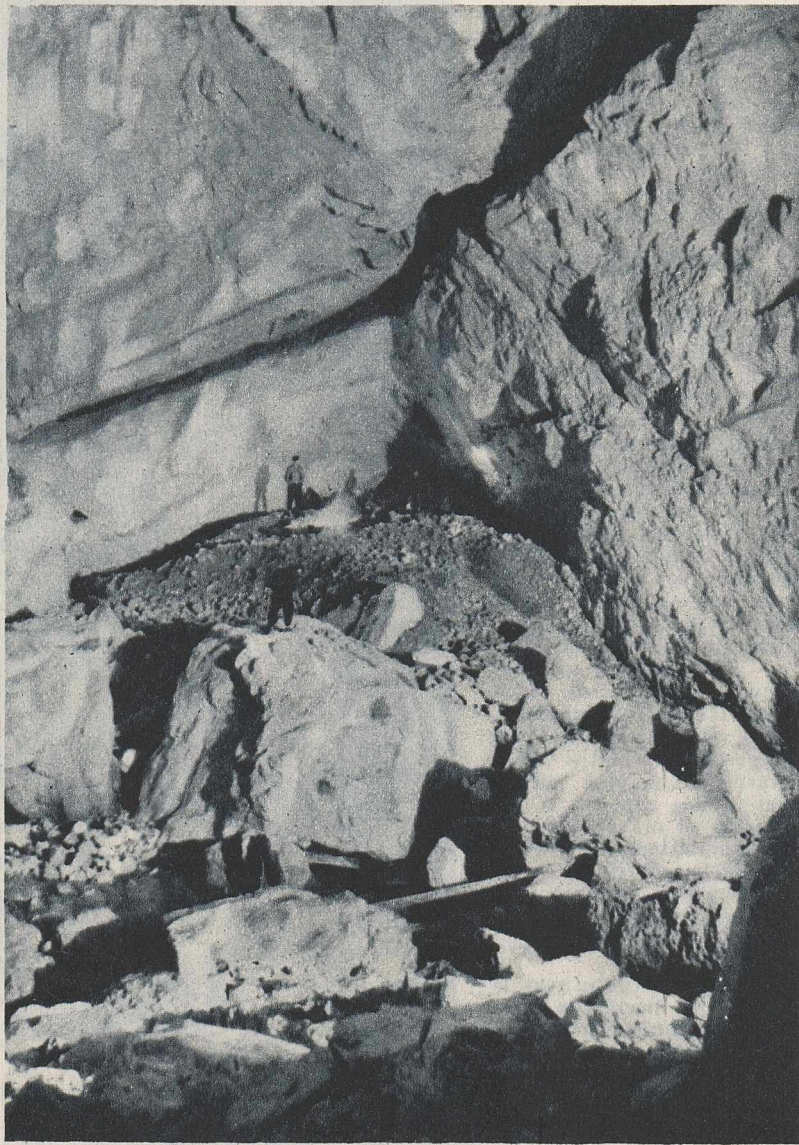
Amorțiți în hibernarea lor, li-lieci negri, neclintii, ca tot ce-i înconjoară aici, par niște stalactite de smoală, dintr'o lume încremenită de veacuri. Suntem atît de uimiți încît uităm să fotografiem. Această descoperire ne-a trezit mai puternic dorința de a merge înainte, de a găsi alte lucruri noi, alte frumuseți.

Lumea basmelor își deschisese porțile...

CORTINA DE PIATRĂ ȘI CANALUL VENETIAN

E o mare plăcere ca în serile de iarnă să depeni firul povestirilor la gura sobei. Cîndurile prind atunci aripi și imaginația stîrnită de descrierea întîmplărilor petrecute „avea”, țese la rîndul ei minuni de tot felul.

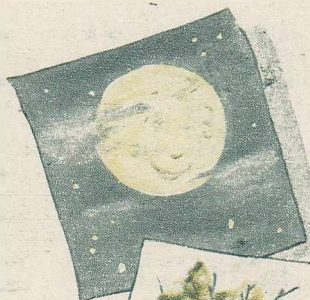
Cu totul altfel se petrec lucrurile atunci cînd te afli pe drumul adevărat al descoperirilor. Cu toată protecția cizmelor de cauciuc, înalte pînă la briu și a îmbrăcămintii, umezeala ne-a pătruns pînă la piele; mîinile sunt roșii din cauza apei reci și roase de frînghie; mușchii mereu încordați; umerii apăsați de greutatea sacilor și a coardelor de alpinism; ochii obosiți de sfredelirea beznii dimprejur în căutarea celor mai bune locuri de trecere. Lumea de basm pe care o străbatem este cu totul altfel decît cea desprinsă din cărți. Fiecare lucru nou întîlnit ne răsplătește însă din plin eforturile depuse, ne înprospătează puterile. Mult timp am admirat superbe formațiuni stalactitice, masive cum nu mai întîlnisem pînă acum și care alcătuiau în acest loc niște uriașe cortine de

Douăsprezece ghicitori pentru copiii silitori

de Cicerone THEODORESCU

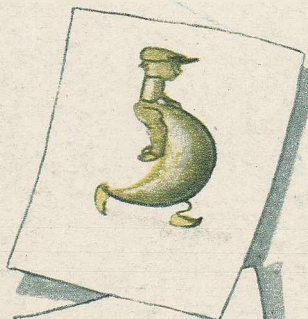
Ilustrații de Ioana OLTEȘ

– Uite, luna...
Cîte-s?

– UNA

1

– Șapcă scurtă,
gît,
și-o burtă
ca juma'tea unei mingi...
Să vedem:
Știi cine-i?

– CINCI

5

– Uite,
prunu'...
Cîți sunt?

– UNU

1

– Ai dreptate.
Bine zici.
Le știi toate
pîn' aici!
Dar ascultă-acum la mine:
...Șade, toată ziua,
aplecat cum stă bunica.
E-aplecat – și nu se scoală, –
parcă ține
nuci în poală,
parc'ar țese, parc'ar coase...
Asta cine-i?

– ȘASE

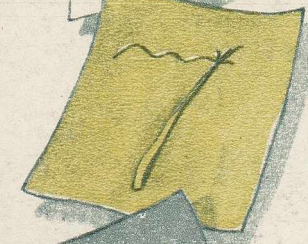
6

– Uite,
două
flori cu rouă...
Cîte-s?

– DOUĂ

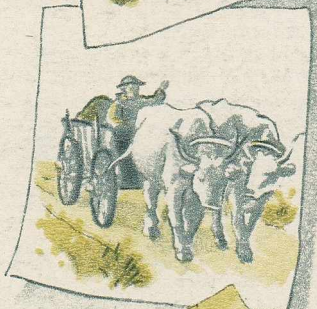
2

– Firicel de ață'n vînt,
sus pe băț
stă fluturînd...
Te gîndești o zi și-o noapte?
Haide spune.

– Este ȘAPTE

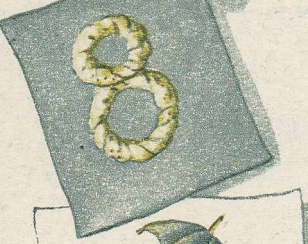
7

– Car
cu boi...
Cîți sunt?

– DOI

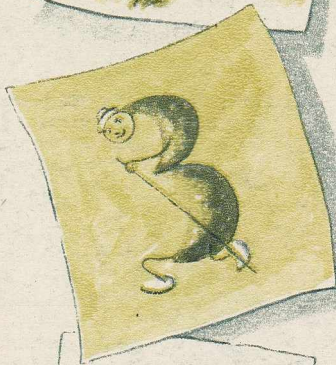
2

– Ei! Acuma,
să las gluma:
... Rotunjori și bucălași,
am doi frați
mereu legați
unul pe-altul cățărași.
– Sunt uitîndu-te la ei –
mititei,
doi colăcei,
numa buni să-i pui la copt!
...Cin' să fie?

– OPT

8

– Bravo, bine-ai învățat!
Dar ascultă ici
și ghici:
...O cocoasă
sta odată
pe-o cocoasă
cocoșată!
Spune: ce-i?

– Cifra TREI

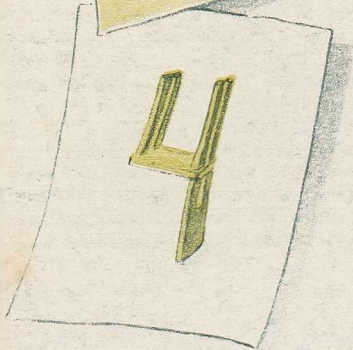
3

– Încă una, înșfîrșit:
...Stă fricos
chircit,
pitit
(că pe toate le-ai ghicit)
și se'ndoaie
parcă-i ploaie...
Și nu plouă!
Cine-i?

– NOUĂ

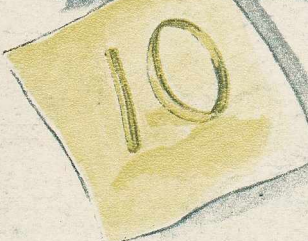
9

– Ai ghicit și asta... Hai,
să-ți spun alta-acuma, stat:
Scurt și gros
E ca un
scaun!
Dar dacă-l întorci
frumos, –
(drept așează-l, nu de-a-latul!)
ai văzut ce e?

– E PATRU

4

– Numai una mai încerc:
...Am un băț.
Și am un cerc.
Unul pe-altul s'ar petrece,
dar nu vor deloc să plece...
Hai ghicește.

– Știu. E ZECE

10

...Știu băiatul și fetița!
Dar, cum spune-adeea tata,
Ce'nvăjăm, nu-l cu lopata...
Mai domol. Cu lingurița.
Pentru estăzi –

